

БИБЛИОТЕКА • ГАЛАКТИКА •
БИБЛИОТЕКА • ГАЛАКТИКА •
БИБЛИОТЕКА • ГАЛАКТИКА •

ДИМИТЪР ПЕЕВ

АЛИБИ

СВИЛЕНГРАД

ДИМИТЪР ПЕЕВ
АЛИБИ

chitanka.info

Наред с умело изградената интрига в романа има цяла поредица от богати и житейски правдиви образи на хора — всеки със своите мисли, радости и грижи, — които в острият конфликт, породен от престъплението, изявяват най-ярко своя морално-етичен облик. Служителите от милицията също не са свръхчовеци, понякога и те грешат, но винаги пазят чиста своята комунистическа нравственост.

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ АВТОРЪТ НА „АЛИБИ“

Онези от читателите, които за първи път срещат името на д-р Димитър Пеев, обикновено решават, че той е по образование лекар — имайки пред вид титлата. Всъщност Димитър Пеев е доктор по наказателно право. Завършил е Софийския университет и е специализирал криминалистика в Москва.

Пеев е роден през 1919 година в Пловдив в семейството на юриста и журналист д-р Александър Пеев, който в началото на тридесетте години идва на работа в София. Името на баща му стана широко известно у нас през последните петнадесетина години. Бяха публикувани редица книги, излъчени телевизионни и радиопредавания, които осветлиха неговия път на комунист и дейността му от 1941 до 1943 година като резидент на съветското военно разузнаване — до героичната му смърт през ноември 1943-а. С нелегалното име „Боевой“ той е ръководил голяма група от сътрудници и в тежките години на гигантската битка с фашизма е изпратил до Москва над 400 радиограми относно разположението и действията на немските войски в България. Бил е заловен от Гестапо през април 1943-а и разстрелян на 22 ноември същата година.

При такова образование, със специалност криминалистика, би следвало да се очаква, че Димитър Пеев още от самото начало на литературната си работа ще се отдаде на криминалния жанр. Но — както е обичайно в живота! — това не става. Широките научни интереси и творческото въображение на Пеев му дават друга насока. Той започва да пише научна фантастика. През 1958 година излиза (в съавторство) първият му научнофантастичен роман „Ракетата не отговаря“. В кратък период, до 1964 година, се появяват няколко научно-художествени и научно-популярни книги — все с космическа тематика и уклон към фантастиката: „Изкуствени спътници и междупланетни полети“, „Човекът извън Земята“, „Животът на другите планети“. Най-интересна и богата по размах на творческото

въображение е повестта „Фотонният звездолет“ (1964). Това е една завладяваща картина на далечно, безкрайно далечно пътуване извън Слънчевата система, с цялата трагичност и героизъм, с които бъдещото човечество ще се впуска в такива експедиции. Неслучайно „Фотонният звездолет“ бе преведен в Съветския съюз и в ГДР — в три поредни издания.

„Алиби“ е първият криминален роман на Димитър Пеев. Той излезе през 1966 година и беше посрещнат много добре и от читателите, и от критиката. Достатъчно е да се каже, че скоро този роман се появи в превод на руски (две издания), на немски (три издания) и на словашки.

Какво е онова в романа, което завладява читателя? Тук, струва ми се, е нужно да се прокара паралел между „Алиби“, следващите криминални романи на Пеев и многобройните негови криминални телевизионни и радиопиеси.

Криминалните сюжети на Пеев не се отличават с главоломна, забърканост, която стъписва читателя и която той едва възприема. Тук криминалният ход, „уловката“, е проста. Толкова проста, че е незабележима. Тя е около нас, подсказана от живота, само че ние никога не бихме се досетили за нея. Така е в „Алиби“ — навярно читателят ще оцени сам остроумието на тази „уловка“. Престъплението е изключително по простотата и хитростта на подготовката. Така е и в другите криминални романи. Връх в остроумието, според мен, е постигнато в „Аберацио иктус“. Там престъпникът създава истинска „бомба със закъснител“ от обикновени „антибеби“ пилули. И то такава бомба, която действа безотказно, в определения ден, когато престъпникът въобще е вън от България и има необоримо алиби.

„Уловката“ е един от елементите, които привличат читателя в романите на Пеев. Но не е тя главното. Преди всичко е умението му да създава атмосфера, да постига ефекта на присъствието. Читателят вярва на автора и заедно с него върви по заплетения ход на разследването. Нищо не е лесно в това разследване — от маловажните наглед факти трябва да се изгради картината на престъплението, да се открият движещите мотиви, да се насочи вниманието към вероятните извършители и свидетели. И както и в действителност понякога става, нишката може да се прекъсне, разследването да попадне в задънена

улица. Тогава читателят бива активно въвлечен в решаване на логическите възли.

Занимателността, острите сюжетни ходове, неочакваните обрати са едната страна на този вид литература. Само занимателност не стига. И в романите на Пеев — твърдо може да се каже! — има онова, което ги различава от обикновеното криминално четиво. Има богатите, житейски правдиви образи. Това са цяла галерия от хора — всеки със своите мисли, радости и грижи. Точно в острите конфликти, породени преди или по време на престъплението, се изявяват най-ярко техните черти. Служителите от милицията също не са свръхчовеци. Те са хора, които се борят с тъмните страни от живота и затова се изискват най-високи човешки добродетели, но може и да се изнервят, да направят пропуск, да сгрешат. Важно е онова, на което те са отдали мисълта и силите си — комунистическата нравственост, защитата на социалистическия строй. Затова и този вид криминална литература, като романите на Димитър Пеев, е изключително съвременна. Тя воюва за утвърждаване на комунистическата етика.

Разбира се, подобни кратки бележки нямат задача да правят оценка на творчеството на автора, а да дадат на читателя само най-обща представа за писателя. Към тази представа спадат и творческите намерения, онова, което авторът е замислил или вече пише.

Димитър Пеев е от хората, които смятат пропагандата на науката за свой дълг. Това той върши не само служебно (главен редактор е на вестник „Орбита“), а и по призвание. Автор е на няколкостотин научно-художествени очерци и статии, пише такива очерци и сега. Но едновременно работи върху следващия си криминален роман и върху още едно научнофантастично произведение с условно име „Третото хилядолетие“. Отделни части от него се появиха в някои наши издания, излязоха и в Съветския съюз. То е замислено като една панорама на науката и техниката след двехилядната година и ще бъде резултат от много продължителни проучвания, събран материал и прогнози.

Както виждаме, криминалистиката и фантастиката съжителствуват добре, когато ги обединява размахът на творческото въображение.

д-р Светослав Славчев

1

Към входа на грамадната сива кооперация бавно крачеше окован в сребърни брони рицар. С изваден меч, стиснал здраво огромен щит, той застана пред полуоткрехнатата врата и я ритна три пъти церемониално. Но вратата не изкънтя, както би желал рицарят. Той беше с гуменки, а не с железни обувки. А и добре познаваше тази врата — главния вход в замъка на тевтонските рицари. Тя никога не се затваряше въпреки двата надписа, залепени по нея: старият „Моля, затваряйте вратата. От ръководството“, и новият, строг и лаконичен, но не по-резултатен „Затваряй вратата!“. И сега тя само изскърца измъчено.

— Хвърли меча си, о, Юранд от Спихов — зачу се от входа гласът на херолда. — Хвърли и щита си, свали и шлема. И облечи това!

От прозореца на мазето полетя в краката му скъсан, мръсен чувал.

Той не беше глупав като Юранд от филма. Той познаваше вероломството на кръстоносците. И бе дошъл в замъка им не за да се предава, а за да се бие с тях.

И боят не закъсня.

С див, свиреп крясък: „Мръсно полско куче!“ — от прозореца на мазето хвърлиха остро копие в краката му. Чу как изпращя скъсаният крачол на анцуга му, но болка не почувствува. От входа заизскачаха врагове с насочени мечове и копия.

Нито един от тях не бе тъй богато облечен като него. Картонът на броните им бе боядисан с обикновени водни бои, мечовете им бяха недодялани летви. А и не всички имаха шлемове. Затова пък бяха много. А той — сам. Но нищо. Сега ще видят кой е Юранд от Спихов.

Боят започна като елегантна фехтовка, но скоро страстите се разпалиха. Особено след като един от тевтонците успя с ловък удар изотзад да скъса и свали шлема на Юранд. И той заудря, колкото имаше сила, с тежкия си дървен меч. Биеше, мушкаше. И него го

биеха. Пробиха щита му. Снощи цял час го бе мазал със сребърен бронз.

Внезапно сражението замря. Тевтонците отпуснаха мечове и копия. Юранд, подозрял някаква подлост, постоя в бойна готовност още няколко секунди и не издържа. Извърна се да види какво бе привлякло вниманието на враговете му.

Пред съседната кооперация бе спрял необикновен автомобил. Приличаше на малък камион, но вместо открита каросерия имаше нещо като стаичка без прозорци. От шофьорската кабина излезе мъж, облечен в тъмен костюм. Момчетата видяха как, като се наведе да вземе чантата си, изпод сакото му лъсна цев на пистолет и затаиха дъх. Той каза нещо на шофьора и застана на тротоара. Започна да оглежда сградата.

Камионът имаше отзад врата. Тя се отвори и от нея излязоха още трима мъже. Те носеха куфарчета, чанти, дървен триножник и голям фотоапарат, какъвто децата не бяха виждали. Сега вече, водени от Юранд, те се приближиха до камиона и се опитаха да надзърнат във вътрешността му. Но на вратата се появи млад милиционер. Той изгледа учудено рицарските им доспехи, но в следващия миг стана строг. Скочи пъргаво на паважа и подвикна:

— Айде, деца. Движение!...

Момчетата неохотно се отдръпнаха.

Човекът с пистолета кимна на останалите и влезе в кооперацията. Другарите му го последваха. Децата се напътиха да тръгнат след тях, но милиционерът, който завършваше шествието, ги изгледа предупредително и те останаха на тротоара. През прозорците на стълбището се виждаше как хората се изкачват, как се събраха на площадката на третия етаж.

— У Любчови отиват — прошепна великият магистър на тевтонците.

2

Върху добре излъсканата медна табелка бе гравирано: „Семейство Иванка и Теодоси Доневи“. А под нея, забодено с кабарче, висеше бяло картонче: „Стефка Якимова. Звънете 2 пъти“.

Мъжът, който водеше групата, позвъни веднъж продължително.

Веднага се зачуха бързи стъпки. Отвори им четиридесет-четиридесет и пет годишен мъж. Пълното му, гладко избръснато лице беше мрачно, посърнало, имаше вид на недоспал, изплашен човек.

— Добър ден. Вие ли сте Донев?

— Да, аз съм. Заповядайте. — Той отвори широко вратата и им стори път да влязат.

Куфарите и триножника оставиха в антрето. Милиционерът затвори вратата след себе си.

— Идваме от криминалната милиция — каза ръководителят на групата. — Съобщили сте, че в дома ви има смъртен случай.

— Отдавна ви чакаме — отговори Донев. В погледа му се четеше някакъв смътен упрек, дори обида, че е трябвало да чакат толкова време край трупа.

Но инспекторът от криминалния отдел, майор Минчо Влахов, не го разбра. Той тръгна веднага след като бе получил съобщението. А колегите му въобще не обърнаха внимание на хазаина. Те влязоха в малкия хол.

Там, изправена край масата, ги очакваше все още млада миловидна жена с първи признаци на напълняване. Тя им кимна леко. Донев застана до нея.

— Моята другарка — представи той съпругата си и заговори бързо, видимо развълнуван. — И аз ви телефонирах. Преди десетина минути. Тази сутрин намерихме нашата квартирантка Стефка Якимова в леглото ѝ мъртва. Вчера беше съвсем здрава, от нищо не се оплакваше, а днес изведнъж... умряла...

Четиримата мъже оглеждаха хола, стените, съпругата му, както му се стори, равнодушно, едва ли не с безразличие. Милиционерът

надничаше през откренатата врата. Само той го слушаше с интерес.

Слушаше го и Влахов. Дългата му практика го бе приучила, докато слуша, да размишлява. И не винаги за това, което му говореха. За разправиите с жена си, за миналия или предстоящ футболен мач, за поведението на децата си и за лошия им успех в училище, за неприятности с колегите си... Мислите му го пренасяха на стадиона, у дома, в кабинета на директорката, а магнетофонната лента в мозъка му се въртеше, въртеше и записваше... В миг той се сепваше и веднага си спомняше всичко, което му бяха разказвали.

Възрастните съпрузи на млади жени са или много мълчаливи, или прекалено бърбиви. Този изглежда беше от по-досадната категория. Започне ли веднъж — мъчно се спира. Случаят едва ли представляваше някакъв интерес. Трябваше да дойде само с лекаря. Пък ако станеше нужда, щеше да повика и дактилоскописта. А капитан Лазар Стоименов, следователят, съвсем излишно се помъкна отсега с тях. Дойдоха четирима за случай, който може би съвсем не интересуваше милицията.

— Почакайте — прекъсна той съпруга. — Други хора има ли в апартамента?

— Какви хора! — заглежда се смутено Донеv. — Защо други хора? Кой може да бъде тук, у дома, сутрин! Нали ви разправям, намерихме Стефка мъртва, мъртва... Вчера беше здрава. Останахме като гръмнати. Нито бе боледувала, нито се оплакваше, ама нищо, разбирате ли, нищо...

— В къщи сме само аз и мъжът ми — намеси се решително Донева. Очите ѝ бяха зачервени, лицето болезнено пребледняло. — Детето го отведох при сестра ми. Други няма.

— А къде е трупът?

Донева посочи двукрилата врата с матови стъкла. Тя дори не погледна към стаята на мъртвата. Там беше страшното, нахлуло в спокойния ѝ дом неочаквано, невъзвратимо.

Влахов натисна бравата с лакът и влезе, следван от колегите му. Все без да пипа алуминиевата дръжка, Пенчев затвори след себе си вратата. Хазяите останаха в хола.

Върху неразтвореното легло-кушетка лежеше тридесет и пет годишна жена. Беше облечена в червена рокля, изпъстрена с жълти, зелени, бели, виолетови триъгълници, кръгове, ромбове — твърде

крещящи за покойница. На фона на разпиляната буйна тъмнокестенява коса се очертаваше още по-ярко восъчнобялото ѝ лице. Тя беше красива и дори смъртта не бе обезобразила чертите ѝ. Витите черни вежди, тънкият правилен нос, овалът на лицето напомняха хубавиците от картините на Майстора. Тя сякаш спеше. Само немигащите ѝ, страшно изцъклени очи, загубили вече блясъка на живота, гледаха вторачено тавана. А ръката ѝ, отпусната безпомощно, докосваше пода.

Лекарят се наведе над трупа и започна внимателно да го оглежда. Опипа мускулите на крака и ръката. Дактилоскопистът Пенчев се отпусна на един стол и отегчено зачака. Още не знаеше ще има ли и за него работа. Само Стоименов, сякаш за да покаже колко е привикнал с труповете, се бе надвесил над лицето на мъртвата и я гледаше право в очите. Но беше побледнял.

— На удушване ми прилича — лекарят се изправи и стори място на Влахов да се приближи. — Вижте синините по врата. Това е снощна работа. Съвсем се е вкочанила.

Значи убийство! Все пак ненапразно се помъкнаха толкова души. И сигурно от любов. Най-простите и най-скупни случаи. Жалко. Красива жена е била тази Стефка. Сега да ѝ затвори очите, пак ще стане хубава. Да, жалко. Но Пенчев може да започне.

— Нека бай Ради първо да фотографира трупа и обстановката. Докато направи скиците, ще можете да изследвате тялото. Повикайте линейката. А аз ще поприказвам с хазяите — и като се обърна към капитан Стоименов, Влахов добави: — Ще дойдете ли?

Очите и на двамата в хола питаха: от какво е умряла Стефка, какво ще стане по-нататък, защо излизат вече... Питаха тъй настървено, че Влахов дори го доядя.

— Да отидем в някоя стая да поприказваме.

Отведоха ги в детската стая. Още не седнал, Стоименов извади бележник и се приготви да записва. Това не се хареса на Влахов. Хем смущава свидетелите, хем, като забодеш нос в тефтера, изпускаш хората. Пък и защо е нужно. Не можеш ли да запомниш от първо чуване — прощавай се с криминалистиката. Но да прави каквото иска.

Съпрузите, като се прекъсваха често и се взаимно допълваха, им обясниха, че Стефка Якимова живее от три години при тях като наемателка. Била разведена и работела в комитета по промишлеността. Вчера, в неделя, останала сама в апартамента — да почисти стаята си,

да изпере. А те били на екскурзия по Искъра. Завърнали се към десет часа вечерта. Стаята на Якимова била тъмна. Донева полюбопитствувала да провери дали вече си е легнала, или е излязла някъде. Но вратата била заключена. Това я изненадало, тъй като нито те, нито Стефка имали обичай да се заключват. Изморени от къпането и ходенето, те си легнали веднага и към десет и половина заспали.

Донева си спомняше смътно, че късно през нощта в полусън чула шум в хола. Сякаш някой ходел. Веднага след това се хлопнала вратата на апартамента. Но това не я смутило. Помислила, че е приятелят на Стефка — Слави Каменов. Те прекарали и предишната вечер заедно. Били на ресторант. Често се срещали. Затова решила, че след като е изпратил Стефка до стаята ѝ, си отива.

Не. Обяснението на Донева не е правдоподобно. В такива случаи обикновено или изпрацат само до вратата на апартамента, или, ако влязат в стаята, остават за по-дълго. Но не каза нищо. Сънена е била жената, не е размислила. Пък може и сега да съчинява. Продължи да слуша. Добре че и Стоименов не се обади.

Сутринта съпрузите станали към шест и половина. Докато Донев се бръснел, жена му отишла да събуди Якимова. Почукала веднъж, след това по-силно. И тъй като никой не ѝ се обадил, откряла вратата.

В първия момент не разбрала. След това не искала да повярва. Стефка лежала неподвижна, облечена, с обувки върху неразкритото легло, с очи, вперени в тавана.

Не посмяла да извика. Глас не ѝ останал. Искала да избяга, а краката ѝ омекнали. Почувствувала, че ще се строполи. Там, в стаята на мъртвата. Това ѝ дало сили да избяга. Залитайки, без да помни какво върши, се озовала в банята, където се бръснел мъжът ѝ.

Донев изтичал, но се спрял до вратата. Едва набрал смелост да се приближи до леглото. Дълго не се решавал да докосне Якимова. Но трябвало да се уверят. Пипнал челото ѝ. Мъртвешкият студ сякаш го опарил. Жена му заплакала. Едва тогава, за първи път. Излезли от стаята. Трябвало да обадят на Каменов, да го повикат. Той бил почти сгоден за Стефка. Пък и други близки тя нямала в София.

Донева не искала да остане сама, докато мъжът ѝ отиде да телефонира от съседите. Но майчинското чувство надделяло. В

съседната стая спял синът им. И него не смеела да остави сам в апартамента. Изчакала в детската стая.

Когато Донеv събщил на Каменов, че са намерили Стефка мъртва, той промърморил нещо неразбрано. След двадесетина минути дотърчал развълнуван, запъхтян. Без да им проговори, се втурнал в стаята на Якимова. Паднал на колене пред тялото ѝ. Плакал. После станал, изгледал ги някак страшно, с невиждащ поглед и казал, че Стефка е убита и че той ще отиде да уведоми милицията. И излязъл. Но само след минута се завърнал и добавил натъртено, че той ще телефонира на родителите ѝ в Пазарджик.

Убита! Да, разбира се, че е убита. Но отгде е знаел той това. Не е ли той?... И плакал. Разбира се, че ще плаче. Особено ако е той. Особено тогава има защо да плаче. Вече не за нея, а за себе си.

— Значи той ви каза, че Якимова е убита. А не каза ли кой я е убил и защо? — запита Влахов.

— Не, само това — отвърна му Донева. — И излезе да ви събщци за убийството. Но не се върна... Чакахме го, чакахме го и мъжът ми отиде повторно да ви повика.

Трябва да провери отново не е ли все пак телефонирал Каменов. Може би не на тях, не в градското управление, а в районното... в министерството. Или в прокуратурата. Макар че едва ли... Ако беше събщил, те щяха да им обадят или сами да дойдат. Не, той е излъгал. Печели време... Трябва да побързат!

Пристигна линейката.

Преди да отнесат тялото за аутопсиране, Влахов и Стоименов отидоха в стаята на Якимова.

— Смъртта е причинена насилствено — каза лекарят. — Била е удушена, и то само с една ръка. Съвсем ясно личат сините петна, оставени от пръстите: едно от палеца, вдясно от гръкляна, и три отляво. Убиецът трябва да е бил много силен, несъмнено мъж. Приложена е така наречената „мъртва хватка“. С едно улавяне на шията са били притиснати артериите. Жената вероятно е загубила съзнание още в първите секунди поради прекъсване кръвния поток към мозъка.

— Още щом влязох — забеляза капитан Стоименов, — и ми направи впечатление, че няма никакви следи от борба. Столовете

стояха прави, всички предмети бяха непокътнати. Сякаш убитата не е направила дори опит да се съпротивлява.

Вижте ме колко съм умен. Пък и наблюдателен. „Още щом влязох, и ми направи впечатление.“ Не, драги, това още нищо не значи.

— Вещите могат да бъдат наредени на предишните им места — каза равнодушно Влахов. Той бе хванал ръцете на убитата и ги разглеждаше внимателно. — По-важно според мен е, че по ръцете ѝ няма никакви белези от борба. Все пак трябва да се изследват ноктите. Може да се намерят микроскопични следи от кожички, кръв и косми. Невероятно е, колкото и силен да е бил убиецът, тя да не се е опитала да се бори за живота си. Кога според вас е настъпила смъртта?

— Ако се съди по степента на трупното вкочаняване — преди повече от осем часа — отговори лекарят. — Но вече е трудно да се определи моментът с по-голяма точност.

— Тя въобще не си е лягала — забеляза Стоименов. — Положена е на кушетката след настъпването на смъртта — по рокля, с обувки. Странно, че дори фризура ѝ не е пострадала. Сякаш току-що е сресана.

Не, този следовател вече решително прекалява. Гледай го ти какъв е проницателен!

— Вие казахте, че е била удушена с една ръка — обърна се Влахов към лекаря, сякаш не бе чул забележката на Стоименов. — Как си го представяте?

— Като се съди по следите, сякаш е била нападната изотзад с дясната ръка. Убиецът е имал изключително силни пръсти. С лявата си ръка може би е обхванал тялото, за да не се движи. Въобще случаят е в това отношение необикновен, дори бих казал изключителен. Спирането на кръвния поток към мозъка и свързаното с него бързо загубване на съзнанието е характерно за бесенето с въже. А душенето с ръце продължава обикновено пет-десет минути, докато настъпи смъртта вследствие на асфиксията. И през това време жертвата не губи съзнание, отчаяно се съпротивлява според силите и възможностите си.

— Имаше един, Мето думичката го наричаха — каза замислено Влахов. — Трима души — все здрави мъже — беше удушил. Действуваше така, само с една ръка. Левак беше. Страшно силен и ловък. Той я владееше тази хватка: стисне за гърлото жертвата си и

още в първите секунди настъпва загубване на съзнанието. Но него го разстреляха преди пет години...

— Може ли да вдигнем трупа? — запита лекарят.

— Да. Тук няма защо повече да го държим.

— И аз ще си ходя — каза Стоименов. — Имам насрочен разпит за единайсет часа. Как ви се струва случаят с годеника? Защо е казал на хазяите, че Якимова е убита?

— Засега повече ме занимава въпросът, къде е изчезнал. Казал, че излиза да уведоми милицията, а не се е обаждал. За смъртта научихме едва след като ни позвъни Донеv.

Изнесоха трупа. Пенчев бе направил вече скица на апартамента. Доневи живееха с десетгодишния си син в две стаи, а третата даваха мебелирана под наем на Якимова. По десетината снимки на трупа и на обстановката в стаята на убитата можеха да възстановят положението. Време беше да пристъпи към огледа.

Не обичаше да работи в присъствието на много хора, на колеги, които го наблюдават, оценяват действията му и мислено го критикуват. Това му пречеше да се съсредоточи. Лекарят и Стоименов си отидоха. Но Пенчев с дактилоскопичния си куфар в ръка бе застанал край масата и го гледаше очаквателно. А той обичаше и да се обажда, и да критикува (не само наум), та дори и да дава съвети. Считаеше се за стар и опитен криминалист. От него нямаше как да се отърве. Но поне за началото, докато навлезе в огледа, можеше да му намери някоя друга работа.

— Да започваме, а бай Ради.

— Че да започнем, Минчо, какво ще се маем.

— Само че, виж какво — докато се поогледам, ти иди да изготвиш карти на хазяите.

Пенчев, без да каже нещо, излезе. Остана най-послед сам.

Стаята имаше прозорец към двора и остъклена врата към хола. Беше малка и едва побираше кушетката, двукрилния гардероб и масата с двата стола. Под прозореца имаше поличка-библиотека с десетина книги и радиоапарат. Подът беше постлан с малък поизвехтял чипровски килим.

През вчерашния горещ ден прозорецът сигурно е стоял отворен. Доневи не са го пипали тази сутрин. Дали и по време на убийството е останал отворен? Едва ли. Всеки шум, боричкане, вик е можел да се

чуе на двора от съседите. Убиецът ще да се е погрижил да го затвори. Пипал е бравата. Пенчев трябва да провери оставил ли е следи. Но кой тогава го е отворил отново? Кой друг, ако не пак убиецът. Предвидливост?...

Влахов все още стоеше сред стаята, сякаш се колебаеше отгдето да започне. Но не това го спираше. Все едно е отгдето ще започне, важното е — какво да търси. Рано беше, още нямаше никаква хипотеза. А не му се искаше да отлага огледа.

Пристъпи бавно към библиотечката. Книгите бяха все романи, български и преводни. Издадени през последните години. Поразлисти няколко. Сякаш не бяха изчетени докрай. Сигурно й са служили „за заспиване“. Почете, почете, като си легне, докато я унесе сънят. А на другата вечер вземе нова книга. Така правеше и той. Когато се прибираше рано, когато не му се спеше.

В долапчето под радиото намери недопита половинлитрова бутилка коняк „Плиска“ и чаши. Две от тях бяха употребявани — на дъното им жълтееше по малко течност. Тях и шишето Влахов постави на единия край на масата.

До радиото имаше сива кожена дамска чанта. Съвсем нова и скъпа. Влахов бе сложил ръкавици и пипаше с пинцети. Като внимаваше да не повреди евентуалните пръстови отпечатащици, той извади от чантата чиста носна кърпа, червило и кутия с пудра, тефтерче, няколко листчета с бележки, трамвайни билети и чантичка с банкнота от пет лева и доста монети.

Влезе Пенчев, следваха го хазяите, и двамата зачервени от възбуда. Очите на Донева бяха плувнали в сълзи.

— Това на какво прилича, другарю, не ви знам името... — почти викаше Донев. — Вие за убийци ли ни мислите. Аз съм главен счетоводител на завод...

— Не дават да им снема дактилоскопични карти — обясни Пенчев.

— Успокойте се, другари — подхвана внимателно Влахов, макар че бе започнал да се дразни. — Няма защо да се обиждате. Вие сте влизали в тая стая, пипали сте разни предмети. Ние трябва да знаем вашите пръстови отпечатащици, за да можем да ги отделим от следите на... убиеца.

— Ама... и вие ли мислите, че Стефка е убита? — не се стърпя Донева.

— Аз още нищо не мисля... — търпеливо ѝ отвърна Влахов. — Още е рано да се каже. Но ако Каменов се окаже прав? Нали ме разбирате. Може да се наложи дори на сина ви да снемем отпечатъци.

— На Любчо! — извика уплашено Донева.

— Защо не? То не боли. На него даже ще му е интересно. А сега, моля, не пречете на следствието.

— Е, щом е така — промърмори Донев. — Аз пък помислих...

Щом излязоха, и Влахов се зае с гардероба — светаята светих на жените. Там висяха десетина рокли — и стари, и съвсем нови — почти всички от скъпи платове. Не по-малко бяха и обувките — все елегантни, с високи тънки токчета.

Изглежда, всичките си пари е харчела за тоалети. Пък и за какво ли друго: сама жена, красива, още млада... И той да беше сам, щеше да има повече костюми, от по-скъпи платове.

В чекмеджето с фино найлоново бельо между два комбинезона намери портрет на мъж, вложен в двойна стъклена поставка. Кой ли беше той? И защо бе скрит тук?

Влезе Пенчев.

— На кого се любуваш?

— Ще питам хазяите. Може да го познават. А ти, бай Ради, прегледай бравите на вратата и прозореца. Виж и бутилката с чашите, дето са на масата. Като се върна, ще ти дам и стъклата от портрета.

Доневи бяха в кухнята. Миеха ръцете си от топографското мастило. Те веднага го познаха. Това беше Слави Каменов, адвокатът. Съобщиха му къде живее, номера на телефона на хазяите му и юридическата консултация, в която работи.

Донев поиска разрешение да отиде до съседите и да телефонира в завода, че днес няма да се яви на работа. За миг Влахов се поколеба. Нима може да подозира и тях? Но не възрази.

Пенчев бе разтворил дактилоскопичното си куфарче на кушетката и изследваше наредените на масата предмети. Меките четки, натопени в графитен или алуминиев прах, последователно минаваха по всички гладки повърхности. Вещите, които носеха пръстови отпечатъци, той прибираще, увиваше грижливо и подреждаше в кутии.

А Влахов продължи да претърсва методично, сектор по сектор, стаята. Иззе няколко писма от родителите ѝ, всички документи, разни книжа и разписки. Но не намери нищо, което би подсказало причините на това престъпление.

— Ай, дявол да го вземе — сепна го възклицанието на Пенчев.

— Какво има, бай Ради?

— По бравата и по ключа следите са били заличени с одеколон. Още се усеща миризмата му. — Пенчев се бе навел над портрета и усилено го душеше. — Същото е и с портрета. Изтрита са били с памук. Ето тук, в металната подложка, между нея и стъклото са се запазили няколко влакънца. Ти намери ли някъде в стаята памук?

— Не — отвърна му Влахов. — В чекмеджето на масата има няколко тубички с лекарства. Но памук не видях никъде.

— Значи той го е носел със себе си — каза Пенчев.

— Кой „той“? — Влахов изгледа изпитателно дактилоскописта.

— Де да го знам. Така казах случайно. То си е твоя работа. Той ли, тя ли...

Да, наистина, това е само негова работа. Убиецът си е изтрил следите с памук. А памук няма в стаята. Няма и одеколон. Намери само две флакончета с парфюм „Китайско цвете“. Значи той или е донесъл специално за целта памук и одеколон, или пък ги е намерил тук и ги е взел със себе си. Че е щипал бравата на вратата — това е естествено. Но защо е трил и стъклото на портрета? Значи той го е скрил в гардероба. Защо?...

— Ами как е дръжката на прозореца. И тя ли е трита?

— Не, по нея има отпечатьци от длан и пръсти. Зацапани, но има.

Хм... Какво означава това? Че хазяите са отворили прозореца, след като убиецът е заличил следите си? Или това са стари отпечатьци, а прозорецът не е бил пипан. Тогава... той и по време на убийството е стоял отворен.

Влахов се наведе над пепелника и започна съсредоточено да разглежда съдържанието му. Имаше пет угарки от цигари „Родопи“, всички със следи от червило и доста пепел. Значително повече, отколкото можеше да остане от пет цигари. А когато един пепелник се чисти, изхвърля се цялото му съдържание, не само угарките.

— Ще трябва да изследваме и пепелника — каза Влахов.

— Аз го проверих — отвърна Пенчев. — По него има следи. Ще го прибера и него.

— Не само за следи. И съдържанието му. Ще трябва да се анализира червилото. Дали е същото, което е употребявала убитата. И бъди особено внимателен с пепелта — да не се смесят отделните запазили формата си останки. Струва ми се, че тук има пепел и от цигари, угарките на които липсват.

3

Щом се прибра в службата си, Влахов провери още веднъж при дежурните не само на градското управление, но и в района, и в министерството не се ли е обаждал Каменов да съобщи за смъртта на Стефка Якимова. Но никой друг, освен Теодоси Донеv не бе звънял по телефона, нито се бе явявал лично.

Какво означаваше поведението на Каменов? Дали бе просто излъгал хазяите на Якимова, за да спечели малко време? Но те не са и подозирали, че е убита. Следователно не са имали никакво намерение да съобщават на милицията. От една страна — самият той им казва, че Стефка е убита, а от друга — лъже, че ще съобщи. Дали ги е излъгал или по-късно, когато вече е влязъл в телефонната кабина, смелостта му се е изпарила и се е отказал. Смелостта? Да направи самопризнание. Ами ако не е той? Ако Каменов е знаел или подозирал кой е убиецът и други са му попречили да съобщи на милицията?

Каменов ли е убиецът, или някой друг — рано беше да се съди. Важното беше да го намери. Колкото е възможно по-скоро!

Влахов се свърза по телефона със секретаря на юридическата консултация, в която работеше Каменов. И той не можа да му каже нищо определено. Днес не го бил виждал. Нещо повече. При него идвал развълнуван клиентът, на когото Каменов гледал делбено дело. То било насрочено за осем часа сутринта. Но Каменов не се явил на уговорената среща пред съдебната зала и се наложило секретарят да изпрати друг свободен адвокат да го замести.

След това Влахов посети дома, в който живееше Каменов. Завари само хазяйката му. Тя не знаеше нищо за смъртта на Якимова и въобще не подозираше нищо лошо. Разправи му, че Каменов вчера бил на екскурзия на Витоша заедно с приятеля си Делчо Григоров, съдия в Софийския народен съд. Двамата се прибрали към осем часа вечерта и седнали да вечерят в стаята на Каменов. След това Слави си облякъл костюма и двамата отишли някъде. Прибрал се късно, около полунощ. Тази сутрин излязъл рано, без да им се обади, и повече не го виждала.

От една телефонна будка Влахов се обади в службата и нареди да префотографира снимката на Каменов и да я размножат. Двама оперативни работници да вземат по един екземпляр от нея и да го причакат: един в бюрото му, в юридическата консултация, и втори — пред дома, където живее. Щом се появи, да го доведат на „Московска“ 5. А самият той се отпрати към Съдебната палата.

Стаята на Григоров беше заключена. Пред вратата на ръководителя на съда чакаха неколцина граждани. Не беше удобно да ги прережда. Затова отиде в канцеларията. Служителките се готвеха да излизат за обедната почивка. Те му обясниха, че Григоров не е в заседание. Проучвал дела и затова се заключил в кабинета си. Обади му се по телефона.

Съдията го прие с едва прикривана досада. Но щом чу, че идва във връзка със Слави Каменов, трепна, изгледа го учуден. Знаеше ли той нещо повече или, както секретаря на консултацията, както хазайката, ще му каже само, че след като са се разделили снощи, повече не го е виждал.

Но Влахов не запита направо. Помоли го да му разкаже, откога се познават, що за човек е Каменов. Искаше от начина, по който ще му отговори Григоров, да разбере знае ли той нещо особено.

С лекота и без да се замисля, както човек говори, когато няма какво да крие, Григоров обясни, че е състудент и най-близък приятел на Слави Каменов. И двамата били „стари ергени“ (както се изрази съдията), запалени туристи и често скитали заедно по планините. Когато нямали време за по-големи екскурзии, задоволявали се и с близката Витоша. Там прекарвали и вчерашния ден.

Ясно беше, че Григоров също не знае за смъртта на Якимова, не подозира, че приятелят му е изчезнал. Говореше за него с любов и уважение. Той бе видимо изненадан от интереса на милицията към Каменов. Но дали поради професионална съдийска дисциплинираност, или по някакви други съображения не запита какво е предизвикало този разпит. Отговаряше точно на всички въпроси, разказваше с най-големи подробности за отношенията им, за това как са прекарвали вчерашния ден.

В София се прибрали след осем часа. Тъй като им останала храна, решили да отидат в стаята на Каменов и там да вечерят заедно. Похапнали и се заприказвали.

Към девет и половина часа някой потърсил Каменов по телефона. Повикали го хазяите. Той говорил кратко. Върнал се смутен, объркан. Разправил на Григоров, че се обадил непознат мъжки глас, който му съобщил, че Стефка сега се намира в ресторант „Витошки турист“, бившия „Чепишев“, в Бояна. Била заедно с един елегантен по-възрастен мъж. Намекнал, че му изневерява, и затворил телефона.

Григоров се опитал да обърне на смях случая, но Каменов бил явно разстроен. Постоял известно време замислен и след това помолил приятеля си да го придружи до Бояна. Казал му, че е решил да отиде и да провери вярно ли е съобщението на анонимния глас. Григоров се възпротивил. Не само защото бил вече изморен, облечен неподходящо (с къси туристически панталони) за посещение в ресторант, но преди всичко, защото считал за неразумно, обидно за Стефка да дава вяра на явно клеветничество. Но Каменов упорствувал. Разказал му, че в събота вечер, когато били заедно със Стефка на вечеря в ресторант, той я поканил да дойде с тях на екскурзията. Но тя му отказала, защото „уж някаква нейна съученичка била пристигнала от Пловдив и настояла да се видят в неделя следобед“.

Случаят сякаш бе по-заплетен, отколкото изглеждаше в самото начало. Ето, започнаха да никнат нови лица: мъжът, който се е обадил по телефона; приятелката от Пловдив.

— Каменов ли каза „уж някаква нейна съученичка била пристигнала от Пловдив“, или това са ваши думи?

— Не, той се изрази така — отвърна Григоров. — Слави явно се бе повлиял от съобщението по телефона. Тогава ми призна, че бил огорчен от отказа на Стефка да дойде с нас на Витоша. През време на екскурзията бе мълчалив, умислен, сякаш нещо го измъчваше. Макар че тогава нищо не ми каза, пък и аз не го разпитвах защо е с развалено настроение. Опитах се отново да го разубедея, настоявах да не дава вяра на анонимния клеветник, да не ходи в Бояна, да не унижава чувствата си към Стефка. Но той остана непреклонен. „Дори и да не е вярно — каза ми той, — нека се убедя, че са ме излъгали. Иначе завинаги у мен ще остане подозрението.“ Достатъчно го познавам. Съгласих се, че за него е по-добре да отиде и да се увери, че е бил разигран. Към десет без четвърт се разделихме. Аз се прибрах в къщи, а той тръгна за Бояна.

— Как мислите, дали я е намерил? Не разбрахте ли?

— Днес, като го видя в стола, ще ми каже. Ще го е срам да ме гледа, но ще ми каже истината. Сигурен съм, че това е било клевета, че напразно е ходил до Бояна.

— Защо пък сте тъй уверен. Най-последно, не са женени... Може приятелката ѝ да е настояла, да са отишли с нейни познати.

— Ех, може, разбира се. Но изневяра — не! Тя също го обича.

Григоров се замисли, като въртеше молива между пръстите си и почукваше нервно с него по масата.

— Бих желал да ви попитам — каза той след известно колебание.

— Какво е предизвикало този ви интерес към моя приятел. Да не се е случило нещо с него?

— Ще ви кажа, но преди това моля да ми изясните малко по-подробно живота на Каменов. Постарайте се, въпреки че сте добри приятели, да му направите най-обективна характеристика.

— Това съвсем не е мъчно. Познаваме се от университета, от десетина години. Мога да говоря съвсем безпристрастно, обективно, защото моето мнение за него напълно съвпада с мнението на всички негови колеги. Животът му е протекъл тихо, скромно. Като на истински редови труженик. Винаги се е трудел и винаги се е лишавал от нещо... И от любов.

Григоров се замисли. Лицето му бе станало сериозно, дори тъжно. Очите му, вперени нагоре в стената, сякаш гледаха нещо, някого... Може би Каменов.

— Сигурно ви интересува и социалният му произход. И той е редови. Баща му имал фурна в Лозенец. След това работеше като майстор пекар. Нищо повече. Като завършил гимназия, Слави изкарал военната си служба. Мисля, че в шести пехотен полк. Известно време е бил учител в Лудогорието. Пестил е пари за следване. Заедно записахме право. И тогава той работеше, за да издържа не само себе си, но и малката си сестра. Сега е лекарка в Лом.

— Знаете ли адреса ѝ? — запита Влахов.

— Не. Но не е трудно да го намерите. Участъкова лекарка е в града, омъжена за доктор Бояджиев. Казва се Милка, доктор Милкана Бояджиева. След като завършихме стажа, аз станах съдия, а той юрисконсулт на една малка фабрика. Но само след година закриха мястото по щата и той започна да адвокатствува. Докато следваше, умряха баща му и майка му. А след като сестра му се омъжи, той

остана съвсем сам. Много пъти съм му казвал — цял живот се бе жертвувал за някого. Безшумно, незабележимо, но с учудващо себеотрицание. Време беше да помисли и за себе си, да уреди някак живота си, да се ожени.

— Вие сигурно имате пред вид връзката му със Стефка Якимова.

— Да. Запознаха се преди година, а от шест месеца помежду им се установиха по-интимни връзки. Слави я обича много силно, да не кажа — безумно.

— А тя?

— Знаете ли... всъщност аз рядко съм я виждал. И все набързо. Предпочитаха да са сами, двамата. Един-два пъти сме били, заедно със Слави естествено, в ресторант. Мисля, че и тя го обича искрено. С първия си брак е преживяла вече едно тежко разочарование и сега в Слави тя вижда съпруг, който ще ѝ осигури спокоен, може би малко сив и по-обикновен, но безметежен живот.

— Значи тя е била омъжена. И се е развела?

— За някакъв стар коцкар. Хубавец и франт.

Очите на Григоров станаха строги, враждебни. Той ненавиждаше бившия мъж на Якимова. И не криеше чувствата си.

— Вие познавате ли го?

— Не, не съм бил удостояван с тази чест.

— И въпреки това го мразите!

— Защо да го мразя. Не съм го виждал и не желая... Но от това, което съм чувал за него, мога да си съставя мнение, нали. И то не е най-ласкаво.

Това настроение на Григоров очевидно е само отзвук от чувствата на Каменов към бившия съпруг.

— А как се казва той?

— Пиер — отвърна провлечено, с ирония Григоров. — Хаджихристов.

— Да не би все пак да е останало нещо между тях. Имам пред вид Якимова и бившия ѝ съпруг.

— Не. Отношенията им са окончателно прекъснати. В това съм сигурен. Тя обича Слави.

— Но защо тогава не са се оженили досега? — запита Влахов.

— Вярвам, че това е съвсем предстоящо. Слави все още се смущава от тази възможност. Сравнява се с Хаджихристов. А той е

красив, елегантен... С много добро обществено положение и още блестящи перспективи. Гнети го мисълта, че не заслужава за съпруга такава красавица като Стефка. Но това са негови фикс-идеи, глупави, напразни страхове.

— А как би реагирал, ако Якимова го напусне?

— Не вярвам в такава възможност — каза решително Григоров. — Тя цени спокойния му, честен и пряк характер. Знае колко искрено и горещо я обича той.

— И все пак, ако се случи така, че тя го разлюби и изостави — настоя Влахов.

— О, това би било истинска катастрофа за него. Не знам как би я надживял. Тогава неговият живот завинаги или поне за много години би станал безсмислен...

— А ревнуваше ли я? Ревнив ли беше въобще?

— Изобщо дали е ревнив не мога да ви кажа. Това е първата му истинска, голяма любов. Но Стефка той ревнуваше. Разбира се, без скандали, без външни прояви. Но аз го познавам. И не защото тя му даваше някакви поводи за това, а заради неговата натрапчива идея, че не я заслужава. Аз впрочем — сепна се внезапно Григоров — май започнах да приказвам повече, отколкото е допустимо, за интимния живот на моя приятел. Пък и той едва ли ви интересува. Вие все още не сте ми казали кое е предизвикало този ви интерес към него.

Да, Григоров е прав. Време беше да му каже. Пък и нямаше защо повече да крие от него. Увери се, че той не знае. Загледа го право в очите и каза:

— Снощи Стефка Якимова е била убита в стаята ѝ. Удушена е. А Каменов е изчезнал.

Съдията сякаш онемя. Мигна няколко пъти нервно и очите му станаха други — невиждащи, без мисъл и чувства. Извади машинално носната си кърпа, изсекна се без нужда. На Влахов му стана неудобно. Премести погледа си от очите му. Загледа портрета над бюрото.

Така в мълчание измина минута.

— Убита!... — едва чуто, с пресипнал глас прошепна съдията. — И вие... вие подозирате...

— Бих желал да намеря Каменов и да поприказвам с него. Моля ви, не само като народен съдия, но и като негов приятел, ако го

срещнете случайно, ако той ви се обади или ви посети, да улесните срещата ни с него. Той не бива да бяга, не бива да се крие...

Излязоха заедно с Григоров. Съдията тръгна към стола. Но не го покани да отидат заедно. Или не мислеше вече, че ще завари там Каменов, или тъкмо защото се надяваше... защото искаше да поприказва насаме с него. Впрочем Влахов не се нуждаеше от поканата му. Той знаеше къде се намира столът на Съдебната палата. Но не вярваше да намери там Каменов.

Седна на една пейка в големия салон на партера. Въпреки обедната почивка беше оживено. Сновяха граждани, забързано минаваха адвокати с чанти, сподиряни от клиентите им. Дали между тях не е и Каменов? Би ли го познал?

Григоров не знаеше за убийството. Беше убеден, че приятелят му е невинен. Защо? Той съдеше, основавайки се единствено на характера му. Това, разбира се, е силен аргумент. Но не винаги е достатъчен. Ето, дори вчера по време на екскурзията Каменов не е споделил с най-близкия си приятел мислите, които са го вълнували, мъката си. Криел е дори от него. А защо? Дали защото е бил намислил вече престъплението... Или от някаква болезнена стеснителност?

Погледна часовника на стената и се сепна. Дано успее да завари секретаря на консултацията. Те май работят до един и половина...

Влахов влезе в една от телефонните кабинки и предупреди секретаря да го почака.

Разговорът им бе кратък.

Каменов днес не се бе появявал в консултацията. Характеристиката, която му направи Григоров, напълно съвпадна с мнението на секретаря. Колегите му го уважаваха като тих, дори прекалено свит и скромнен за адвокат човек. Занимавал се почти изключително с граждански дела, имал не особено добра клиентела.

Щом се прибра в службата си, Влахов докладва случая на началника на отдела и поиска издирването на Каменов. Възложиха на участъка в Лом да провери не се ли е укривил при сестра си. Предупредиха и граничните служби. Изпратиха разузнавачи да проверят в моргата и в института за бърза помощ да не би с него да се е случило някакво нещастие. Но никъде не можаха да намерят Каменов — нито жив, нито ранен, нито мъртъв.

В кабинета му влезе Гюзелев, оперативният работник, който бе изпратил да проучи трамвайните билети, намерени в чантата на Якимова.

Той беше дребничко, мургаво момче с хитри, цигански очи. Току-що назначен в едно от районните управления, бяха го предали да „поставя“ в неговата група. Личеше, че е много горд със службата си. И сега, още щом затвори вратата след себе си, заприказва с евтин ентузиазъм, сякаш току-що е заловил убиеца.

Влахов не му бе обяснил какво всъщност го интересува. Не искаше да го навежда към определено заключение. И ето сега момчето бе обикаляло с трамваите из цяла София, ходило бе по домове на кондуктори. А интерес за следствието представляваха само два от билетите, тези от по четири стотинки, носещи номера 086243 и 086244, серия ФЖ. Те бяха издадени в малкото трамвайче, което се движи между Павлово и Бояна. Гюзелев намерил кондукторката, която ги продала, разпитал я и узнал, че е започнала рейса си от Бояна в неделя, 25 август, в два часа и трийсет минути с билет серия ФЖ, номер 086237. Това означаваше, че пътниците са се качили на първата спирка. Билетите бяха маркирани и на трамвай номер пет.

Като завърши доклада си, Гюзелев замълча усмихнат, очакващ похвала. Но Влахов не виждаше за какво трябва да го хвали. Отпрати го с лаконичното: „Свободен си“ — и потъна в мислите си.

Ето, тя наистина е била в Бояна. Но с кого? Как е прекарала неделата? И какво отношение можеха да имат тези обстоятелства към убийството. Единственият човек, който знаеше нещо по този въпрос, беше съученичката от Пловдив. Трябваше непременно да я намерят, да разберат дали са се срещали, или Якимова е излъгала своя приятел. Тя може би знаеше и с кого Стефка е била в Бояна. Но коя беше тази съученичка, как се казваше?

Без разрешение на началника на отдела не можеше да изпрати специален човек в Пазарджик и Пловдив, който да изясни този въпрос. Влахов очакваше, че той ще се възпротиви, ще спори и на края щеше да се съгласи, но „поради липса на свободни хора“ щеше да изпрати Гюзелев. А тази възможност не му харесваше. Задачата беше сложна, младокът едва ли щеше да се справи успешно.

Но разговорът им мина гладко. Началникът, кой знае защо, бе необичайно весел, склонен към шеги. Не само че се съгласи веднага,

но и даде човек, опитен разузнавач от групата на капитан Кузов.

Късно вечерта Влахов завърши проучванията си и се прибра в къщи. Децата бяха вече заспали. Жена му го чакаше, все още шеташе из кухнята. Сложи му да вечеря почти без да му заговори. Беше сърдита. Тя редовно се сърдеше на закъсняванията му. Не искаше да свикне, пък и не винаги вярваше, че е бил служебно зает.

Но и той не беше настроен да разговаря. Пък и какви ли разговори — само разпразии — можеха да произлязат при това й настроение. По-добре така — вечерта мина поне без скандал.

Щом си легна, стисна очи, помъчи се да забрави случая. Скоро жена му край него засумтя. Уж беше сърдита, а веднага заспа. Така са спали и Доневи в неделя през нощта, когато... Впрочем не, те и двамата са спали, а той сега е буден. Защо вратата на Стефкината стая е била заключена! Дали онзи, който е хлопнал, не я е отключил? Тогава, късно през нощта. Онзи, с когото Якимова е била в Бояна? Или Каменов! Защо се укрива той? Или някой, нещо му е попречило да се яви в милицията...

Отвън се зачу силен шум. Пиянски гласове викаха, пееха под акомпанимента на джазова мелодия. Изглежда са се сгорещили и бяха отворили прозореца. Шумът идваше от насрещната кооперация. Влахов понечи да стане, да им викне. Минаваше полунощ. Но те нямаше да го чуят. Само ще разбуди жена си. Ония ще повикат, ще попеят, пък ще млъкнат. По-добре да изчака, да стиска очи и да се мъчи да заспи.

Донева се е събудила от хлопването на външната врата. Дали тогава „онзи“ е влизал, или пък е излизал. Каменов ли е бил това? Че кой друг най-сетне можеше да бъде и защо? Но всичките му близки го познаваха като човек, неспособен да убие когото и да било, а камо ли Стефка. Не, той не е убиецът... Но кой... кой...

4

Събуди се рано и първата мисъл, узряла сякаш докато е спал, беше: за да се крие, за да се опита да избяга, Каменов трябва да разполага с пари. Заплатите в консултацията изплащат на 18-то и 3-то число. Той сигурно не е имал достатъчно пари със себе си. Ако притежава влог, ще отиде да го изтегли. Там може да бъде задържан. Ами ако вече е изтеглил спестяванията си? Още преди събота, преди да разбере, че Якимова не желае да отиде с него на екскурзия... Това би означавало, че решението е взето по-рано, че е действувал с предумисъл.

Проверката във всички спестовни каси установи, че на името на Слави Каменов Петров има сметка (работнически влог) само в Държавната спестовна каса IV район, във филиала в Съдебната палата. Обнадежден, че се разкрива възможност да го залови по този начин, Влахов сам отиде да провери. И какво бе разочарованието му, като установи: Каменов е изтеглил целия си влог от триста лева в понеделник, 26 август, сутринта.

Това беше тежък удар за Влахов. Не само защото беше закъснял, не само защото се лишаваше от възможността да залови по този начин престъпника. Изтеглянето на парите означаваше нещо повече: операцията, с която му бе изплатена сумата, носеше първия пореден номер за този ден, касата започваше да работи от осем часа. Значи Каменов, веднага щом е излязъл от Доневи, се е отправил не към милицията, а към касата и е изтеглил влога си. Изведнъж пропадаха всички хипотези за „невинния, измамен човек, който желае да помогне на милицията, да ѝ обади кой е убиецът и при това бива нападнат — убит или отвлечен от престъпниците“. Влахов сам се иронизираше, беше го яд и на себе си, и особено на Каменов. Чувствуваше се, кой знае защо, измамен от него.

Не хвърли повече светлина върху дознанието и „случаят със съученичката от Пловдив“.

Влахов се надяваше, че тя може да има някаква връзка с оставането на Якимова в София през миналата неделя. Ако не е отишла на Витоша, за да се срещне с нея, това означаваше, че е имала някаква важна работа, нещо, което е предпочела пред компанията на Каменов. Съученичката може би знаеше каква е тази работа, с кого Якимова е трябвало да се срещне в Бояна. Нямаше как да узнаят по телефона коя е тази съученичка. Те са били може би трийсет-четирийсет. А коя от тях в събота е била в София, съученичка, която сега живее в Пловдив.

Изпратеният оперативен работник бе успял да издири кои съученички на Якимова от гимназията сега живеят в Пловдив и коя от тях в дните преди убийството е била в София. Това, беше Минка Попова, кукловод от Пловдивския куклен театър. Тя пристигнала в София на 24 август, събота по обед. Срећнала случайно на улицата Якимова. Поприказвали си и се разделили, но не станало и дума за среща в неделя. Така че и „случаят със съученичката“ остана недоизяснен. Дали Попова ги беше излъгала, но защо? Или пък Якимова бе излъгала Каменов? Но тогава с кого се е срещала тя в неделя?

Вторникът премина в разпити на всички лица, които имаха някакъв контакт с убитата или с Каменов през последните дни. Записани бяха показанията им, уточнени бяха всички подробности, но нищо съществено ново те не съобщиха.

Влахов се колебаеше — дали да приключи в това положение дознанието, или да го „замрази“. В многогодишния си опит той неведнъж е бил принуждаван от обстоятелствата да постъпва така и често бе сполучвал. Минаваха няколко дни, дори седмици и случаят сякаш сам се разплиташе: или престъпникът ще направи някой нов, погрешен ход: или някой свидетел ще се досети за важна улика: или на самия него ще му хрумне нещо ново — очевиден факт, който в напрежението на първите дни е недогледал. Понякога „замразяването“ на дознанието се налагаше и от нови, по-срочни дела, които го грабваха. Но сега никакъв нов случай не се изпречваше на пътя му. А да изостави така, без външен повод, разследването — не се решаваше. Това би приличало твърде много на дезертство.

През разтворения прозорец нахлу топла вълна. Понякога най-горещо ставаше именно привечер. Влахов почувствува, че от дългото

седене се е вдървил. Стана, разходи се из кабинета си, пусна чешмата да тече. Стаята му беше в дъното на коридора, далеч от главния водопровод, и лятно време водата бе топла. Дълго трябваше да чака, докато се източи от тръбите, докато дойде по-студената.

И сега няма търпение да изчака. Изпи една чаша, но не се разхлади. Дали не беше по-добре да излезе, да се поразходи?

Почука се.

Влезе капитан Лазар Стоименов от следствения отдел. От вчера, след като напусна огледа на местопрестъплението, те не бяха се виждали.

— Как е положението? — запита следователят с някакъв свойски, едва ли не пренебрежителен тон. — Готово ли е постановлението?

— Не е — отвърна му намусено Влахов.

„Готово ли е! Все наготово чакате.“ Стоименов беше назначен отскоро и той не го познаваше добре, но въобще таеше към следователите някаква скрита неприязън. Ако оперативният работник не е изяснил докрай всички подробности — той е виновен за неуспешния изход на следствието. Ако пък си е свършил майсторски работата — лаврите винаги остават за следователя.

— Че защо така? — Стоименов се бе отпуснал в креслото и пушеше, като ръсеше пепел по пода. Това раздразни още повече Влахов, който обичаше до педантичност чистотата — не само в дома си и в кабинета, но и в работата си. — Аз прегледах преписката. Според мен, случаят е достатъчно изяснен, за да ни го предадете. За два дни ще оформя следствието. През това време ще бъде заловен и убиецът...

— Кой убиец? — прекъсна го Влахов.

— Как кой! Разбира се — Каменов. Или... вие се съмнявате?

— Не е съществено дали се съмнявам или не. Нямаме доказателства, неоспорими доказателства, че Каменов е извършил убийството.

— Няма друг, достатъчно близък на убитата, за да бъде заподозрян. Сведенията, които сте събрали за Якимова, говорят, че тя не е имала никакви врагове. Пък и какви ли врагове може да има жена като нея? По-интересно е, че не е имала и други приятели. Нали ме

разбирате? Значи — нито от омраза, нито от прекалена любов няма кой друг да е убиецът, освен любовника ѝ.

„За теб, изглежда, морето е до колене“ — помисли си Влахов. Но да се кара, да се заяжда беше неуместно. „Ще трябва да му разясня на това ново следователче някои елементарни положения!“

— Как мислите? — запита със съвсем спокоен, почти равнодушен глас Влахов. — Разговорът на Каменов по телефона точно така ли е протекъл, както го предава Григоров?

— Е, и таз хубава. Народен съдия — ще вземе да ни лъже!

— Не, не това имам пред вид. И аз съм убеден, че Григоров казва самата истина. Но може би Каменов го е излъгал. Никой не е чул разговора му по телефона. И бил ли е наистина непознат този, който го е търсил? Помислете: телефонът се води на името на хазяите. Кой може да търси Каменов на този номер? Очевидно само познат, само човек, който знае, че той живее там. А как тогава не го е познал по гласа? Ако ли пък е бил познат, защо е казал на Григоров, че не го познава. И кой ще е този непознат, който знае не само номера на телефона му, но и връзката му с Якимова, познава в лице и нея, и има да съобщи на Каменов, че тя се намира в ресторанта в Бояна.

— Ами... — замисли се Стоименов — предполагам така да е станало: В същия ресторант се е намирал приятел на Каменов, който знае за връзката му с Якимова и я познава в лице. Хванало го е яд на нея, че мами приятеля му, но за да не се изложи като „доносчик“, накарва някой друг от компанията им да се обади по телефона.

— Може и да сте прав. Във всеки случай ние не знаем кой се е обадил и с кого е била Якимова в ресторанта.

— Има ли това голямо значение — каза следователят, — след като по-нататъшният развой на събитията е ясен: Каменов намира Стефка в ресторанта. С или без скандал я принуждава да напусне „кавалера“ си и да тръгне с него...

— Аз проверих — прекъсна го Влахов. — Бях в ресторанта и изпитах келнерите. В неделя вечер е имало един пиянски скандал в заведението им, но той явно няма отношение към нашия случай.

— Значи той се е разиграл тихо — продължи Стоименов. — Стефка е видяла Каменов и е напуснала масата на „кавалера“ си. Дватамата се отправили към трамвая.

— А защо билетите се намират в чантата на Якимова? — запита Влахов. — Замисляли ли сте се над този въпрос?

— Замислял съм се. Представявам си така картинката:

Стефка е смутена и ядосана, че Слави я е уловил на „местопрестъплението“. Нацупила се — върви напред, почти без да говори с него. Той я следва по петите. Или я упреква, или мълчи — чака да се разправят насаме. Така са се качили в трамвая. Тя е вървяла напред, купила билетите и ги сложила в чантата си. Какво чудно има в това?

— Обикновено мъжете купуват билети в трамвая — забеляза Влахов.

— Това не е задължително. Като са слезли от трамвая на площад „Ленин“, са продължили пешком към дома на Якимова. Още по пътя са започнали разправиите. Тя: „Ти значи ме шпионираш, а?...“ Той: „Ти значи ми изневеряваш, а?...“ Каменов е настоял да продължат разговора в стаята ѝ. Тя, няма как, се е съгласила. Вътре той сигурно ѝ е дръпнал една съкрушителна обвинителна реч (нали е адвокат) и тя, притисната от аргументите му или раздразнена от тона му, е признала, че не го обича повече, че желае да скъса. И тогава, разярен и отчаян, Каменов решава, че „няма смисъл повече да живее“, „каквото ще да става“, „по-добре да я убия, отколкото да принадлежи на другиго“ — нали знаете, в този дух...

— Знам, знам...

— Е, какво друго да ви кажа? Хванал я за гушата и докато се усети — готово. След това, разбира се, дошло изтрезняването. „Бре, ами сега, какво направих!“ Сложил тялото ѝ на леглото, изтрил следите си с одеколон и хайде да го няма. Така е! Каменов е убиецът. Колкото и да умуваме — пак ще дойдем до това заключение.

— И все пак — не е излишно още малко да „поумуваме“ — подхвърли с нескривана ирония Влахов.

Всички тези разсъждения, които сега тъй самоуверено му приподнасяше следователят, той ги бе премислил. Но те не го удовлетворяваха.

— Безспорно установено е, че Каменов е излязъл в двадесет и един часа и четиридесет и пет минути от дома си и се е прибрал към полунощ. Вероятно е ходил в ресторанта в Бояна. Но не е ли възможно събитията да са се развили и по следния начин? Каменов пристига в

ресторант „Витошки турист“ и незабелязано, скрит в някое къоше, внимателно оглежда масите. Сърцето му изстива, като открива своята приятелка с един елегантен по-възрастен мъж. Тя разговаря оживено с него. Каменов не се решава да се появи. Това би накърнило честолюбието му, мъжкото му достойнство. Но и не намира сили да си отиде. Излиза извън заведението и скритом ги чака. Ето че те си тръгват. Каменов ги следи, качва се в същия трамвай...

— Якимова би го видяла...

— А може и да не го види. Влюбените си гугукат, тъмно е, той се крие... След това продължава да ги следи в петицата до дома на Стефка. Наблюдава с парещо сърце как двамата потъват във входа на кооперацията. А той остава навън сам... Чака пет... десет... петнадесет минути. Но мъжът не излиза. Ясно! И тогава...

И тогава той изчаква мъжът да излезе, втурва се по стълбите, звъни, влиза и... и я убива... — Стоименов тъй се бе вживял в разказа на Влахов, че едва не изрече на глас мислите си. — Но не. Не е било така. Нахлуването му посред нощ би разбудило хазяите. Пък и как така... веднага, без скандал ли? По-добре да изчака докрай, да чуе какво ще измисли Влахов.

— Той си тръгва отчаян. Влече се бавно по улиците и се прибира в стаята си — самотен, съкрушен...

— Но тогава кой я е убил — извика следователят. — Според, вас излиза, че убиецът е човекът, с когото тя е била в Бояна.

— Това не съм казал. Искях само да подчертая, че можем да съчиняваме най-различни картини. А на нас ни е нужна истината.

— Но защо Каменов е избягал — възрази му Стоименов. — Не е ли това най-силната улика против него?

— Аз се питам: защо не е избягал веднага, още през нощта, а едва сутринта, след посещениято в дома на Доневи. Не означава ли това, че той е узнал едва тогава за смъртта на Якимова? Поведението му вчера сутрин е наистина знаменателно. Защо той казва на хазяите й, че е убита, че ще отиде да обади на милицията?

— Но не обажда. Плитка диверсия, за да спечели време — възрази решително Стоименов. Но в гласа му Влахов усети нотки на смущение.

— Да спечели време — за какво? Той вече е загубил осем часа, цялата нощ до откриването на трупа. Не означава ли това, че той не е

знаел до този момент за смъртта на приятелката си?

— А като е тръгнал за милицията, защо не е дошъл?

— Това се питам и аз. Ако не беше ходил да тегли влога си от спестовната каса, бих допуснал, че някой му е попречил. Но сега?... Свързвам този въпрос с обстоятелството, че пръстовите отпечатъци по бравите на двете врати и по ключа са изтрети.

— С одеколон, какъвто не е намерен в стаята на Якимова — додаде Стоименов. — Престъпникът вероятно го е носел със себе си. А това подсказва неговата преднамереност. Дактилоскопични следи на Доневи има само по бравата на вратата на апартамента (оставени очевидно в понеделник сутринта) и по външната, откъм хола, брава на стаята на Якимова. Съвсем ясно е, че някой е изтрил всички стари следи през нощта на убийството.

— Е, възможно ли е това да е направил Каменов?

— Та той е юрист, тъкмо той трябва да се досети.

— Юрист, юрист... Да не е идиот! Има смисъл да изтрива следите си, ако след това ще отстоява пред някого, пред нас, че не е бил в квартирата, а не ако избяга от следствието, нали. Пък и съвсем не е нужно да е юрист, за да знае, че по дактилоскопичните отпечатъци може да се идентифицира престъпникът. Това на първо място. Понататък: хипотезата, че Каменов е убиецът, се гради върху ревността. Нима може да се поддържа, че тръгвайки за Бояна, той е взел със себе си памук и одеколон, за да изтрие следите си. Или трябва да предположим, че той винаги за всеки случай ги носи със себе си. Памукът и одеколонът подсказват предумишлено, а не афектно убийство. И на трето място: смуцава ме жестокият и безшумен начин на задушаването. Той някак не е типичен за убийство по ревност в момент на афект. В такъв случай се предполага, че умисълът възниква спонтанно, след шумна разправия. Убиецът се нахвърля върху жертвата си, естествено, отпред, като я гледа, озверен, в очите... А както установи съдебномедицинската експертиза, липсват типичните следи от палците, така характерни за удушвания отпред. Това означава, че Якимова е била нападната и удушена изотзад. Доневи не са чули никакъв шум било от караница, било от боричкане. Това ми дава основание да предполагам, че престъпникът е нападнал Якимова внезапно, неочаквано за нея, без да ѝ е дал основание с предшествуващото си поведение да се опасява от него.

Стоименов се умисли. Аргументацията на Влахов явно му подействува отрезвяващо. След малко той запита:

— А какво ще кажете за пръстовите отпечатъци по бутилката и по едната чаша? Това са единствените „чужди“ следи, открити в стаята на Якимова.

— Да, те наистина са много интересни. И ми е чудно, ако те принадлежат на убиеца, защо той е пропуснал да ги унищожи. Шишето и чашите са прибрани в долапчето под радиото. От шестте чашки, които намерих там, в две има следи от коняк. Значи са били двама души. По едната има следи само от пръстите на Якимова — тя е пила от нея. По втората — нейни и на друг човек. Същите следи на двамата има и по шишето. Това показва, че той (не се съмнявам, че те принадлежат на мъж) е наливал от бутилката.

— От намерените отпечатъци на Каменов в стаята му е съставена почти пълна дактилоскопична карта. Следите по шишето и чашата не са негови. Оставил ги е някой друг. А той своите благополучно е изтрил.

— Е, и какви изводи могат да се направят от това? — запита Влахов.

— Някой е бил на гости у Якимова. Най-вероятно човекът, с когото е прекарала вечерта в ресторанта. Минал е да я вземе, пили са по няколко чашки за аперитив и са излезли. Тя не е имала възможност да измие чашките — само ги е прибрала в шкафчето.

— А кой е изхвърлил фасовете от пепелника? Пушили са двама. Експертизата установи, че червилото по угарките от „Родопи“ е на Якимова. Доневи също пуши цигари „Родопи“ и знае с положителност, че и Стефка пуши от същите. Услужвали са си, като останат без цигари. Но химическата експертиза на пепелта установи, че са били пушени и други цигари — вероятно „Бузлуджа“. А фасове от тях няма. Кой ги е пушил, кой се е погрижил да ги изхвърли и защо? Жалко, че портиерката на кооперацията бе вече мела. Иначе щях да потърся по двора дали не са били изхвърлени през прозореца. И още един много интересен, бих казал, загадъчен факт: към десет часа вратата на Якимова е била заключена. Защо точно в неделя вечер, преди убийството, въпреки че не е имала този обичай, тя е заключила стаята си. Какво е искала да скрие от хазяите си Якимова?

Навел глава, следователят мълчеше. Влахов изчака и като не получи отговор, продължи:

— Да се впусκαме в разсъждения по този въпрос, мисля, че е излишно. Те няма да ни доведат до никъде. Ние все още знаем твърде малко по това дело. Затова аз го считам за незавършено. Струва ми се, че трябва да насоча търсенията в една посока, да открия с кого е била Якимова в Бояна. Този човек, дори и да не е убиецът, сигурно играе важна роля в случая. Странно е защо досега, ако не е гузен, той сам не се е обадил.

— Може би още не е научил за смъртта ѝ — каза следователят.

— Възможно е. И най-сигурният път, за да го открия, е да проуча основно живота на Якимова, да установя всичките ѝ близки, хората, с които напоследък е дружала.

От понеделник сутринта, след като бе излязъл от Доневи, Каменов бе изчезнал безследно. Не се бе появявал нито в съда, нито в консултацията, нито при Григоров. Квартирата му и домът на сестра му в Лом бяха под постоянно наблюдение.

Влахов повика на повторен разпит Донева. Още щом влезе, преди дори да седне, тя заговори възбудено:

— Да знаете само какво ми каза бащата на Стефка. Той беше вчера у нас. Дойде да прибере тялото на дъщеря си. Ще я погребат в Пазарджик. Майка й, горката жена, получила удар... Не можах да повярвам — Слави бил в понеделник в Пазарджик...

— В Пазарджик ли! — Влахов не можа да скрие изненадата си. — Бащата на Якимова ли го е видял?

— Какво ти видял... Бил у тях, на гости... — Донева едва владееше гласа си. — Като излязъл от нас, отишъл в Пазарджик и... можете ли да си го представите — не им казал, че Стефка е умряла!

— Как така — запита Влахов. — Защо тогава е ходил у тях?

— И те не могли да разберат. Казал им, че имал дело в Пазарджик. Постоял малко, поприказвали общи приказки и си отишъл. Как е намерил сили за такова нещо! Аз едва не се издадох. Не набрах кураж да му кажа, че беше у нас, че е знаел за смъртта на дъщеря им. Бай Андон, бащата на Стефка, и така не може да си обясни къде е изчезнал Слави, защо го няма нито в консултацията, нито в дома му.

— Вие как му обяснихте?

— Какво мога да му обясня аз. Казах му само, че и на нас не се е обаждал.

Това беше много странно, просто невероятно. Какво е отвело Каменов веднага след смъртта на Якимова в Пазарджик, в дома на родителите й? И как не им е направило впечатление това странно поведение на Каменов! Впрочем не, та нали те не допускат, че той вече е знаел за смъртта на дъщеря им.

— Аз го поразпитах — не без известна гордост продължи Донева. — Но нищо. Поседял. Кака Благовеста, майката на Стефка, го почерпила сладко. Поприказвали за него, за Стефка. Той им разправил нещо за делото, на което уж се явил, и си отишъл. Нищо особено.

Влахов се замисли. Дали Каменов не се е отбил в Пазарджик само за да провери уведомени ли са вече родителите на Стефка?

— Кога е бил той у тях?

— Към дванадесет. Тъкмо се канели да сядат на обед. Поканили и него, но той отказал. Бързал да се върне в София.

Може би Каменов е решил да бяга на юг. И по пътя е спрял в Пазарджик, за да разбере по този начин какво е направено вече във връзка с убийството.

— Бащата на Стефка запита и за вещите ѝ. Искат да си ги вземат. Сега те им остават. — Очите на Донева се изпълниха със сълзи. — За спомен от дъщеря им.

— Нека почакаат още малко. Може би само няколко дни. Да приключим следствието. И ще разпечатаме стаята. Тогава ще могат да вземат вещите ѝ, а стаята ви ще се освободи.

— Ох, кой ти мисли сега за стаята. Пък и ще иска ли някой да я наеме.

— Ще се намерят. Желаети винаги ще се намерят.

— И после... — Донева видимо се поколеба — исках да ви попитам. Какво става със Слави? Заловихте ли го?

— Още не. Но и това ще стане. Той бърка, дето се крие. Само отегчава положението си.

— И аз така мисля — оживи се внезапно Донева. — И ми е много чудно, защото, извинявайте, другарю, че ще ви го кажа, ама аз не вярвам Слави да е посегнал на Стефка.

„Хайде, още един адвокат. Те всички сякаш са се наговорили да го защитават!“

В погледа на Донева се четеше любопитство, примесено със смущение от поставения въпрос. Но Влахов не мислеше да ѝ отговаря.

— Аз ви повиках, за да ми разкажете някои подробности из живота на Якимова. Интересува ме по-специално не ходеше ли тя напоследък и с друг някой мъж. Не е ли споделяла с вас, по женски. Вие сте почти връстници.

— Стефка е три години по-млада от мен. Тя беше скромна жена. Други приятели нямаше, само Слави.

Влахов долови някакво колебание в очите на Донева. Тя знае нещо, но не се решава да го каже. Стеснява се пред „паметта на покойната“.

— Аз се надявам, другарко Донева, че вие си давате сметка колко е важно да информирате органите на дознанието. — „Не, не с този официален тон! Трябва да я предразположа.“ — За умрелите или добро, или нищо, нали. И аз уважавам това старо правило. Но нали трябва да узнаем истината. Убеден съм, че вие желаете да ни помогнете. Но може би се смущавате от някои обстоятелства, добрите ви чувства към Стефка и Слави ви пречат да кажете всичко, което знаете за тях. А всяко затаяване на истината — „хайде, пак заговорих като процесуалния кодекс“, — ако вие не ни кажете истината, какво можем да очакваме от другите...

— Но аз нищо не знам — каза с извиняващ се тон Донева.

— Вие разкажете това, което знаете. Без да се смущавате. Мъртвата няма нищо да загуби, а можете да помогнете на Каменов. Бъдете съвсем сигурна, че от мен никой нищо няма да научи. Как си обяснявате вие обстоятелството, че Стефка и Слави не са се оженили? Да не би да е имало някакви скрити, неподозирани пречки за това?

— Никакви пречки нямаше — каза решително Донева. — Тя го обичаше и беше готова веднага да се омъжи за него. И Слави я обичаше ужасно, беше готов да даде живота си за нея. Най-голямата му мечта беше да се ожени за нея. Но се страхуваше.

— Какво има да се страхува? Все още млада, красива жена, с добра работа...

— Тъкмо от това се боеше той. Че не я заслужава. Че е много красива за него. Пък и след първия ѝ мъж...

— Хаджихристов?

— Да, от него най-много я ревнуваше.

— Значи той беше ревнив!

— Ама вие да не си помислите нещо... че я е убил той, от ревност?

Донева се смълча смутена.

Защо ли се раздрънка. Отговаряй, каквото те питат, и не си развързвай излишно езика. Не се намираш пред съседката. Тоя е от

милицията, кой знае какво ще си помисли. Но и да мълчи не бива — ще му се стори, че крие нещо, че е гузна.

— Необходимо е да ви изясня, за да не останете с погрешно впечатление. Първият мъж на Стефка беше човек аристократ, истински джентълмен...

— А са се развели по негова вина.

— И тук той прояви джентълменство. Дори на делото не се яви. С нищо не я нападна. Намери ѝ добра работа, добра квартира. У нас. Не че не беше виновен. Виновен беше, много виновен пред нея. Той си има тази слабост да се заглежда по чуждите жени. Ама иначе е човек възпитан, културен, красив, макар и доста по-възрастен... много елегантен. Пък и много пари печели, а това не е без значение.

— О да, разбира се, че не е без значение.

— Има лека кола. Италианска — фиат. Научен работник е, доцент. Сега е заместник-началник на управление. Много на добра работа се настани.

— Значи Хаджихристов смущаваше живота на Каменов. Да не би Стефка да е продължавала да се среща с него. „Стара любов ръжда не хваща.“

— Не искаше да го види дори. Тя беше обидена, разочарована от него. И Слави знаеше това. Но се смущаваше, че не може да ѝ предложи живота, който е загубила, като се е развела с Хаджихристов.

— А Стефка?

— Стефка се присмиваше на опасенията му.

— Но тя е била красива жена, разведена. Не се ли увъртаха около нея разни ухажори?

— Увъртаха се. Особено един. Хаймана! И в събота пак се беше помъкнал.

— На гости ли идва? — запита заинтересуван Влахов.

— Какво ти гости. На гости се ходи поканен. А той се мъкне. Стефка ме беше помолила да не го пускам, да казвам, че я няма, ама на, в събота се случи тя да отвори вратата.

— И какво, прие ли го?

— Как да го изпъди? Прие го. После се тюхкаше. Едва то отпрати. За малко щеше да закъснее за срещата си със Слави.

— А вие знаете ли как се казва той?

— Иван му е името. Така съм чувала Стефка да се обръща към него. Прякорът му бил „Кофти“. Хубав прякор, нали?

— Да, обещаващ. А какво работи този Кофти?

— Пие, вместо да работи. Художник бил. Един такъв слаб, висок, с черни вранени коси и брадичка от тия, модерните... Ходи винаги с черна риза и черен, омазнен и изтрит костюм.

— А не знаете ли къде живее, къде може да бъде намерен?

— В „Бамбука“ — отговори уверено Донева, — от сутрин до вечер бил там. Така поне ми е казвала Стефка.

6

Влахов посети сладкарницата срещу Народния театър, наричана в определени среди „Бамбука“. Сред посетителите ѝ Кофти се ползуваше с широка популярност и принадлежеше, както се изрази управителят, към „постоянното присъствие“. От направените справки се установи, че това е Иван Лаков Иванов, самоназовал се „Чергарски“, художник декоратор. Той толкова рядко се вестяваше на адреса, на който бе регистриран (една мансардна стаичка на улица „Веслец“), че се наложи да му връчат поканата за разпит в сладкарницата.

Десетина минути преди определения час Влахов намери дактилоскописта и го помоли да дойде при него. Щом Пенчев влезе, веднага му се хвърлиха в очи двете чаши за ракия. Той се ухили многозначително и запита:

— Да нямаш рожден ден? Или днес е „свети Минчо“?

Влахов не се усети и го изгледа учуден.

— Ти какво, много отрано си се развеселил нещо. Да не си хвърлил вече някоя чашка?

— Аз ли! Чашите са на твоята маса, пък мен обвиняваш.

— А, ти за това ли? Чакай, не ги пипай. Не са за теб приготвени.

— Така значи...

— Остави шегите, бай Ради. Повикал съм те за сериозна работа. От одева те търся. Нямаме много време.

— Аз пък помислих, че ще черпиш. Щом като е за работа, казвай тогава...

— Призовал съм на разпит едно лице. Него ще черпя. Вероятно с коняк. От теб искам да определиш съвпадат ли пръстовите му отпечатъци с онези, дето ги намерихме върху чашата и бутилката у Якимова.

— А защо така сложно. Не може ли „класически“?

— Не бива. Не искам да разговарям по същество, преди да се уверя дали следите са оставени от него. Нужно ми е веднага да разбере същите ли са, преди да съм го освободил.

— И как си намислил да стане това?

— Ще го почерпя и след известно време кака Йонка ще донесе кафе и ще изнесе чашите. Тя ще ти каже коя е неговата. Да не вземеш да изследваш моята!...

— Ти не се заричай... Може и да стане някога нужда — пошегува се Пенчев.

— Чакай в лабораторията. Аз ще разговарям, докато ги проявиш и сравниш. Колко време ще ти е нужно?

— Без фотоанализа мога да я свърша за пет-шест минути. Но само с деветдесет и девет процента сигурност.

— Достатъчно. Щом определиш, идваш веднага в кабинета ми. Ако съвпадат — влизаш със запалена цигара, ако ли не — без цигара. Разбра ли?

— Тъй верно, другарю началник — израпортува по войнишки Пенчев.

— А сега прегледай чашата. Чиста ли е, добра ли е?

Дактилоскопистът хвана ловко чашата за столчето ѝ, огледа я внимателно от всички страни на косо осветление към прозореца, дъхна ѝ няколко пъти, поизтри я с кърпата си и като я постави с артистичен жест на масата, каза:

— Отлична е!

— Значи ще чакаш.

— Но при едно условие: да оставиш и за мен от коняка. Аз ще си донеса чаша с мои отпечатъци.

След като Пенчев си излезе, Влахов стана и започна да се разхожда нервно из стаята. Той не беше достатъчно наясно върху целта на предстоящия разпит. Подозрението, че художникът може да има някакво отношение към убийството, беше много слабо, необосновано. Всъщност нямаше никакви причини да предполага, че следите, оставени по чашата и бутилката, са негови. Якимова беше сериозна жена, средата ѝ беше по-друга. Какво е могло да я свързва с хора от типа на Кофти?

От пропуска позвъниха, че призованият Иван Лаков Иванов се е явил. Влахов нареди да го пуснат.

След малко се почука силно на вратата.

Донева го беше описала вярно. На Влахов му се стори, че вече е виждал някъде този субект — но дали във връзка със службата си, или

случайно, в заведение, не можеше да се досети. Не, „клиентите“ си той помнеше добре. Сигурно е било случайно, може би дори на улицата. Такива физиономии се запомнят лесно.

Влахов стана, ръкува се и покани любезно посетителя си да седне.

Художникът се отпусна свободно в креслото, метна крак връз крак и запита:

— На какво дължа тази чест?

— Поканих ви, за да се запознаем и да поприказваме по някои обстоятелства, които ни интересуват — каза Влахов. — Може би трябваше да се срещнем в някое заведение. Но предпочетох това да стане тук, за да имаме възможност по-спокойно, несмущавани, да проведем разговора ни. А за да протече той в приятелска обстановка, предлагам да се почерпим. Какво ще пиете: сливова, вермут, коняк?...

Влахов се наведе, посягайки към шкафчето до бюрото си, където бе поставил няколко бутилки.

— „Плиска“ ли е?

— Има и „Плиска“.

— По един коняк тогава.

Влахов напълни наполовина двете чаши и остави бутилката на масата. Гостенинът изпи на една глътка налетия коняк, млясна доволен и сложи многозначително чашата си по-близо до Влахов.

— Добър е. Сигурно специална доставка за милицията, а?

Влахов разбра намека му и наля повторно на Чергарски пълна чаша, а на себе си съвсем малко и прибра шишето. Стига му толкова.

— Виждам, че сте ценител на хубавите напитки.

Конякът беше най-обикновен, взет от бюфета на управлението.

— Вие все така ли черпите клиентите си?

— Черпим... — излъга Влахов. — Защо, това изненадва ли ви?

— Съжалявам, че не съм знаел по-рано.

— Вас ви познават като Чергарски — поде разговора Влахов, — а като уточнявах адреса ви, ми направи впечатление, че се водите под друго име.

— Да, Иван Лаков Иванов. Проза.

— Защо тогава се назовахте „Чергарски“?

— Това е артистичното ми име. Ще се съгласите, че Иван Иванов не подхожда за художник, нали? Твърде пейзажно за един човек на

изкуството.

— Но защо не Лаков? — Влахов натисна с коляно звънеца, монтиран във вътрешната страна на бюрото му. Това беше знак за каква Йонка да приготви кафето. Чергарски действуваше ударно. Бе отново изпил коняка си. — Това име рядко се среща. Още повече, доколкото знам, друг известен художник с такова име няма.

— Това не би ме смутило. Човекът прави името. Но не ми харесва — Лаков. Аз съм против лакировката.

— Хм. А какво пък харесайте в името Чергарски?

— Какво ли? Много. То ми напомня за най-хубавия период в развитието на тази порода маймуни, към която принадлежа ей аз — чергарския. Това е било чудно време. — Чергарски се оживи, очите му светнаха. — Време на свободен волен живот, когато са побеждавали най-способните, най-смелите, най-силните. Време без милиция...

— Но и без коняк — додаде равнодушно Влахов.

— Да, за това може само да се съжاليا. Но тогава хората са се опивали от свободата си. Ама вие да не ми се разсърдите?...

— За какво? За милицията ли?

— Не, за свободата!

Гледай го ти!

Влезе прислужничката с поднос, в който димяха две чаши кафе. Тя ги постави на бюрото и прибра конячените чаши — вече празна на Чергарски и недопита на Влахов.

— Заповядайте — покани госта си Влахов.

— Благодаря, много сте гостоприемни. Но не беше ли рано?

Влахов се направи, че не разбира намека му. Каква Йонка вече отнасяше чашите.

— Вие пушите ли?

— Да. Мога ли да запалья?

— Разбира се.

Влахов взе от чекмеджето си кибрит, но не посегна към цигарите. Чергарски извади от джоба си смачкана кутия „Бузлуджа“ и бързо щракна със запалката. Той смукна няколко пъти дълбоко като страстен пушач, който отдавна не е палил цигара, и запита:

— Та за какво собствено съм ви затрябвал?

„Е, рано е още, гълъбче. Ще почакаш пет минути.“

— Разкажете ми накратко биографията си — каза Влахов. Това беше най-лекият начин да проточи разговора.

— Коя биография?

— Че вие колко биографии имате?

— Най-малко три: за пред другарите от кадри, за пред гаджета и за пред себе си.

Какво означаваше това държане? Влахов бе срещал много, най-разнообразни типове, включително и дръзки хулигани. Но това беше нещо ново. Демонстрирана храброст на гузен човек? Или просто разюздан маниак?

— А на мен коя ще разкажете?

— Вие не сте кадровик. Не сте и гадже. Нито пък сте „Кофти“.

— В какъв смисъл?

— Така ме наричат. Искам да кажа — вие не сте аз.

— Разбрах. Е, каква биография ще разкажете тогава на мен?

— Ще трябва да се съчини нещо специално.

— Добре, съчинявайте — Влахов погледна часовника си. Още малко и Пенчев ще дойде.

— Роден съм в 1934 година. Вземам данните от паспорта. Не съм присъствувал. Софийанче, коньовичарче. Социален произход — дребна буржоазия — баща ми беше обуцар, собственик на кърпачница. От малък започнах да проявявам качества на вундеркинд-художник. И досега съм си такъв. Рисувах първо върху стените на съседите, после в тетрадките и на края в академията. Но я напуснах. За две години успях да разбера, че дядките няма на какво да ме научат.

— А сега какво работите, с какво се занимавате?

— Занимавам се главно в „Бамбука“ — по съвместителство: паса духовна храна и се наливам с витамини.

— Тези ви занимания, предполагам, не ви носят големи доходи. От какво живеете, не работите ли нещо?

— Разбира се, че работа, как да не работя — най-квалифицирана работа — мисля! А за живеенето — живея по малко: все ще се намери някой интелигентен човек да почерпи един аристократ на духа.

Вратата се отвори, влезе Пенчев със запалена цигара в уста. Влахов му посочи креслото срещу Чергарски и каза:

— Ясно. А сега ми кажете познавате ли Стефка Якимова.

Чергарски трепна. За миг се замисли. Лицето му сякаш се сви, загуби насмешливия си израз.

— Шефи? — запита той.

— За мен тя е Стефка Андонова Якимова.

Влахов го гледаше подчертано изпитателно. Чергарски извади нова цигара и я запали. Но не успя да дръпне повторно и Влахов го пресече троснато:

— Загасете цигарата! И отговаряйте веднага на въпросите ми.

Художникът погледна, изненадан от обрата в държането на Влахов, и каза провлачено:

— Значи... край на първо действие, а?

— Без палячовщини. Запазете този тон за „Бамбука“. Кога бяхте у Якимова?

— В събота.

— Какво правихте там? Тя ли ви покани? Отгдете знаехте къде живее?

Смуцението у Чергарски видимо нарастваше. Личеше си, трескаво обмисля отговорите си, че е не само изненадан, но уплашен от посипалите се тъй неочаквано въпроси. Влахов погледна пръстите на ръцете му. Художникът проследи погледа му и сви юмруци да прикрие издаващото го треперене.

— Не ме е канила. Никога не ме е канила. — Треперенето се пренесе и на брадата му, пречеше на говора му. Той все повече се смуцаваше, съзнаваше, че то го издава, мъчеше се да се овладее и не успяваше. — Придружавал съм я до къщата. Харесвам я, но тя не ми обръща внимание. Забавлява се с мен, както и другите... Нали съм чешит...

— Сам сте си избрали такава роля в живота.

— Знаех, че е разведена. Харесваше ми. Хванах се на бас на една бутилка „Плиска“, че ще задуша мадамата.

„Какво говори този тип! Нормален ли е? Или... нищо не знае.“

— Какво искате да кажете?

— Че ще ми стане гадже.

„Мръсник!“ — едва се сдържа да не извика Влахов.

— Е, успяхте ли?

— Не. Изгони ме и в събота, и в неделя...

Брадичката на Чергарски, рядка и смешна, сега треперене изглеждаше жалка. Защо все пак той се вълнува така. Беше ли това от страх, че е разобличен като убиец, или причината бяха разбитите от алкохола нерви? Влахов погледна към Пенчев. Но той се бе вторачил в художника и го наблюдаваше с интерес.

— Разправете подробно и за съботата, и за неделята, за всичко.

— В събота следобед отидох в дома ѝ. Позвъних. Тя ми отвори. Едва ме пусна. Ама аз влязох, нали съм нахален. Постоях, попушихме. Тя беше като на тръни. Не се отпусна. Побъбрихме за... за изкуството. Бързаше. Каза, че друг път ще приказваме по-подробно. Трябвало да излезе. Предложих ѝ да я почакам. Трябвало да се преоблича. Казах, че няма да ѝ попреча, че дори мога да се обърна гърбом. А тя ме изтика от стаята си. Аз се опитах да я прегърна, да я целуна. Тя каза, че ще повика хазяина. Е, и аз си излязох.

— После — подкани го Влахов. — Разправяйте!

— Апапите я видели в събота вечер в „Берлин“ заедно с приятеля ѝ, оня мухльо, адвокатчето. Подиграваха ми се.

— Кога пък успяха да я видят и да ви съобщят?

— Нали ходим неделя сутрин да се черкуваме в „Бамбука“. Там ми казаха. Били двамата сами. Вечеряли.

— Е, и...

— И аз реших още веднъж да опитам. Този път не отидох с празни ръце. Носех и половинка „Плиска“.

— Че отгде я взехте?

— Аванс срещу премията. Казах им, че ако не авансират ще разваля договора. И те ми купиха половинка. Тя се разсърди, като ме видя. Не искаше по никой начин да ме пуска. Уплаших я, че ще стоя пред вратата и ще звъня, докато ме пусне. Беше се изтървала, че хазяите ги няма. И аз реших — сега или никога! Тя изглежда се уплаши да не разберат съседите. Пусна ме.

„Значи той е бил у Якимова в деня на убийството. И разправя за това спокойно. По-спокойно, отколкото като започна. Сам каза, без да го питам, че е бил в неделята“ — подозренията на Влахов сякаш се стопиха.

— Но аз вече бях разбрал — продължаваше Чергарски, — че номерът няма да се нареди.

— По какво разбрахте?

— Тя ме пусна, за да ми покаже, че не се бои от мен. Усещам ги аз тия работи, не ми е сефте. И ми стана криво. Е, рекох си, поне да изпия коняка с компания. Това ще ми остане. Каза ми, че трябва след пет минути да излезе. Съгласих се. Налях и пихме по една. Но тя едва докосна устни.

— Кой отвори бутилката?

— Готова беше. Още като я купихме. Да не се губи време после. Изпих още една-две чаши. Но на нея това не й хареса. Разбрах, че очаква някой друг. „Хайде, Кофти, време е да очистиш терена“ — казах си аз. Но за всеки случай реших пак опитам. Налетях и...

— И?...

— Тури ми един десен прав, та ми запали брадата. Прозорецът беше отворен. Детски гласове се слушаха на двора. Не му беше времето. Пък и не е мой стил. Язък за бутилката, но не идеше никак да си я прибера.

— Искате да кажете, че сте си излезли след шамара?

— Какво друго ми оставаше. Изпъди ме с „марш“. Каза, че ще се оплаче на Слави. И аз отплавах. Но реших да си го върна на оня, на адвокатчето. Имах да му давам едно кроше.

— Че кога пък сте му задлъжнели?

— Нали Щефи ми го инкасира. Заради него.

— И какво направихте след това?

— Скрих се във входа на отсрещната кооперация. Реших да го изчакам и като се появи, да го разкрася по мъжки. Да се яви при гаджето си още по-сексапилен.

— Е, набихте ли го? — запита Влахов.

— Не се яви. Чаках, чаках, па ми писна и си отидох.

— Къде отидохте след това?

— В бърлогата.

— Каква е тази бърлога? — запита раздражено Влахов. Изразявайте се ясно.

— В ателието, на тавана, дето живея. Реших да се скрия, да не ме видят апапите.

— Това ли е всичко?

— Това е, гражданино следовател — в гласа на Чергарски прозвуча насмешливият тон.

„Той употребява нарочно този израз — гражданино следовател! Иска да каже: разбирам ги аз тия работи. Иска да подчертае и той от своя страна, че фалшивото приятелство започнало с черпенето, е приключено, че разговорът се води строго служебно.“

Докато разправяше за посещенията си у Якимова, Чергарски се бе поуспокоил. Брадичката му престана да трепери. Очите му добиха отново дръзкия си вид.

Пенчев стана, тръгна да излезе, но на вратата, зад гърба на Чергарски, се спря и вдигна многозначително рамене. Това означаваше: „Какво се занимаваш още с него? Не виждаш ли, че показанията му няма да ти дадат нищо ново!“

И Влахов разбираше, че едва ли има смисъл да продължава разпита. В първите моменти, когато Чергарски се разтрепера, у него се бе породила смътна надежда, че е попаднал на човек, замесен по някакъв начин в убийството. И заедно с успокояването, което настъпи у художника, се стопиха и последните съмнения у Влахов. Сега той беше убеден не само че Чергарски е невинен, но и че разпитът му е бил напразно загубено време. И все пак — измамиха се и той, и Пенчев. Най-интересното Чергарски разказа, след като дактилоскопистът излезе.

Той стоял скрит във входа на отсрещната кооперация и се разхождал по улицата докъм девет и десет, девет и петнадесет часа. Като му омръзнало да чака, преди да си отиде, се качил отново до апартамента на Доневи и звънял няколко пъти продължително. И тъй като никой не му отворил, изпсувал и се прибрал в ателието си, където прекарал нощта сам.

Когато Чергарски започна да разправя как е причаквал Каменов, Влахов очакваше, че той ей сега ще разкаже как го е пресрещнал, как го е заплашил, ударил или поне как го е видял да влиза във входа на Стефкината кооперация. И тогава той лесно щеше да го разобличи. Защото Чергарски е влязъл у Якимова към 18,30 часа, излязъл е, според неговите показания, към 18,50 часа и е пазил докъм 21,15 часа. А през цялото това време Каменов е бил с Григоров — връщал се е от Витоша или са вечеряли в стаята му. Но Чергарски упорито твърдеше, че Каменов не се е появил, въпреки че зорко наблюдавал улицата и входа на кооперацията.

Вече двама души нямаха алиби за времето на убийството — Каменов и Чергарски. А още двама липсваха: този, който бе позвънил на Каменов от Бояна, и този, с когото Стефка бе прекарала вечерта в ресторанта. Влахов беше убеден, че това не може да е Чергарски. Якимова бе елегантна жена, с достойнство. Тя едва ли би отишла в ресторант (дори извън града, в Бояна) с човек като Кофти. Той описваше така правдиво поведението си при двете посещения у Якимова, чакането на улицата, желанието си да набие Каменов, че Влахов му бе почти повярвал. Смущаваше го само очевидното противоречие между показанията на Чергарски и останалите данни по следствието.

Защо той твърдеше, че Стефка не е излизала? Тя е била видяна в ресторанта, прибрала се е от Бояна (билетите в чантата ѝ) — значи тя е напуснала дома си, и то във всеки случай преди девет часа. Косвено доказателство за това беше и фактът, че при повторното звънене не са отворили на Чергарски. По това време в апартамента не е имало никого: Стефка е била вече в Бояна, а хазяите още не са се били прибрали.

Как Якимова е излязла от кооперацията, без да я види Чергарски? Възможно е тя да е погледнала през прозореца на някоя от стаите на Доневи (те бяха към улицата) и да го е зърнала. Разбрала е, че я причаква, че ще я преследва, и е решила да мине през прохода на избените помещения във вътрешния двор. Оттам можеше да се излезе (между кооперациите от този блок нямаше ограда) на противоположната улица. А тя е могла да го види и на излизане, вече долу, до външната врата. Якимова е казала на Чергарски, че очаква гост вероятно за да го отпрати по-бързо. Защото тя едва ли би разигравала тези криеници, преминавайки през избени помещения и през чужди дворове, ако е била придружавана от мъж. А тогава Чергарски щеше да я види.

Разбира се, възможно бе Чергарски да лъже. Но с каква цел? Естествено е да укрие отиването си у Якимова в неделя. Никой, освен убитата не е знаел за това му посещение. Но защо ще съчини версия, която дори в неговото съзнание не е логична. Сам той твърди, че Якимова не е излизала, а когато позвънил, не му отворили. Казала му, че очаква гост, а той не видял да дойде Каменов.

Телефонът иззвъня. Обаждаше се началникът на криминалния отдел:

— Влахов, има нещо ново по твоето дело. Каменов се е самоубил.

Пенчев вече беше настанил в колата своите куфари, триножника и фотоапарата и го чакаше. Не можаха да намерят следователя Стоименов. Бил излязъл някъде. Решиха да не го чакат. Влахов седна до шофьора и потеглиха към адреса, съобщен от районното управление.

— Разбра ли, бай Ради, какво се е случило?

— Да, дебела работа... Прерязал си вените.

През целия път не пророниха повече нито дума.

Автомобилът спря на малка уличка в покрайнините на квартал „Лозенец“, пред една дъсчена ограда. Впрочем и съседните къщи бяха разположени сред дворчета, оградени по същия начин. Дотича милиционер и ги въведе по постланата с плочи пътека в къщата.

— Заповядайте, трупът е в тази стая — покани ги той, като им стори път да минат пред него.

Влахов забеляза, че лицето на милиционера беше почти бяло, покрито със ситни капчици пот. „Картината трябва да е потресаваща“ — помисли си той.

Да, тя наистина бе страшна.

Голямо червено петно на стената. Одеждата напоено с тъмна кръв. И върху него ръка с прорязани вени. На пода — локва гъста съсирена кръв.

Влахов приближи и се вгледа в лицето на мъртвия. То беше мраморнобяло, изтъняло, почти не приличаше на онова, което познаваше от снимката.

Значи това си ти. Слави Каменов! Видяхме се най-сетне. Търсихме те навсякъде, а ти си се скрил тук, в малката къщичка в Лозенец. Защо не набра смелост да се явиш пред нас? Измъчвал си се през тези три дни, от неделя вечер, докато нервите ти не са издържали, докато си дошъл до решението да прережеш вените си. Ти сам си прочел присъдата си. И сам си я изпълнил. За нас си оставил само формалностите. Това все пак ти прави чест.

— Започваме ли? — сепна го гласът на Пенчев. Той бе внесъл багажа си и нагласяше фотоапарата.

— Ей сега, почакай един момент.

Майор Влахов се надвеси над трупа и внимателно го заглежда, като се пазеше да не стъпи в локвата кръв, да не докосне нещо. Каменов лежеше по гръб, завит до гърди с одеялото. Облечен бе по долни дрехи — подаваше се бялата му гимнастическа фланелка. Лявата ръка беше отпусната върху корема, а дясната висеше от леглото и докосваше пода. До нея, облян в кръв, разтворен, беше и бръсначът, с който той си бе прерязал вените.

Влахов се отдръпна. Докато Пенчев снимаше обстановката, той огледа стаята — беше чиста, спретнато наредена. Личеше си, че принадлежи на скромни хора. В нея вероятно живееха деца. Трупът на Каменов лежеше върху стара кушетка, приспособена за легло. В отсрещния ъгъл имаше по-малко, детско креватче. Две ученически маси стояха край прозорците. На едната лъскаше малък глобус и два купа нови тетрадки и учебници. На стената, забодени с кабарчета, висяха поизцапана ученическа програма от миналата година и детска рисунка — развълнувано тъмносиньо море с малък, люшкан от вълните платноход. Стар двукрилен гардероб и няколко стола допълваха мебелировката. На един от тях бе грижливо поставено мъжко сако и върху него внимателно изопнат панталон. Това сигурно беше костюмът на Каменов. Влахов претърси джобовете му. Връзка ключове, носна кърпа, шапа стотинки. Във вътрешния джоб намери автоматичен молив и писалка, кожен портфейл. Там беше паспортът на Каменов, препис от бракоразводно решение по делото на Димитър и Стоянка Куманови и няколко призовки. В другия вътрешен джоб намери спестовната му книжка с 276 лева. Това беше всичко.

Откъм двора се зачу шум от спиращ автомобил. Пристигна линейката. В стаята влязоха съдебният лекар и кварталният милиционерски отговорник. Той козирува и запита:

— Ще може ли да вдигнат вече мъртвеца?

Влахов погледна Пенчев. Дактилоскопистът клечеше край кушетката и съсредоточено разглеждаше бръснача. Уви го внимателно в една кърпа и се изправи.

— Мен ли чакате? С трупа аз нямам повече работа. Отнасяйте го — и като се приближи до Влахов, му прошепна. — Работата е ясна

като бял ден. Самоубийство.

Да, случаят наистина бе ясен. Каменов се е самоубил. Неговата смърт отстраняваше и всички загадки около убийството на Якимова. Първоначално е решил да се укрие. Дори да се опита да избяга зад граница. След това е разбрал колко трудно осъществим е планът му. Угризенията на съвестта му са ставали все по-мъчителни. Виждал се осъден на много години затвор. Може би дори на смърт. И е решил с един замах на бръснача да сложи край на живота си, на мъките.

Лекарят доведе санитарите. Те покриха мъртвеца с голям чаршаф, засуетиха се около леглото, като се пазеха да не стъпят в локвата кръв.

Влахов хвана подръка кварталния милиционерски отговорник и го изведе на двора.

— Чия е тази къща? Къде са стопаните?

— На Гаврил Лютичев. Той е майстор стругар в завод „Шести септември“. Тук живее от много години със семейството си — жена и две деца. Познавам го добре. Той е отрядник.

— Така ли! Че как е прибрал тогава в дома си престъпник? — Влахов посочи Каменов. Двама санитарии в момента изнасяха трупа му на носилка — и убиец.

— И аз не разбирам. Гаврил е отличен човек. Член е на партията. Чудя се на акъла му — как е могъл да направи кова нещо. Сутринта рано дотича при нас жълт-зелен, задъхан и вика: „Тичайте, един човек се уби у дома!“

— А къде е сега той, домашните му?

— В кухнята. С него е Гошо, старшината Георгиев от нашето управление. Жена му с децата ги няма — на село са.

— Да отидем да го видим.

В кухнята завариха и двамата смълчани, седнали. Старшината скочи и козирува. Стана и Лютичев.

— Гавриле, този другар е от криминалния отдел. Ще поприказва с теб. Гошо, — обърна се кварталният отговорник към старшината, — да излезем!

Влахов загледа Лютичев право в очите, строго и съсредоточено. Откритото му, месесто, брадясало лице бе отпуснато. Изглеждаше честен и прямодушен добряк, „мъж на място“. Лютичев не сведе

поглед. Държеше се като човек, който не се чувства виновен за нищо. Но явно беше потресен от случилото се.

— Е, каква стана тя? Я разкажете — подкани го Влахов.

Лютичев поглади щръкналата, ниско подстригана черна коса, въздъхна, зашепна, както се говори в присъствието на мъртвец:

— Със Слави Каменов се знаем отдавна, от детинство. От нашата махала е, пък и ми се пада нещо като кум. Свидетел ми беше.

— Значи вие сте стари приятели?

— А бе точно приятели не бяхме... Той е адвокат, аз съм работник човек... Ама се обичахме. От време на време се виждахме. Идвал ми е на гости.

— И сега ли ви беше на гости? — запита Влахов.

Но Лютичев дори не усети язвителния му тон.

— Не, какво ти гости. В понеделник надвечер дойде при мен, съсипан, отмаял. Току-що се бях прибрал от работа. Тая седмица съм първа смяна. Дробях си домати за вечеря... Нали съм сам! Зарадвах му се — ще похапнем заедно. Каза ми, че днес, в понеделник де, внезапно пристигнала сестра му от Лом. Тя там е омъжена, лекарка е, дошла с мъжа си и с детето! По хотелите не намерили свободна стая, та отседнали при него.

„Сестра му била дошла от Лом. Виж какво е намислил. Само дали Лютичев не лъже, дали това не е уговорено помежду им оправдание в случай, че Каменов бъде заловен?“

— Той им обещал за няколко дни да се пресели при приятели. И се сетил за мен. А пък аз разгеле бях изпратил нашите на село, при тъста. Настаних го в детската, на леглото на сина... — лицето на Лютичев се помрачи и той замлъкна, не довършил мисълта си.

— Значи Каменов живее у вас от понеделник. А какво правеше през това време?

— Че знам ли го? Сигурно е ходил на работа: в съда, в кантората... Аз излизам рано, връщам се късно. Дадох му ключ. Като дойде, рекох си: ще има с кого да си приказвам вечер. Но той си беше все един такъв умърлушен. Пък и аз не съм много от приказливите. Я има, я няма два-три пъти да сме се разприказвали по за пет-десет минути, кога се случи заедно да вечеряме — Лютичев се замисли за миг. — Да, май само снощи... само тогава вечеряхме двамата. В понеделник не рачи да кусне нито залък. Бил вече вечерял. Ама аз не

му повярвах. И във вторник беше същото. Дойде след мен. Тъкмо чупех яйцата над тигана, но не рачи да вземе. Едва го накарах да забодее някое доматице... Виж, снощи беше по-друг.

— Какъв беше снощи?

— Ами... какъв... На човек приличаше. Чак весел не беше, ма... по-приказлив от предишните дни. Вечеряхме заедно. И по една чашка мастика изпихме. Каза ми, че днес ще си ходи. Сестра му си заминавала. Хич можех ли да помисля, че така ще си отиде... — продума замислен Лютичев.

Ловко разигравана комедия ли беше това? Влахов искаше да вярва на този човек, а някакво професионално чувство го караше да се съмнява в думите му.

— А за Стефка нищо ли не си приказвахте?

— За коя Стефка? — запита учуден Лютичев.

— Как, нищо ли не ви е казвал за Стефка, за годеницата му?

— Не, нищо. Не ми се вярва, ако Слави е имал годеница, да го скрие от мен. Аз дори го закачих, нали вече навлезе в староергенството. Но той само продума: Няма да се ожена, Гаро — така ми викат приятелите — и нищо повече.

— И повече нищо, така ли? — натъртено запита Влахов.

Лютичев усети промяната на тона му и го изгледа зачуден.

— Вие поддържате, че не сте знаели?!

— Какво да съм знаел бе, другарю?

— Че укривате убиец!

— Кой? Какъв убиец?

— Каменов е убил приятелката си Стефка Якимова.

— Не може да бъде. Лъжете се.

— Хайде де. Няма да спорим. А вие ще дойдете сега с мен.

— Къде? — смути се Лютичев. — Защо?... Не мога сега. Трябва да отида на работа. И без това много съм закъснял, вече. Ако има още нещо да ме питате — питайте. Или след работа. Няма да избягам я. Не мога сега да дойда с вас.

— Другарю старши лейтенант — извика силно Влахов. След миг в кухнята влязоха кварталният отговорник и старшината. Те сигурно са стояли зад вратата. — Поприказвайте с този другар. Не иска да дойде с мен да даде показанията си в управлението.

— Не съм отказвал да дам показания — каза твърдо Лютичев. — Казах ви само, че сега бързам за работа. Сам ви предложих да дойда следобед. Момчетата ме чакат, без мен не могат да започнат.

— Хайде, Гавриле, не се разправяй — подкани го кварталният отговорник. — Другарят те кани да дойдеш само до нашето управление. Ще напишеш, каквото знаеш, и си свободен.

— Добре де, добре. Само че ще ми разрешите оттам да се обадя по телефона в завода. Да знаят.

Лютичев тръгна, но пред вратата внезапно се спря.

— Чакайте! Щях да забравя.

Той отиде до долапчето под мивката и извади оттам сивкава продълговата кутия с две металически рогчета.

— Вижте това какво е — подаде той кутията на Влахов. — Намерих го тази сутрин тук.

— Оставете го на масата — каза Влахов, без да поеме кутията. — Вие не знаете ли чия е?

— Не, за първи път я виждам. Трябва да е на Слави. Друг няма кой да я остави в кухнята.

— Добре, ще видим. А сега — вървете!

Влахов огледа внимателно предмета. По сивкавата гладка повърхност не се виждаха никакви отвори. Само отстрани имаше малък диск с цифрите на първата десетица. Нулата стоеше срещу една малка бяла чертичка. Какво можеше да представлява тази кутия? Беше дебела не повече от три сантиметра, дълга петнадесетина и малко по-тясна.

Влахов посегна да я хване, но се въздържа. Няма защо да оставя и той отпечатъците си. Пък и можеше да унищожи някоя следа. Той уви внимателно кутията, без да я докосва, в носната си кърпа и я взе със себе си.

Щом завърши огледа, Влахов сне писмени показания на Лютичев и го освободи. Разпитът завърши с още една съвсем ненужна разправия. Трябваше и на него да обясняват, че съставянето на дактилоскопичната му карта не означава, че той е престъпник. Оттам побърза да се прибере в службата си.

Пенчев беше вече проявил и фотографирал намерените пръстови отпечатъци. По дръжката и по острието на бръснача ясно личаха следи

от пръстите на Каменов. Имаше ги и по сивата кутия — негови и на Лютичев. Друго нищо интересно не бе намерил.

Влахов отнесе странната кутия в министерството, обясни лично на началника на научно-техническата лаборатория инженер Тихолов обстановката, при която бе намерена, и го помоли да я изследват колкото е възможно по-бързо.

От предварителния оглед на находката не можеха да се направят никакви изводи за предназначението ѝ. Двете металически рогчета навеждаха на мисълта, че вътре е скрит радиопредавател — те можеха да служат за антена. Но бяха твърде къси. Дори да се допуснеше, че конструкторите са използвали съотношение едно към десет, все пак дължината им отговаряше на дециметровия диапазон, който практически не се използваше поради ограничения си обхват в шпионската радиотехника. Не беше, разбира се, изключено да имат и съвсем друго предназначение.

Специалистите бяха озадачени от малкия металически диск с цифрите. Беше ли той предназначен за отваряне на кутията и каква беше шифровата му комбинация. Или пък с негова помощ нещо се нагласяше в скрития вътре механизъм. Не беше изключено кутията да съдържа силен взрив, предназначен за диверсионни цели — нещо като адска машина. Ясно беше, че при изследването на находката трябва да проявяват извънредно голяма предпазливост.

Инженер Тихолов пое прякото ръководство на изследванията.

Първо установиха, че обвивката на кутията е направена от високомолекулярни смоли — непознат вид пластмаса. През нея свободно проникваха рентгеновите лъчи. При просветляването на кутията в меката компонента на рентгеновия спектър на екрана отчетливо се откри сложна, много фина електронна микроапаратура. Фотографираха в разни положения през петнадесет градуса наклон обекта и възложиха на група радиоинженери да съставят схемата на апаратурата по получените снимки. Но само по контурите не можеше да се съди за физическите характеристики на отделните непознати детайли и агрегати.

Тогава отнесоха кутията в новия сектор на лабораторията, обзаведен с току-що доставената най-съвършена съветска изследователска техника. Ултразвуковата инсталация даде множество

нови подробности. След това бяха направени редица снимки с помощта на всепроникващите гама-лъчи.

Протоколите от анализите растяха, купчината фотографии ставаше все по-внушителна. В изследванията се включиха всички сътрудници на лабораторията. Досега в ръцете им не бе попадала толкова сложна и съвършена техника.

Майор Влахов се беше пренесъл в един от кабинетите на лабораторията и използваше всяка възможност да се информира за хода на изследванията. Щом стана ясно, че кутията съдържа сложна, с непознато съдържание електроника, той посети полковник Кръстьо Марков, началник на отдел от контраразузнаването, и му докладва подробно за случая.

Още първите снимки показаха, че зад диска с цифрите има механизъм за отваряне на кутията, който е свързан с два агрегата. Единият вероятно бе радиопредавател, а другият представляваше малък подозрителен цилиндър. Какво бе предназначението му, не можеше да се разбере. Съществуваше сериозна опасност, че това е патрон с взрив, който може да експлодира, ако с диска бъде набрана невярна комбинация.

Инженер Тихолов поиска разрешение да срежат пластмасовата обвивка и така да проникнат в кутията. За находката бе докладвано на заместник-председателя на комитета за държавна сигурност. Но той забрани категорично да се поврежда какъвто и да е начин намерената апаратура.

Наложи се да фотографират при големи увеличения в Ултразвуковия дефектоскоп и в гама-апарата детайлите, от които бе съставен отварящият механизъм. Изработено бе уголемено негово копие. И само след като началникът на лабораторията неколkokратно изпробва на макета комбинацията, се реши да пристъпят към отварянето на кутията. Изследванията на шестте активни пластинки показваха, че комбинацията е „нула — седем — три — девет — едно — две — осем — нула“. Въртенето на диска трябваше да започне отляво и при всяка цифра се изменяше посоката.

Самият експеримент се проведе не в лабораторията, а в едно празно помещение с дебели железобетонни стени в мазето на министерството. Там поставиха една маса и стол, прокараха за всеки случай телефонна линия. Инженер Тихолов накара всичките си

помощници да излязат и едва след като те се отдалечиха на безопасно разстояние, въоръжен само с една малка отвертка, пристъпи към отварянето на кутията.

Но не започна веднага. Погледна часовника си. Беше два часа през нощта. Ако задачата не беше тъй спешна, разумно беше да я отложи за утре сутринта. Чувствуваше се преуморен, свръхнапрегнат от интензивния труд. Запали цигара и започна бавно, с наслада да пуши. Беше съвсем тихо, сякаш никой нямаше в сградата на министерството, из целия заспал град. Но той ясно си представяше колегите си, събрани в стаята на другия край на коридора, ослушващи се, вторачени в телефона, развълнувани не по-малко от него. Да, те могат да се вълнуват. А той трябва да остане спокоен, така спокоен, сякаш ще завърти не механизма на кутията, а само на макета.

Инженер Тихолов изпуши докрай цигарата си, загаси я внимателно и спокойно, без да бърза, започна да върти с отвертката диска. При всяка набрана цифра поглеждаше листчето, на което бе написал комбинацията. След седмото завъртане, когато нулата отново застана срещу бялата чертичка, той избърса с опакото на ръката си потта от челото си и опита да отвори кутията. Капакът се хлъзна плавно по скритите жлеbove и пред него се разкри сложна плетеница от множество детайли.

След отварянето на кутията работата тръгна много по-бързо. И на сутринта, съсипани от напрежението на изминалите ден и нощ, сътрудниците се разотидоха. Само началникът на лабораторията не можа да се прибере в дома си. Пък и съвсем не му беше до сън. Умът му продължаваше трескаво да работи. Свари си едно двойно голямо кафе, изпуши последната цигара от третата за това денонощие кутия, прибра всички документи и материали и се отправи на доклад.

Полковник Марков бе повикал в кабинета си майор Минчо Влахов и своя заместник, подполковник Асен Ковачев. Докато началникът на отдела прелистваше делото, Влахов отведе подполковник Ковачев край прозореца и без много предисловия подхвана разговор за предстоящия мач. След два дни, в неделя, националният ни отбор щеше да се срещне с опасните южноамерикански футболисти. Шансовете за успех на нашата единадесеторка искрено вълнуваха Влахов. С неподправено оживление той сипеше имена, български и испански, споменаваха системи,

спортни термини. Говореше уж тихо, за да не смуцават полковника, и все пак достатъчно високо, за да може той, ако пожелае, да го чуе.

Влахов нарочно поведе разговор за футбола. Той знаеше, Марков обича да посещава интересни мачове. Виждаше го бе много пъти на стадиона. И разчиташе да го въвлече в спор. Но полковникът или не чуваше какво приказват, или не искаше да прекъсне заниманията си. Влахов чувствуваше, че Ковачев го слуша без интерес, само от любезност, като от време на време задаваше съвсем дилетантски въпроси. Влахов разбираше, че ако заприказва за случая, който ги бе събрал, събеседникът му веднага щеше да се оживи, да започне да участвува активно. Но считаше, че не влиза в „добрия тон“ на колегиалните им отношения да говорят винаги и само за службата. Та нима те не биха могли да беседват за нещо друго? И затова продължаваше все така разпалено да доказва, че отборът е съставен неправилно, без да се отчитат особеностите на противника.

Влахов познаваше само по физиономия подполковник Ковачев. Когато самият той работеше в Държавна сигурност, Ковачев още не бе постъпил на служба при тях. А сега вече беше подполковник! Чувал бе за него, че е завършил математика, че е син на известен сливенски работнически водач, наричан „Даскала“, убит доста години преди Девети септември. Сега за първи път имаше възможност да го наблюдава отблизо, да разговаря с него.

Външността му с нищо не бе забележителна, особено ако човек го сравни с полковник Марков. Среден на ръст, светлокестеняв, той изглеждаше по-скоро плах и слаб. Тъмносивият му костюм бе безукорно чист, сякаш току-що взет от парно гладене. Бялата му риза с черната копринена връзка му придаваха франтовски вид. „И как не му е горещо да ходи сега със сако и връзка — помисли си Влахов. — Пред кого се докарва?“ Той неволно погледна към полковник Марков. Голямата му глава хармонираше с телосложението на бивш борец — вече доста дебел, но все още излъчващ сила. Посивялата му, вечно разчорлена коса, наболата бяла брада, му придаваха вид на човек не толкова стар, колкото страдал, прекарал тежък, пълен с мъки и усилия живот.

Марков пушеше и листеше делото, погълнат изцяло от съдържанието му. От време на време се мръщеше, подчертаваше с дебел червен молив и мърмореше нещо неразбрано.

Влахов забеляза, че и подполковник Ковачев го разглежда, и му стана неловко. Умните, светли очи го гледаха с любопитство, спираха се задълго на лицето му, на ръцете му, по дрехите му. Макар че погледът с нищо не издаваше мислите, той си представи как го оценяват: беше небръснат. Да, вчера той седя до късно в лабораторията да чака резултата. Днес стана рано. Беше уморен и го домързя да се обръсне. И все пак трябваше честно да си признае, че имаше възможност да се обръсне, вместо да се мотае из къщи сърдит. А панталоните му — кога ли жена му ги бе гладила за последен път? Пък и ръцете му! Неволно ги сравни с ръцете на Ковачев. Да, трябва да е по-грижлив към външността си. Дори за да не може всеки набързо произведен подполковник да го оглежда по този начин.

В този момент се почука и в кабинета влезе началникът на научно-техническата лаборатория инженер Тихолов.

Полковник Марков покани и тримата да седнат, прибра в касата си делото и пожела още веднъж да изслуша, за да го чуе и Ковачев, резултата от досегашното разследване по убийството на Стефка Якимова.

Влахов познаваше отлично случая. Не носеше никакви бележки. Те не му бяха нужни. Помнеше всички подробности, имаше наум всички въпроси. И все пак се вълнуваше. Сякаш беше ученик, който се явява на изпит. Смущаваше го, че ще го „изпитва“ полковник Марков, и то в присъствието на Ковачев. Той беше известен като строг и насмешлив, взискателен и педантично точен човек.

Сбито, но без да пропусне нито един съществен момент, той разказа случая. Разказа го майсторски, така че остана доволен от себе си. Доволен изглежда беше и полковникът, защото го слушаше мълчаливо, без да подхвърля заядливи бележки, без да сумти недоволен. Марков никак не обичаше „умуванията“, държеше преди всичко на точното и изчерпващо описание на фактите. Да, това беше доклад по негов вкус.

Но на Влахов, като стар и опитен оперативен работник, беше ясно, че не може да завърши изложението си, без да даде заключение — трябваше да отговори на два въпроса: кой е убил Якимова и какво означава намирането на сивата кутия. На първия бе длъжен да отговори категорично — беше от неговата сфера на дейност. А на втория? С втория други щяха да си блъскат главата. От него можеше да

се иска най-много да изкаже предварително мнение — съдържано и умно — без изсипвания, но и без излишна скромност.

Можеше ли той да каже, че Каменов е убиецът? Да, можеше. Ако по-рано, преди самоубийството, все още се колебаеше, сега не остана вече никакво място за съмнения.

— Трябва да призная, че преди да намерим трупа на Каменов, аз не бях напълно убеден в неговата виновност. Но сега... Самоубийството сложи край на всички колебания. Защото не виждам версия, при която Каменов би се самоубил, ако не беше той убиецът. Да, такава версия не съществува.

Полковник Марков го изгледа продължително, изпитателно, изсумтя и запита:

— А кутията?... Как си обяснявате присъствието на сивата кутия в дома на Лютичев?

— Тъкмо исках да се спра на този момент — продължи Влахов. — Той ми дава основание да назова случая „Любов и шпионаж“. Ние се намираме още в самото начало на една нова верига от неизвестни факти. Но генералната линия вече се очертава. Съдържанието на сивата кутия несъмнено показва, че целият този случай е резултат на чуждата разузнавателна дейност. В нея несъмнено е бил намесен Каменов, може би Якимова, по-малко вероятно Лютичев и сигурно други лица: човекът, който се е обадил по телефона от Бояна...

Влахов се запъна. Можеше ли да назове и други имена? Кои? Не беше ли рисковано да ги споменава така, необосновано. Не се ли изсили, въпреки че сам съзнаваше колко това е рисковано.

Но полковник Марков не го остави да продължи.

— Да, да... — каза той неопределено, като гладеше наболата си брада. — Достатъчно. Я да чуем сега какво ще ни разправи инженер Тихолов.

Началникът на лабораторията разтвори папката си, стана, но полковникът му даде знак с ръка да седне. И той машинално се отпусна на креслото, прелисти още няколко страници, извади една голяма радиосхема и започна:

— В кутията намерихме монтирани компактно шест отделни агрегата: ултракъсовълнов предавател с дължина на вълната осемдесет и девет и половина сантиметра; магнетофонен апарат с жичкова писта; химически пусков механизъм, храняваща батерия; шифрован ключ и

термичен патрон. Всички части и детайли са очевидно от западен произход, макар че никъде по тях не открихме марка на фирма. По всяка вероятност те са били изготвени специално за целта. Например онези елементи, които обикновено се правят от алуминиева ламарина, тук са заменени с магнезиеви сплави, които горят, като развиват много висока температура. Такива части и детайли не се използват никъде в радиотехниката, предназначена за масова продажба.

— Какво представляват отделните агрегати, монтирани в пластмасовата кутия? — избърза да запита полковник Марков.

— Предавателят е настроен да излъчва в диапазон, който не се прослушва от обикновените ултракъсовълнови приемници. Районът на действието му обхваща площ с радиус десет, максимум дванадесет-петнадесет километра. При това антената има насоченост, което показва, че улавящата станция се намира някъде наблизо, вероятно в района на София. Микромагнетофонният апарат е снабден с жичкова феромагнитна бобина вместо лента. Тя е само тринадесет сантиметра дълга и се извъртява за по-малко от секунда. Това показва, че записът се предава със свръхускорен темп. Очевидно уредът е така конструиран, за да затруднява засичането: предаването може да бъде уловено само в ограничен район от засечник, намиращ се по правата линия на излъчването, и то на вълна, която не се прослушва. Нали знаете, нашите засечници не наблюдават дециметровия диапазон. Безсмислено е. На тези вълни не може да се установи радиовръзка с чужбина.

— Да, ясно ми е — кимна полковник Марков. — Продължавайте.

— Времетраенето на предаването възлиза на една трета до половин секунда. Но независимо от всички тези предпазни мерки апаратът е снабден и с изтриващо устройство. Веднага щом записът се излъчи, и се унищожава по магнитен път. Бобината, която изследвахме, беше вече извъртяна и ние не можахме да установим какво е било записано на нея.

Странно впечатление прави и пусковият механизъм. Той е прост, състои се от една стъклена тръбичка, в която са отведени два електрода. В нея намерихме разядена капсула и електропроводна течност, чрез която веригата на пусковия механизъм се е съединила. Това показва, че апаратът задействува известно време след като

тръбичката се постави в капсулата. Малък акумулатор захранва с електрически ток предавателя, магнетофона и другите агрегати.

Особен интерес представлява шифрованият ключов механизъм. Той е свързан с термичния патрон и чрез магнетофона — с радиопредавателя. В случай че някой започне да върти диска с цифрите, още при първата неправилно набрана комбинация се включва магнетофонът, който излъчва чрез радиопредавателя условен сигнал „нула-нула-нула“. Веднага след това се възпламенява термичният патрон, който развива температура от три до четири хиляди градуса. Зарядът му е достатъчен, за да стопи напълно целия апарат и да го унищожи окончателно.

— Надявам се, че докато сте го проучвали, не сте излъчили условния сигнал — каза Марков.

— Разбира се — усмихна се инженер Тихолов. — Както и не сме възпламенили термичния патрон. В заключение мога да кажа, че според мен намереният апарат е предназначен за предаване на съвсем близки разстояния. От другите, залавяни досега предаватели той се различава по следните особености: действа със закъснител; взети са редица мерки да не може да бъде засечено мястото на излъчването му; предвидена е възможността в случай на нужда апаратът да се унищожи изцяло. Защитните средства задействуват в случай, че апаратът попадне в чужди ръце и някой завърти диска с цифрите. При това приемащата станция чрез сигнала „нула-нула-нула“ ще бъде уведомена за времето, когато е станало унищожаването на предавателя.

— А пръстови отпечатъци? — запита Марков.

— Дактилоскопистът Пенчев е изследвал най-грижливо всички детайли — обади се Влахов, — но не е могъл да открие никакви следи. Дори по онези части, като бобината и закъснителната ампула, които се сменят при всяко следващо предаване. Работено е с ръкавици или отпечатъците са били заличени.

— Гледай ти! — каза Марков. — Значи всички останали предпазни мерки са им се сторили недостатъчни, та са изтрили и следите си. Отдавна не съм срещал такова старание. Впрочем ще видим...

8

Подполковник Ковачев бавно листеше делото, препрочиташе показанията, протоколите, разглеждаше фотографиите, скиците. Добре си е свършил работата този Влахов. Досега не бяха се запознавали. Външният му вид, отпуснат и небрежен, не обещаваеше такава акуратност. Смущаваха го само видимите следи от наплюнчени пръсти, с които бяха обръщали листовите. Той мразеше този противен обичай. И сега се стараеше да не пипа долните краища на страниците, разгръщаше ги, като хващаше средата. В колко неприятни, стеснителни положения го е поставяла тази му гнусливост! Особено когато някой пие от чаша и след това му налее и на него.

Затвори бавно папката. Няма какво да се каже — доказателствата са събрани грижливо, изчерпателно — едва ли е останало нещо непроверено в това дело. Липсват само изводите. Да, с изводите работата беше сложна...

Влезе полковник Марков. Тръшна силно вратата и се облегна на нея. Прежълтял, със свито от болка лице, той посочи умивалника и натисна с две ръце стомаха си.

Ковачев скочи. Наля чаша вода, взе кутийката със содата и ги поднесе на Марков. Полковникът нетърпеливо насипа направо на дланта си от белия прах, глътна го с привично движение и изпи на един дъх водата.

— Ох... — изпъшка той болезнено. — Сви ме, проклетницата, съвсем неочаквано... Посред доклада. От няколко дни не се беше обаждала. Едва изтърпях. Ни да продължиш, ни да излезеш. Но той не забеляза нищо.

Председателят на комитета за Държавна сигурност бе повикал полковник Марков да докладва случая. Там го атакува язвата, стара болест, която го измъчваше от много години. И двамата бяха упорити — не отстъпваха. Нито болестта минаваше, нито полковникът ѝ обръщаше внимание. Така караха...

Содата бе започнала да действува. Лицето на Марков се проясни. Едва сега Ковачев го запита:

— Е?

— Какво „е“?... Наше е, то се знае. Кой друг. Нали вече се захванахме, няма откачане. А не ми харесва мен тая история. В нея има нещо такова... — Марков изщрака с пръсти — нещо подло...

— Случаят обещава да е интересен.

— Обещавам ти само неприятности от него. Нищо друго. Повярвай ми, имам аз нюх сабачий за тия работи. Но остави това, ще видим по-късно.

— На мен ли ще го възложите?

— Не, батенка, вече го възложиха... на мен. Лично на мен. Кутията е виновна. Много е специална техниката. Като за началници.

Марков се отпусна тежко на стола си. И двамата замълчаха.

Кой знае защо, Ковачев бе решил, че ще натоварят него с разследването на това дело. В техния отдел засега нямаше друга подходяща задача. Да не би пък полковникът да е решил най-послед да го пусне в отпуск. Точно сега, когато жена му се върна. Не, това едва ли... Тогава?

— Ето — полковникът му подаде папката. — Вземи я. Засега не ми е нужна. Ти ще се заемеш с това, което е тук вътре, а аз с останалото. Така ще си разпределим работата. Влахов подхвърли „Любов и шпионаж“. Евтино казано, дори глупаво. Но така да бъде: на теб любовта, на мен шпионажът.

Значи на него се пада да доразследва убийството на Якимова, да провери още веднъж извършеното досега от криминалния отдел. Правилно ли постъпва полковник Марков? Не трябваше ли той да участвува в главното направление? Впрочем може ли сега да се каже кое е главно и кое не?

— Някакви указания, другарю полковник?

— Какви указания искаш? Не си малък. Задачата е ясна — кой и защо е убил Якимова и какви са тези мистерии там: гласове, срещи, одеколони, портрети... Те ти стигат. — Марков се спря за миг и добави: — Впрочем, като искаш указания, ще ти дам. Или не. Указания звучи много важно. Но един съвет мога да ти дам. Недей тръгва по пътя на Влахов. Дири нови пътеки. Разбра ли?

— А вие, другарю полковник?

— И за мен ще се намери работа, не бери грижа. Ще събера момчетата, ще им поставя задачи. Задачи... Засега съм измислил само една: ще наредя да се прослушва диапазонът, в който е работил заловеният предавател. Не е гениално хрумване, знам, но това е. Друго още не съм измислил.

— Трябва ли да остана и аз?

— Не, не си ми нужен. Действуй.

Полковникът стана. Изпроводи Ковачев до вратата.

— Дръж се, Асене — потупа го той приятелски по рамото. — Тази работа чака нас двамата. Захващай се мъжката. Сам виждаш: не знаем кой предава, за кого предава, какво предава... Засега само едно е ясно — че нищо не е ясно.

Полковник Марков обичаше така, изневиделица, да подхвърли някой парадокс — понякога остроумен, понякога само груб, но винаги правдив.

Ковачев се отби в кабинета си само за да заключи папката с криминалното следствие. Тук той нямаше какво да прави. Реши да се поразходи из градината. Колегите знаеха този му обичай — в най-напрегнатите моменти да тръгва на разходки. Първоначално това ги смущаваше. Но скоро го приеха такъв, какъвто бе. Най-последно къде е казано, че човек мисли добре само когато е наведен над папките, обвит в цигарен дим. Само от време на време продължаваха да го закачат: „Пък гледай, Асене, някой трамвай да не прекъсне завинаги размишленията ти...“

Служителите от учрежденията излизаха на групи. Много и от неговите колеги се бяха запътили кой към дома си, кой на покупки, кой към стадиона. А работният ден за него тепърва начеваше. Трябваше да започне с размисъл.

Подполковник Ковачев измина улицата до градината с бързи крачки, но щом прекоси булеварда на Перловската река, тръгна бавно.

Майор Влахов бе разказал най-подробно всичко, което бе установил досега. Описанието му бе добросъвестно, изчерпателно. И все пак той не бе доволен. Не само защото почувствува, едва доловима, някаква обида у своя колега от криминалния отдел. „Щом попаднем на интересен случай, веднага ни го вземате. Ха да ви видя сега вие какво ще направите!“ Така ли мислеше в действителност Влахов, или само му се бе сторило, нямаше значение. Но докато го слушаше, не можа да

се освободи от натрапчивото сравнение, че го развеждат из аптека, по чиито рафтове има наредени много шишета доказателства и буркани факти, всички без етикети — не знаеш кое е търсеното лечебно средство и къде е смъртоносната отрова. Смущаваше го това безсистемно натрупване на фактически материал.

От сутринта успя да прочете няколко пъти поред цялото дознание. Редица моменти, отделни документи проучи най-основно. И сега в съзнанието му напиреха отделни фрази на свидетели, изрази от експертизите, изплуваха картини от снимките, детайли от скиците. В ума му се бе образувал някакъв хаос от безброй факти, които като океан преливаха, задавяха мисълта му.

И колко въпроси изскачаха, без да може да им отговори: кой е убил Якимова? Каменов или някой друг? Кой друг? Защо я е убил? Любовна история или и тя е имала отношение към намерения предавател? Кой си бе служил с него? Каменов? Защо се е самоубил? Замесен ли е Лютичев — човекът, който бе предал на милицията сивата кутия, след като е имал възможност да я унищожи? Въпроси, въпроси... и нито един отговор. Отговор, на който може здраво да стъпи.

Отгдето да започне, къде е скрит краят на нишката, образувала това оплетено кълбо? Как да я издърпа така, че да не го оплете още повече?

Седнал на пейката, загледан в зеленината пред себе си, Ковачев не забелязваше живота, който кипеше край него: малки деца играеха, майки хранеха бебета, студенти разлистваха учебници, изпитваха се, баби разхождаха колички, пенсионери бърбеха... А в ума му се редяха нестройни, мъгливи факти, факти... като фигурите по шахматната дъска. Можеш да преместиш, която пожелаеш. И то по един, по втори, по трети начин... И след като я преместиш, положението се усложнява още повече. Защото всеки ход открива десетки възможности, всяка от които предлага нови десетки, и така десетки на квадрат, десетки на куб...

Нека вземем само един факт: намирането на предавателя.

Да допуснем най-естественото — че с него си е служил Слави Каменов. Предавал е шпионски сведения. Но с какви сведения е могъл да разполага той — адвокатът? Такива сведения, за които да си заслужава да го снабдят с подобна съвършена, ултрамодерна техника! Очевидно някой му ги е давал. Кой? И защо именно на него? Трябва да

провери — изучавал ли е някога Каменов радиодело, запознат ли е бил с електронна техника.

А Лютичев? Не знае нищо за шпионската дейност на приятеля си, а го крие. Или пък знае, негов съучастник е. А предава сам кутията.

Може би Якимова е била съучастничката на Каменов. Те не са се обичали, а по този начин само са прикривали нелегалната си връзка, Влахов му обърна внимание, че те не са били „равностойни партньори“. От ревност ли я убива той, или може би защото... защото така му е било наредено. Убива не любимата си, а провинилата се конспираторка. По заповед.

А може би Каменов съвсем не е шпионинът. Той е открил апарата у Стефка. Взел го е. Изчезването е станало причина за убийството ѝ. Или тя е била свързана с шпионската резидентура и е искала да въвлече и него в мрежите им. Убиецът на Якимова е човекът, с когото е била в ресторанта. Каменов го познава, знае кой е убиецът. Затова казва на хазяите ѝ: „Стефка е убита. Ще отида да уведомя милицията.“ Но защо тогава не се е явил, а се е скрил у приятеля си. Възможно ли е Лютичев да е замесен?... Е, глупости! Стига!

Задава си въпроси — защо е постъпил така Каменов, какво е било поведението на Якимова, на Лютичев, — а не познава тези хора. Така не бива. Двата са вече мъртви. Тях би могъл да опознае само чрез спомените на близките им. Но с Лютичев може да се срещне веднага щом пожелае. Сега е подходящо време. Той трябва да се е прибрал вече у дома си. Сигурно е там...

Ковачев се надигна бавно и се отправи към Лозенец.

Помнеше адреса и лесно намери улицата и номера. Поовехтялата дървена ограда бе прясно боядисана със зелена блажна боя. През дърветата се жълтееше малка едноетажна къщичка.

Завари Лютичев в двора да чопли нещо из градината. Загледа се в снажното му мускулесто тяло. Гол до кръста, Лютичев скубеше плевели сред малките лехи. От лицето му, от фигурата и движенията му сякаш се излъчваше някаква порядъчност, честност на трудовия човек.

Лютичев забеляза с края на окото си застаналия край оградата непознат човек. Надигна се и го загледа. После тръсна глава, сякаш запита: „Какво търсиш тук?“

Ковачев влезе.

— Добър ден. Дойдох да си поприказваме за Слави Каменов.

Сянка премина по лицето на Лютичев. Той изгледа вторачено посетителя.

— Какво има да приказваме. Кой сте вие?

Наложи се да му представи служебната си карта. Но и тя не размрази леда, застанал помежду им. Искаше му се да поприказва с Лютичев не като със свидетел, а като човек с човек, като комунист с комунист. Да си поприказват другарски, да помислят заедно, да се помъчат да разрешат въпроса, който сигурно измъчва и двамата. Но как да му каже, как да го накара да му повярва? Явява се някакъв непознат със служебна карта в ръка и се навира да води интимни разговори, иска да чопли душата ти, да рови спомените за трагично загиналия ти приятел. Никаква близост няма да се установи между тях, докато не се стопи недоверието. А да му заприказва направо за намерението си, още няма смисъл. Не би му повярвал.

Лютичев го покани да влязат в къщата. Но Ковачев предложи да поседнат в градинката, под някое дърво. Стопанинът изтича да донесе два стола. Докато го чакаше, Ковачев си спомни за безбройните шахматни ходове. Да опита сега един от тях — най-естествения, най-човешкия. Да допусне, че Лютичев е честен, предан гражданин, който с нищо не се е провинил нито пред законите, нито пред съвестта си. Че е приел приятеля си от детинство така, както и той, Ковачев, би приел, да кажем... Вельо, ако Вельо внезапно пристигнеше от Стара Загора и го помолеше да приспи в апартамента му...

Появи се Лютичев. Беше облякъл риза. Седнаха. За миг двамата се загледаха в очите. Ковачев се усмихна приветливо. И в очите на Лютичев светна пламъче.

— Искам да ви помоля да ми разкажете нещо за Слави. Но не като на следовател, а така, като на човек. Представете си, че аз съм приятел на Слави, който е разтревожен от смъртта му, и иска да разбере що за човек е бил той, защо се е самоубил.

— Вие познавахте ли го? — запита неочаквано Лютичев.

— Не, аз никога не съм се срещал с него. Дори трупа му не видях. Знам го само по снимката...

„А бе, приятел, човек... ама ми показва служебната си карта! — помисли си Лютичев. — Дори не си го виждал, а знаеш, че се е самоубил. Ех, и вие...“

Първоначално неохотно, все още някак по принуда, Лютичев започна да разказва откога познава Каменов, как са израснали заедно, в една махала. Постепенно спомените го увлякоха, поотпусна се, оживи се и започна да се впуска в подробности. Как се биели с комшийската банда, как той (Лютичев сякаш и досега се гордееше с това) бил предводителят.

— За малко не станах хулиган — побърза да добави той с тон на извинение, — ама после, след казармата, ми дойде умът в главата. Пък и се ожених. Слави ми стана кум.

От разговора стана ясно, че Лютичев е обичал и продължава да обича своя приятел заради благия му отзивчив характер, заради кротостта и скромността му. Но след като Каменов започнал да следва, те се виждали все по-рядко — „от дъжд на вятър, веднъж-дваж в годината“.

— И все пак вие сте били с него през последните дни преди смъртта му. Те са били особено важни за него. Тъкмо през тях в живота му се е разиграла някаква трагедия, която го е накарала да посегне върху себе си.

Лютичев замълча, изгледа внимателно посетителя си, сякаш преценяваше ума му, и каза твърдо:

— Слави не се е самоубивал!

— Как така! Вие уверен ли сте?

— Сто на сто.

— Но защо? Вие сте казали в районното управление, че се е самоубил. Пък и по всичко личи, че сам е сложил край на живота си.

— В първия момент, като го видях потънал в кръв, с прорязани вени, и аз така помислих. Какво ли друго можех да помисля тогава? Но после... От вчера все това ми е в ума. И колкото повече мисля, по се убеждавам...

— Вие все пак не ми казахте кое ви кара да мислите така. Може би някакви неизвестни на нас факти?...

— И факти има, но те не са най-важното — каза замислено Лютичев. — На вас може да ви се струва, че Слави се е самоубил, но аз съм сигурен, разбирате ли, съвсем сигурен, че са го убили. Едно ще ви кажа: Не е такъв човек Слави, той не може никога да ми стори това — да ми дойде на гости, да го настаня в леглото на сина си и там, в леглото на Гошко, да пререже вените си — да окървави постелята му,

стаята, дето живеят децата ми.... Не на мен, на никого той не може да направи такова нещо!

Аргумент от чисто психологически порядък. Интересно. А защо не? Не се ли определят всички постъпки, действия на хората от мотиви от „чисто психологически порядък“! Да, това съображение е много интересно.

Лютичев забеляза оживлението в очите на гостенина си и продължи:

— Слави беше много деликатен човек, дето има една дума, на мравката път правеше. Та такова нещо ли... Не! Макар и да не дружахме напоследък, той ме обичаше, обичаше и децата ми. Като е бил нещо на зор, само към мен се е обръщал. Не искам да се хваля, но трябва да ви кажа и това. Докато следваше, трябваше да издържа и сестра си Милка, докторката. Парите не достигаха. Вземал е назаем от мен, само от мен. Той се срамуваше да ми поиска, но аз съм му давал. Обичахме се като братя. Наистина, като дойде в понеделника, аз почувствувах, че нещо не е в ред, че нещо таи от мен. Но все пак, ако беше решил да се самоубива, аз щях да го разбера. Непременно! А то — тъкмо в сряда, същата вечер сякаш се бе поотпуснал. По-весел беше, по-разговорчив. Съвсем, ама съвсем не ми приличаше на човек, който е решил да реже вените си. Даже някак радостен ми се стори. За първи път сякаш беше доволен от нещо.

Лютичев се замисли, унесен в спомените си.

Не, този човек не лъжеше. Беше съвсем искрен. Това личеше от всяка негова дума, от всеки жест, по лицето, по очите му. Така е било, както сега разказва.

— Ама хайде — продължи Лютичев, — да кажем, че се е преструвал, че е криел от мен решението си. В едно съм напълно сигурен — невъзможно е той да го стори така. Малко ли други начини има да сложи край на живота си. Можел е под влак да се хвърли, под трамвай, да се отрови, или, ако ще е с бръснача, някъде, в някоя градина... Знам ли още как. Но не и така, в леглото на Гошко... Не, това не го е направил той.

Слушай, слушай, Асене, колко вярно разсъждава този „прост“ работник. Това е то суровата, естествената правда на живота. Помисли си, постави се на мястото на Каменов и кажи: би ли ти постъпил така. Да отидеш на гости при приятеля си от детинство, да легнеш в леглото

на сина му и да разрежеш там, точно там вените си — да облееш в кръв одеялото на детето, дюшека, стената, пода... Нима така би постъпил?

— Това, което казвате, е разумно, логично. Но тогава някой трябва да го е убил. „Не си ли ти? — промъкна се за миг мисъл в съзнанието на Ковачев, но той трепна и я отпъди като гнусна муха. — Глупости! Убиецът, инсценирал самоубийството, сам ще убеждава следователя, вече повярвал в инсценировката, че умрелият не се е самоубил.“ — Кой може да се промъкне през нощта в дома ви, да пререже вените му, да направи всичко това, докато вие сте спали в съседната стая? И без да го усетите. Нали нищо подозрително не сте забелязали през тази нощ?

— Ех, ако бях го усетил! — Лютичев въздъхна тежко. Юмруците му, космати, едри като чукове, се свиха. — Снощи, след като си легнах, дълго не можах да заспя. Мислех си, напругах ума си... Как е станала тая работа. И по едно време, съвсем тъмно беше навсякъде, съседите спяха — Лютичев се поколеба за миг, — хвана ме страх, че не съм сам. Сякаш пак имаше някой в къщата. Пък аз, вярвайте ми, не съм от страхливите. Нейсе, набрах кураж, станах, обиколих. Но тръпки ме лазеха. Все, аха да видя Слави. Никой нямаше. Сам бях в цялата къща. Пак легнах. И си представях как е влязъл убиецът, как се е надвесил над Слави, как е измъкнал бръснача и храс... срязал е ръката му. И през това време аз съм спял, хъркал съм в съседната стая, без да чуя, без да усетя как колят приятеля ми.

Ковачев слушаше внимателно и мислеше напрегнато. Той искаше да повярва, че Каменов е бил убит, и разбираше как тази хипотеза го отвежда към нова безизходица. Невъзможно е да бъдат прорязани вените на здрав, силен мъж, без той да се събуди. Смъртта не настъпва веднага. Той щеше да скочи, да се защити. Щеше да се чуе вик, шум от борба. Дори Лютичев да бе спал толкова дълбоко, че да не ги беше чул, все пак щяха да останат следи от борбата. А то — нищо. Трупът (Ковачев си представяше ясно картината по множеството цветни фотографии), ръката, петната кръв, бръсначът — всичко говореше, че Каменов сам е сложил край на живота си.

— През тази нощ в къщата не е имало никой друг? — кой знае защо, запита Ковачев. — В това не може да има съмнение, нали?

— Бяхме само ние двамата. Жената с децата е на село.

— А заключвате ли се нощем?

— Само предната врата. По навик. Жената заключва и кухненската, ама аз не си правя тоя труд.

— Значи миналата нощ тази врата — Ковачев посочи нишата врата, към градината — е била заключена, а предната, кухненската, не е била заключена. Помните ли добре?

— На сутринта не мислех за това, като тичах към милицията. Сигурно е била заключена. Няма как — всяка вечер я заключвам. Но убиецът не е влязъл нито през предната, нито дори през кухненската врата, която е била отключена.

— Така ли?

— Елате, ще ви покажа нещо.

Лютичев стана. Ковачев тръгна след него. Спряха се пред малка лехичка, насадена със здравец, точно под прозореца на стаята, в която бе намерен трупът. Единият прозорец гледаше към улицата, а този — към съседната къща.

— Погледнете.

Ковачев очакваше да види следи, отпечатаъци от подметки, но нищо подобно нямаше.

— Не виждам нищо особено — каза той.

— Ами това тук — Лютичев посочи две места вътре в самата лехичка, — и тук. Пръстта си стои на бучки от прекопаването. Те са едри, сиви, засъхнали. А на тези две места е по-тъмна, прясна. И е съвсем ситна, сякаш някой я е чоплил с клечка — той се наведе още по-ниско. — Не, с ножче, ето, тук е останала следа от острието. Одеве и аз не можах да открия. Пък и това откършено клонче. Него най-напред го видях. А аз познавам градинката като петте си пръста. Клонче да се откърти, цвете да се откъсне — веднага познавам.

Лютичев разправи как днес, като се прибирал, излязъл както винаги да поработи в градината. Хвърлило му се в очи, че има изпотрошени стръкове от здравеца. А завчера, като ги чистил от плевели, били непокътнати. Изпочупени били няколко клони, а намерил само един. Тогава открил, че някой е газил из лехичката, след това е прибрал счупените клонки и е разровил следите, за да не се познае.

Ковачев разгледа внимателно мястото. Да, Лютичев беше прав. Сред по-едрите сиви бучици ясно се открояваха две кафяви петна

прясно изситнена пръст. Петната бяха елипсовидни, малко по-големи от мъжка обувка.

— Това дали не са го направили децата на съседите?

— Не смеят. Пък и да влязат, като ме няма, какво ще правят точно тук, под прозореца. Виж, по крушите, по ябълките могат да се полакомят. Но такива деца, дете ще вземат да заличават стъпките си, в нашата махала още нямаме.

— Вие не сте пипали тук нищо, нали?

— Да не съм прост. Разбираме ги и ние по малко тия работи. Аз, другарю, повече от вас искам да го заловите.

— Значи, според вас, убиецът е влязъл през прозореца. Той отворен ли беше онази нощ?

— И двата стоят отворени. За прохлада. Само през деня, като излизам, ги затварям да не се вмъкне някой. А колко му е да влезе човек. Няма метър и половина височина.

Докато го слушаше, Ковачев продължаваше да изследва следите. Той бе извадил лупата, която винаги носеше със себе си. Сега ясно се виждаха остриите връзвания на ножа, с който пръстта е била разравяна. Той беше сигурен, че това е било джобно ножче. На две места откри малки, плоско пресовани блокчета пръст. Тя е навлизнала в междината на дръжката и е изпаднала, като е запазила формата си.

— Това място не бива да се докосва. Ще пратя да го изследват.

— Ако трябва, ще остана на пост да го вардя — каза Лютичев.

— Ами бръсначът, който са намерили край леглото, чий е? — внезапно запита Ковачев.

— А-а, бръсначът... и това е една мистерия. За пръв път го виждам. Аз си служа със самобръсначка. Слави, като дойде, не си донесе нищо за бръснене. Това ми направи впечатление, но не му казах. Да не си помисли, че ми се свидят ножчетата. Той се бръснесе с моята самобръсначка. В къщи нямаме никакъв бръснач. Отгде се появи този — не знам.

— Може Каменов да го е купил специално за целта.

— И да дойде с него, че да се заколи тъкмо в леглото на Гошко! Тая само не мога да я повярвам... — намусено измърмори Лютичев.

Той беше недоволен. И този човек, приветлив и симпатичен на вид, също не искаше да повярва, че Слави се е самоубил. Какво се бяха

запънали — самоубийство, та самоубийство! Сякаш нарочно си затваряха очите пред безспорните факти.

Но Лютичев не беше прав. Ковачев усилено обмисляше случая, търсеше възможност да обоснове неговата версия. Засега той все още не се спираше на въпроса кой и защо е убил Каменов. Достатъчно му беше да установи самия факт.

— Вие, другарю Лютичев, сигурно много сте мислили за смъртта на вашия приятел. Сам казахте, че дори повече от нас желаете да бъде заловен убиецът. Но нали разбирате — смъртта е настъпила по такъв начин, че трябва, принудени сме да приемем единствено възможната версия — самоубийството. Защото, според медицинската експертиза, смъртта е настъпила десет-петнадесет минути след прерязването на артерията. От болката, колкото и дълбоко да е бил заспал Каменов, веднага щеше да се събуди. А по тялото му, из стаята няма никакви следи от борба. Пък и вие бихте чули.

— Да, и аз бих чул — съгласи се Лютичев. — Наистина, чудно е. Не мога да си обясня и въпреки това не вярвам Слави да се е самоубил.

Така се разделиха. Когато се ръкуваха, Ковачев отново изпита чувството, което го беше обзело на идване, край оградата — че това е един честен, откровен човек. Сега този човек стисна сърдечно ръката му. Изпрати го като приятел.

На тръгване Ковачев му остави вътрешния си служебен телефонен номер в министерството и го помоли, ако открие нещо, ако си спомни някоя нова подробност, дори ако му хрумне някоя интересна мисъл — непременно да му се обади. Пък и Лютичев го покани пак да го посети — така, като приятел — да похапне от крушите масловки.

— А като го хванете, повикайте ме да му ударя един по зъбите — сви заканително юмруци стругарят.

Ковачев тръгна бавно по тихата слънчева улица и продължаваше да размишлява над разговора си с Лютичев. Беше доволен не само защото научи много интересни подробности, не само защото откри следите под прозореца. Испитваше и някакво особено чувство на морално удовлетворение — с честния човек бе разговарял по честному.

Внезапен удар прекъсна мислите му — гумена топка го улучи в гърба. Той я натисна с крак и се озърна. Детският шум, който изпълваше улицата, стихна. На десетина крачки група момчурляци го гледаха уплашени.

Не се реши да свали самото си. Щяха да видят пистолета му. Изтупа, колкото можеше, гърба си, като продължаваше да гледа строго децата. Те не се решаваха да си поискат топката. Бяха готови всеки миг да побегнат.

Ядът му мина. Приветлива усмивка се разля по лицето му.

— Само „Спартак“! — викна той предизвикателно и ритна топката към момчетата.

— Само „Левски“ — отговориха дружно малките футболисти и побягнаха за всеки случай от спортния си противник.

Детските гласове отново огласиха улицата.

Ковачев продължи бавно. И скоро потъна в мислите си.

Логиката на Лютичев сякаш беше безупречна. Ковачев вярваше, че дори пред смъртта си човек не губи истинския си морален лик — доблестният човек умира като герой, подлецът — като негодяй. Наистина що за свиня трябва да е бил Каменов, за да облее с кръв леглото на едно дете, дете на приятеля му. И съвсем ненужно. Могъл е да се скрие в гората, в парка, през нощта и да пререже там вените си. Ако е трябвало тъкмо по този начин да сложи край на живота си. А и следите. Не говореха ли те, че в къщата се е промъквал трети човек. Кой може да бъде той, ако не убиецът. Всички факти навеждаха на мисълта, че Каменов не се е самоубил. Всички — с изключение на един: невъзможно бе той да не се събуди от болката на порязването, да остане безучастен; невъзможно бе Лютичев да не чуе шума от борбата, виковете...

Ковачев знаеше, че когато един факт стои „настрана“ от всички останали, че когато той ги „опровергава“ — в него трябва да се крие нещо особено: или истината, или лъжата. Така както човекът, който се отделя от колектива със своята не хармонираща индивидуалност, крие някакви странности — или е надрасъл времето си и носи истината на бъдещето, или пък е изостанал от епохата си и носи лъжата и пороците на миналото. Така и фактът, който нарушава хармонията на останалите доказателства, крие непременно някаква загадка. Но каква беше тя в случая, тази загадка?

Тази мисъл не го оставяше, докато се прибра в министерството. Умът му се луташе в омагьосан кръг, скачаше от факт на факт, от един извод на друг. Постепенно в съзнанието му изплава някакъв смътен,

едва уловим спомен: в експертизата пише още нещо, нещо по-особено, на което той не е обърнал достатъчно внимание.

Щом влезе в кабинета си, разтвори делото, трескаво го запрелиства и бързо намери акта за съдебномедицинското освидетелствуване на трупа на Каменов.

Да, ето, това беше.

В самия край на акта между гъсто изписаните „излишни и ненужни“ подробности (колко лесно човек може да ги отмине с бегъл поглед) имаше забележка. Така и беше написано:

„Забележка: Прави впечатление, че острието е достигнало костта — имаме добре очертана линейна драскотина по периоста. Случаят е характерен с единичния дълбок срез на радиалната и на улнарната артерия над китката. Обикновено самоубийците нанасят само повърхностните вени в тази област, и то с по няколко успоредни рани, докато в случая голямата артерия е била прекъсната само с един срез, от който е последвала смъртоносната кръвозагуба.“

В първия момент Ковачев бе склонен дори да се ядоса на „докторите“, че са „забутали“ това важно заключение (като го четете предишния път, то не му се стори важно!) между другите текстове.

„Вместо да го напишат с главни букви, разредено, нали!“ — подигра се той сам на себе си. — Обикновено самоубийците... докато в случая... Та самите лекари бяха показали правия път. Да, Каменов наистина не принадлежеше към „обикновените самоубийци“.

Е, добре де, това е още едно потвърждение на тезата, че е бил убит. Още един факт в хармония с всички останали. Но той не обяснява дисхармонията на „единствения“. Трябва да се мисли, да се мисли...

Ковачев затвори очи. Помъчи се да си представи, че лежи в леглото, в детската стая. Заспал е. Внезапно остра, пареща болка в лявата ръка го събужда. Той инстинктивно я дръпва, надига се. В стаята е тъмно. (Трябва да се провери кога изгрява Луната и кога залязва, осветява ли стаята. Уличните лампи, прозорците на съседните къщи...) Кръвта му струи. В полумрака се очертава фигурата на непознат мъж. Защо пък непознат? Ами ако е добре позната фигура? Може би тъкмо на този човек, който има начин да го застави да мълчи, който го държи в ръцете си. Съучастникът му. Може да са били двама или трима. Може да е ликвидиран от шпионската банда, към която е

принадлежал. Но как ще го заставят те да мълчи, да мълчи, за да умре? Ако убиецът е бил непознат — щял е да вика, да се бори... Но може би няма възможност. Убиецът го души (по шията му няма никакви следи!). Притиснал е главата му с възглавница... Не, така не е било. Каменов не е дете. Здрав, млад мъж ще се бори, ще остави навсякъде следи, няма да позволи да го заколят като агне...

Тогава друго. Да си представи, че е убиецът — че трябва непременно още сега да убие Каменов. (Защо именно точно сега? Но за това ще мисли после.) Улицата е безлюдна, къщата тъмна. Той се приближава до прозореца. Слухти. Чува само равномерно дишане. От съседната стая долита хъркането на Лютичев. Ловко, безшумно се изкачва по прозореца. Пак се ослушва и стъпва тихо в стаята. Дали запалва фенерче? Не, по-добре в тъмнина. Светлината може да събуди жертвата. Приближава се, вади приготвения бръснач... Приготвения?... Значи той се е приготвил, намислил е именно така да го убие. Като симулира самоубийство. Решението не е възникнало спонтанно. Той е обмислил добре възможностите. И то се знае, преди всичко е съобразил какво да предприеме, за да не може Каменов да попречи на замисъла му. Да не извика, да не събуди Лютичев. Защото тогава би възникнала необходимостта да убие и него, би отпаднала възможността да симулира самоубийство. Значи прерязването е направено така, че Каменов да не може да извика, да се бори, да вдига шум...

Ето, пак се връща към изходната точка, омагьосаният кръг се затваря. Защото, колкото и дълбоко да е бил заспал Каменов, порязването... Чакай! Как така?

Ковачев подскочи, озарен от внезапно хрумнала му мисъл. Той грабна слушалката на телефона, набра номера на дежурния шофьор.

— Изкарай веднага колата пред главния вход. Слизам.

След пет минути той беше вече в Лозенец. Лютичев продължаваше да се занимава в градината си. Като чу шума от спирация автомобил, той вдигна глава, зърна одевешния си гост и се затича да го посрещне.

— Какво се е случило?

Ковачев го хвана подръка, отведе го във вътрешността на двора и запита:

— Как прекарахте нощта преди смъртта на Каменов? По възбудата, която бе изписана по лицето на Ковачев, по бързия му, без предисловия въпрос Лютичев разбра, че има нещо ново, нещо много важно. Той се замисли и каза:

— Заспах веднага щом си легнах. Аз все така заспивам, щом помириша възглавницата. Към десет и половина — единадесет трябва да беше. Ставам рано — в седем без петнадесет започваме работа. А се събудих... да, събудих се призори. Едва развиделяваше. Не можах да погледна часовника. Страшно ме болеше глава и ми се повръщаше. А сърцето ми биеше като лудо. Едва се сдържах да не замърся стаята. Но успях да изтичам до клозета и там... повърнах. Тежко, мъчително, като след голямо пиянство.

— Така-а... — лицето на Ковачев беше светнало, сякаш Лютичев му съобщи някакъв много приятен факт. — Това не ви ли направи впечатление?

— Как да не ми направи... Вечерта бяхме пили със Слави по една мастика, нямаше и петдесет грама. Аз не съм по чашките. От ракията значи не може да е. А вечерях сирене с хляб и домати, диня.

— Но защо не сте съобщили този факт на другаря от криминалната милиция. В протокола за разпита ви не е отразен.

— Казах му, но той не рачи да го запише. Дори ми се присмя: „Това няма отношение към делото, гражданино. Не искате ли да запишем и че сте ходили по голяма нужда?...“

— Хм... И после?

— После, като ми попремина, си легнах. Заспал съм отново. Като станах, главата още ме болеше. Отидох да се наплискам на чешмата със студена вода. Видях, че съм закъснял. Гледам — и Слави не е станал. Отидох да го събудя и...

— Благодаря ви, другарю Лютичев, и извинявайте за повторното безпокойство. Пак ще се видим. Не съм забравил поканата ви да опитам масловките.

Лютичев понечи да го запита какво означава този неочакван разпит, но се въздържа. Щом не му каза сам — сигурно не му е дошло още времето.

9

На другата сутрин рано-рано в дома на Ковачев позвъни полковник Марков.

— Как спа, Асене?

Ковачев добре познаваше маниерите на началника си. Това любезно осведомяване означаваше: „Не спиш ли, действуваш ли?“

И той му отговори в същия тон:

— Отлично, другарю полковник — както спят хората с чиста съвест.

— Съвестта ти може да е чиста само ако вече си разкрил престъплението — избоботи в мембраната дрезгавият глас на Марков. — А чак толкова чевръст да си не ми се вярва. Значи нещо съвестта ти не е в ред.

— Първата крачка е направена...

— Обличай се и ме чакай пред входа. След пет минути ще мина да те взема.

Ето ти сега! Защо му трябваше да се хвали. Няма да свари дори да закуси.

Точно след пет минути Ковачев излезе пред дома си и започна да се разхожда по тротоара. Все пак беше успял да си намаже една филия с масло за закуска. Беше по риза и почувствува сутрешния хлад. Редки минувачи бързаха за работа. Нямаше още седем часът.

Дояждаше последния си залък, когато се зададе зелената волга на полковника. Колата закова рязко, точно до него.

— Първата крачка, а? Дано не е погрешна. Ще видим — каза вместо „добро утро“ Марков и нареди на шофьора: — Карай, Кольо, в министерството.

Повече не проговориха, докато не останаха сами в кабинета на полковника.

Марков запали нервно цигара. Мярна я с края на окото си, изсумтя, сякаш се извиняваше: „Тази е петата“, и загледа очаквателно

своя заместник. Ковачев бе избързал до своя кабинет и бе донесъл делото. Подреждаше купа черно-бели и цветни снимки.

— Хайде, чакам да видя каква крачка си направил — подкани го Марков.

— Сега ще ви покажа един малък филмов монтаж.

— Добре, стига да е документален.

Ковачев постави на бюрото първата фотография, на която бяха заснети градината и къщата на Лютичев, и започна с глас на говорител:

— Ще видите многосерийния криминален филм „Кой е убиецът“. Западна продукция. Първа серия: „Убийството на Слави Каменов“.

На Марков не се хареса този маниер на докладване. Някак несериозен му се стори. Но не направи забележка на Ковачев. Малко ли пъти сам си е позволявал шеги и „зевзекльци“ в най-сериозните моменти на работата им. С какво право сега ще забранява на подчинения си тон, за който той така често е давал пример. Стига по същество да е на прав път.

— Минава полунощ — продължи Ковачев. — Луната е залязла. Прозорците на къщата са тъмни. Угаснали са светлините и по съседните домове. Само уличната лампа от далечния ъгъл едва очертава силуетите на дърветата. Тихо е. По улицата никакво движение. Край оградата се плъзга безшумно едва забележимо сянка. Открехва внимателно вратата и потъва в сенчестия двор. Но не бърза да влезе в къщата. Дълго се оглежда, ослушва се. И едва тогава се приближава към входната врата. Отново се спира да се ослуша. Мята носната си кърпа върху бравата и плавно я натиска. Но вратата е заключена. Поглежда към отворения прозорец. Знае, че вътре спи Каменов, а в другата стая — хазяинът. Оглежда двата прозореца. Поудобен му се струва страничният, към съседите — Ковачев посочи на снимката прозореца. — Другият гледа към улицата. Може да го види случаен минувач. Прекрачва лехичката със здравец и ловко, безшумно, като котка, се изкачва. Притаява се до рамката. Но нищо. Каменов продължава все така равномерно, безметежно да спи на отсрещното легло. След това стъпва леко на пода. Дъските поскърцват. Той крачи, приближава се. Над леглото спира за миг, визира се. Да, това е Каменов, жертвата, която търси. И сега вече бързо изважда тампон с памук, увит в марля, и металическа бутилка. Протяга ръце, поднася тампона под

носа на Каменов, натиска клапана на бутилката и започва да излива от течността върху памука.

— Каква е тази течност? — прекъсна го Марков.

— Тъмно е, не се вижда — усмихна се Ковачев. Той беше доволен от начина, по който го слушаше полковникът.

— Я не се занасяй. Кажи!

— Циклопропан. Казва ли ви нещо това име?

— Някакво приспивателно?

— Циклопропанът е едно от най-силните наркотични средства — отговори вече съвсем сериозно Ковачев. — И действа много бързо — само след двадесет секунди. А за няколко минути настъпва пълна наркоза. Но да продължим филма. И така... циклопропанът капе върху тампона. И онзи извърща глава, за да не вдиша от упойващите газове. Впрочем те са по-тежки от въздуха, стичат се в разтворената уста на Каменов. Така остава няколко минути. След това се отдръпва безшумно, като се пази да не скърцат силно дъските, приближава към вратата, която води в съседната стая. Слава богу, тя е открената. Той се провира и отново се ослушва. Там, в ъгъла, хазяинът продължава звучно да хърка. Сега тампонът увисва над неговото лице. Тук работата е по-проста. Лютичев спи с отворена уста, диша дълбоко, усилено поглъща упойващите го газове. Сянката налива още от течността, след малко още... Само да не прекали. Да, сякаш на този му стига толкова. Той е приспан дълбоко за няколко часа. И отново в другата стая. Втора доза упойващи газове. Сега вече може да остави тампона върху устата на Каменов. Няма опасност да се събуди. Пък и не е страшно, ако прекали. Закланите не се плашат от отравяния.

Сянката се отдръпва до прозореца и диша дълбоко, но безшумно прохладния чист въздух. Само това му липсва — да заспи и той. Но временното замайване преминава. Отново се надвесва над Каменов. Сякаш му стига толкова. Той все пак не бива да умре от отравяне. Той трябва да се „самоубие“. Побутва го. Първо леко, след това по-силно. На края грубо го разтърсва. Нищо. Готов е! Сега вече може свободно да действа. Никой няма да го усети, да го чуе. Никой няма да се събуди. Той изважда бръснача, хваща лявата ръка на Каменов и с един силен, безсърдечен удар впива острието в плътта му. Кръвта бликва със силна струя. Но той е подготвен за това, пази се да не се изцапа — насочил е ръката към одеялото и я оставя така. След това избърсва по

бръснача внимателно отпечатъците си, придържа го с кърпа и пхва дръжката му в дясната ръка на Каменов, между пръстите. Готово. Той прибира тампона, оглежда се още веднъж, обмисля не е ли оставил случайно някъде следа. Но всичко е наред. И прозорците са широко разтворени. До сутринта слабата специфична миризма на циклопропана съвсем ще изчезне. И кръвта шурти...

Сянката се плъзга през прозореца, скача леко в лехата. Кракът откършва няколко стръка. Убиецът ги прибира, но едно клонче не забелязва. След това изважда джобно ножче и внимателно разравя пръстта, където е стъпил. Не бива да оставя никакви следи. Сега вече наистина може да си отиде. И сянката преминава през постланата с плочи пътека. Пред оградата оглежда улицата, притваря след себе си вратата и изчезва в нощта.

Ковачев замълча. Сега беше ред на полковника. Той бе спрял погледа си върху наредените по бюрото снимки и потъркваше брадата си с опакото на ръката — верен признак, че се е замислил.

— Хм... — изсумтя най-сетне неопределено Марков. — Ти сякаш си присъствувал там. Но сценарият като литературно произведение е добър, няма какво да се каже. А сега — фактите, моля.

Този обрат не изненада Ковачев. Неведнъж бе чувал любимата сентенция на полковника: „Ти ми дай опорни факти, пък аз ще го заловя, както е казал Архимед“. Фактите бяха готови, стройно подредени. И той ги изложи сбито: разказа за двата си разговора с Лютичев, за намерената следа, за медицинската експертиза.

Самият Ковачев разбираше, че всички тези доводи все още не бяха достатъчни, за да се приеме като окончателна и безспорна версията за убийството. Затова, щом се върна, поиска допълнително освидетелствуване на трупа, който още се намираще в моргата. Води продължителен разговор с лекарите, разясни им задачата и ги помоли да потърсят не е ли бил упояван убитият. И те наистина успяха да открият в мозъчната тъкан на трупа несъмнени следи, че Каменов непосредствено преди смъртта си е дишал циклопропан. А това беше достатъчно.

Ковачев забеляза как скептичната усмивка на полковника се стопи, след като научи за резултата от химическия анализ на мозъка.

— Е, какво ще кажете за крачката, другарю полковник? — запита доволен от успеха си Ковачев.

Самохвалството му бе съвсем чуждо. Не обичаше да изтъква успехите си пред когото и да било и най-малко пред Марков. Пък и твърде рано бе, за да е истински доволен от разкритието, за да тържествува. Убийството на Каменов бе само една врата към истината. Врата, зад която още никой не знаеше какъв път се разкрива. Но полковникът толкова често ги задяваше, и то остро и язвително, него по-често от другите, че сега Ковачев, прочел изненадата по лицето на началника си, не се стърпя да го подразни.

— Когато фактите говорят и полковниците мълчат — отговори му многозначително Марков. — Това, разбира се, не означава, че нямам редица въпроси: „Кой е убиецът? Защо е убил Каменов? Каква роля играе тук намереният предавател? Защо не видяхме нищо за него във «филма» ти?“

— Нали казахте, че трябва да бъде документален. Пък и има следващи серии.

— Да, разбира се. Затова сега нека поприказваме за тях. И то сериозно. Стига психологически ефекти, стига сценарии похвати. Съгласен съм, че Каменов е бил убит. Но дали това е станало във връзка с радиопредавателя, дали с убийството на Якимова, или по някоя друга причина?

— Знаете ли какво ми направи най-силно впечатление в целия този случай?

— Че у Каменов е намерен предавател? — избърза Марков.

— Не, не това.

— Аз пък, трябва да ти призная, се впечатлявам най-много от него. И теб те съветвам да не го забравяш.

— Разбира се. Но за да стигнем до него, ще трябва да открием кой е убиецът на Каменов, на Якимова...

— Значи ти не вярваш той да я е убил?

— Рано е още да се каже. Но едно обстоятелство се хвърля в очи: и двете убийства сякаш са дело на една и съща престъпна, закоравяла ръка. При случая с Каменов това е съвсем очевидно. Но подобно е положението и при удушването на Якимова. Пръв Влахов ми обърна внимание върху това обстоятелство. След това разговарях и с лекарите. Смъртта при удушванията настъпва вследствие спиране на дишането или по медицински — асфиксия. Но за това са нужни нормално десетина минути. Това време предполага възможност за борба, следи

от тази борба по тялото, по шията, из стаята, шум... Но смъртта може да настъпи и по-бързо, с почти мигновено загубване на съзнанието, като при бесенето с въже — когато се прекъсва приливът на кръв към мозъка. За това обаче е нужна особена ловкост, да не кажа — удушвачески професионализъм, който едва ли може да бъде приписан на Слави Каменов. Не, удушването на Якимова е дело на ловък, безсърдечен убиец. То не е убийство по ревност. Ревнивият не постъпва така...

— Не чувствуваш ли как навлизаш в хлъзгав терен — забележа Марков. — Не избързвай. То се знае — трябва да се занимаем и с убийството на Якимова. Огледай внимателно живота ѝ, помисли — кой друг е имал интерес да я убие. А след това и на Каменов. Ако, разбира се, един и същи човек е причинил смъртта и на двамата. И пак ти напомням — не забравяй предавателя. Той за нас е най-важен.

— Не го забравям, но считам, че пътят към него води през убиеца.

След разговора с полковника Ковачев се прибра в кабинета си и отново се зае с проучването на делото. Пропуснатата забележка в съдебномедицинската експертиза на трупа на Слави Каменов му даваше основание да се надява, че може да намери и други интересни обстоятелства, навеждащи улики, на които нито той, нито Влахов бяха обърнали нужното внимание. Четеше, прелистваше, спираше се да обмисля, да възстановява картините. Стоеше дълго, загледан в някоя от многобройните фотографии, мъчеше се да си представи как е изглеждало всичко това в момента на извършването на престъпленията. Но не, сякаш нищо не бе убягнало от вниманието му.

При убийството на Каменов всички данни говореха в полза на предположението, че той е бил убит. Единственият въпрос — защо не се е събудил при порязването — бе вече достатъчно изяснен. А откриването на следи от наркоза даваше богати възможности за по-нататъшни предположения.

При убийството на Якимова обаче положението бе много по-сложно. Доказателствата за и против версията, че убиецът е Каменов, може да се каже, се намираха в равновесие. Проблемът тук беше на коя теза да се облекне, за да елиминира заблуждаващите улики.

Какво всъщност даваше основание да се предполага, че Каменов е убил приятелката си?

Преди всичко — само той от известните ни лица има някакво основание да извърши убийството. Ревност! Достатъчно ли е отиването на Якимова в Бояна с друг мъж, за да се реши той на такова престъпление? Може би нещо — някаква трагедия в отношенията им, е зреело, без за него да са знаели близките им, дори хазяите и Григоров. Този въпрос трябва да се проучи по-внимателно.

Голяма роля в съзнанието на всеки, който би се занимавал с въпроса Каменов ли е убиецът, ще играе обстоятелството, че той няма алиби за времето от десет до дванадесет часа в неделя вечер. Точно тогава Якимова е била убита. По всяка вероятност той е бил с нея. Впрочем — дали? Нека не забравяме, че колкото и това да е вероятно, сигурни данни, че те са се срещали, няма. Ами ако не бяха му позвънили? Ако той си беше останал в къщи? Тогава той щеше да разполага с абсолютно алиби. Е, да, но може би и Якимова щеше да бъде жива!

Каквито и обяснения да се измисляха, фактът, че Каменов е избягал от милицията, че се е укривал, говореше несъмнено против него. Още повече, след като е изтеглил благоразумно парите си от ДСК. Това означаваше, че той се е подготвял съзнателно за дълго укриване. С каква цел? И защо е казал на Лютичев, че в четвъртък ще го напусне? Дали не е намерил друго, по-надеждно скривалище? Или пък си е бил уредил вече бягството през границата? Може би „те“ — съучастниците му — са го излъгали, за да приспят вниманието му, преди да го ликвидират.

Прав беше полковник Марков. Най-тежката улика срещу Каменов беше намирането у него на предавателя. Това показва, че той се е занимавал с престъпна дейност и от него може всичко да се очаква.

Но не трябва да се забравят нито да се омаловажават и всички факти, които говореха в негова полза.

Начинът на удушването беше несъмнено нетипичен за едно убийство поради ревност. Но това още съвсем не беше достатъчно, за да се отхвърли обвинението срещу Каменов. Възможно беше той да е убил Якимова във връзка с нелегалната му шпионска дейност.

Наистина, невероятно бе самият убиец пръв да сигнализира, че смъртта е настъпила насилствено. Но защо да не допуснем, че думите му, казани пред хазяите, са една ловко премислена хитрина за печелене

на време, докато се укрие. Той заявява, че ще уведоми милицията, връща се и изрично предупреждава, че ще телефонира и на родителите. А не прави нито едното, нито другото. Но от друга страна — защо чака до сутринта. Това е толкова странно, необяснимо. Сякаш той едва тогава узнава, че Якимова е убита.

И после — самият Каменов е убит. Да, това е много съществено! То показва, че в случая има намесен поне още един човек. Човек, напълно скрит от погледа им, за когото те нищо не знаят и който е могъл да убие и Якимова. И задача номер едно е той да бъде открит и намерен.

Много подозрително е и заличаването на дактилоскопичните следи с одеколон. Логично е към тази мярка да прибегне човек, който остава легален и отстоява алибито си, а не който ще се крие от властта.

Да допуснем, че убиецът е някой друг, неизвестен човек. Кой може да бъде той? Какво знаем досега за него?

Има една черта, обща и за двете убийства, която сякаш го характеризира: той е „квалифициран“ удушвач и жесток убиец, с железни нерви и изключителна, хладна пресметливост. Той е симулирал и „самоубийството“ на Каменов.

Той може да бъде човекът, с когото Якимова е била в ресторанта. Тя би пуснала нощем в стаята си само близък човек. И той се е възползувал от доверието ѝ, за да я нападне неочаквано, изотзад.

Друг „неизвестен“ е човекът, който се е обадил на Каменов по телефона. Дали ролята на анонимен „доброжелател“ се е изчерпвала само с доноса? Не е ли целил този разговор нещо повече — да го изведе от дома му, да го лиши от алиби? Тогава ролята на „доносчика“ нараства, става по-значителна. Може би той е намесен в убийството? Може би той е самият убиец?...

И най-после не бе ли приключил Влахов прибързано „случая Чергарски“? Той е имал значително повече основание от Каменов да ревнува. Та тъкмо той е „отхвърленият любовник“. И после... защо трябва да търсим „неизвестния“, когато имаме известен. Чергарски е бил в неделя надвечер при Якимова. Ухажвал я е упорито и безуспешно. Нали когато преценяваше значението на унищожените следи, реши, че интерес да ги заличи има само човек, който ще остане легален и ще отстоява своето алиби. Това беше съображението „в

полза“ на Каменов. Не е ли то „във вреда“ на Чергарски? Ето, той не се крие. Значи разчита на това алиби.

Впрочем какво значи алиби. Да си „някъде другаде“. А Чергарски сам, да, сам съобщи, че е бил у Якимова в неделя следобед. Без някой да го пита, без някой да знае това. Значи ли това, че той не търси алиби? Не. Той се е сетил, че е пропуснал да заличи пръстовите си отпечатъци върху чашките и бутилката. И този му пропуск сега го заставя да е откровен. Така ли е? Как е възможно човек, който се е погрижил да унищожи навсякъде следите си, да забрави за чашките, за бутилката!

Но дори да приемем, че Чергарски е убил Якимова. Означава ли това, че той е убил и Каменов? Не натоварва ли той с прекалено тежка роля този вманиачен, впиянчен псевдо-художник. Способен ли е той, могат ли да издържат нервите му тези две тежки, жестоки, хладнокръвно премислени убийства?

Ковачев бе срещал много показни храбреци, „бабаити“, които омекнат и рухvat при първото истинско изпитание. Знаеше и обратните случаи — когато някой, на пръв поглед тих, боязлив, слабонервен човек, без сам да подозира, крие огромни душевни сили, способен е на дела, пред които всеки друг би изтръпнал от страх. Дела благородни или долни, постъпки героични или престъпни. Но тежки, страшни, за които малцина притежават нужната психична издръжливост. Не принадлежете ли и Чергарски към тази категория потенциални герои? В случая — герои на злото! И какво общо има този „герой“ с радиопредавателя?

Да, той ще трябва да намери начин да се свърже с художника. Непременно. Името му не бива да се заличава от списъка на заподозрените.

Колко много неизяснени обстоятелства крие това дело! И колкото повече размишлява, броят им расте като лавина. Това означава само едно — че не е намерен правилният път, че се лутат в тъмнина, че се оплитат в противоречиви данни.

Колко въпроси стоят още неизяснени?

Защо Якимова е останала в неделя в София, какви важни причини са я задържали: посещенията в Бояна или нещо друго, някакво събитие през деня, за което те дори не подозират. Защо е излъгала Каменов, че има среща с приятелката си? Дали пък

приятелката не крие, че са се срещали. Възможно ли е тя да е замесена в шпионажа?

Защо е заключила вратата на стаята си — нещо, което не е правила никога. Какво е искала да скрие от хазяите си, като се върнат в нейно отсъствие, да не го видят. Радиопредавателя? Човек? Някой нелегален съучастник? Който после я е убил?

Може ли да се вярва на Чергарски, че Якимова докъм 21,15 часа не е излязла от дома си. Дали той лъже, или не е спял да я види. Ако той е убиецът, ако дори е замесен в престъплението — няма защо да се размишлява над думите у. Той лъже. Ами ако казва истината. Как да се обясни фактът, че към 21,30 часа Якимова вече е „гуляела с един възрастен мъж в Бояна“?

Въпроси, въпроси...

Ковачев се облегна на стола, притвори очи и остана така замислен.

Не, тук нещо бе порочно. Това преплитане на взаимно изключващи се факти свидетелствуваше за... за какво можеше да свидетелствува то?...

Хм — тупна по масата той. — Ами да, разбира се! И защо трябваше толкова време да се измъчвам? Изглежда, че най-простите истини се откриват най-трудно. Не казах ли самият аз, че един и същи човек е убил и Якимова, и Каменов? А защо не направих веднага и следващата крачка. Това, което успях да видя при убийството на Каменов, защо толкова време не можах да прозра при другия случай? — СИМУЛАЦИЯТА! Та това е толкова естествено. Човек, който при едно убийство е използвал симулацията, ще я използва и при другото...

Динамичният стереотип на Павлов! Той си спомни лекциите на полковник Петренко, които бе слушал при специализацията си в Съюза. „Престъпникът, дори и най-ловкият, най-опитният и най-изобретателният, обича да използва едни и същи похвати. Той е горд със своите «открития», «ловкост», «знания» и мъчно променя способите, с които си служи. Това се отнася не само до маниера на извършване престъпление и до прикриване на следите, но и до психичната нагласа, с която той реализира замисъла си.“

Да, да... И тук се е проявил павловският динамичен стереотип. Макар и не в техническите похвати, както обикновено, а в основния

замисъл, в психичната сфера на престъплението. При Каменов се симулира „самоубийство“, а при Якимова — „убиването по ревност от нейния приятел Слави Каменов“.

Усмивката на Ковачев бързо се стопи. Обади се другият глас — на съмнението, на критичния анализ:

„Да, хрумването несъмнено е перспективно. Но не избързвай. Да видим до какви реални резултати може да те доведе тази догадка. Какво трябва да се направи. Да се отделят безспорните от спорните факти, да се открият тези, които НАВЕЖДАТ НА МИСЪЛТА, че Каменов е убиецът. Да, колкото и странно да звучи това на пръв поглед, именно те трябва да бъдат най-внимателно, най-критично проучени и анализирани. Защото тъкмо те могат да се окажат «симулирани».“

Усмивка отново пробягна по лицето на Ковачев. Ако сега полковник Марков можеше да го наблюдава, сигурно щеше да остане доволен от него. „Колко пъти съм ти казвал, момчето ми — фактите и пак фактите!“ И непременно щеше да цитира Архимед.

Пък може и да е прав.

Той взе един чист лист и написа с едри букви:

„ФАКТИ“

Замисли се за миг и започна да реди с едрият си почерк:

1. Якимова е останала в неделята в София (безспорно!).
2. Тя е имала среща. (Не се знае. Излъгала е веднъж. Мотиви — неясни.)
3. В 21,30 часа някой се е обадил на Каменов по телефона. Хазяите му са чули мъжки глас. Какво му е казал — неизвестно. (Твърде вероятно това, което той е предал на Григоров.)

4. Каменов излиза в 21,45 часа. Щом като е канил, настоявал да го придружи приятелят му Григоров — трябва да се допусне, че е имал намерение да ходи в Бояна, а не на някаква друга среща, уговорена с мъжа по телефона.

5. Каменов се е прибрал към 24 часа. Къде е бил през това време — неизвестно. Вероятно е да е отишъл до ресторанта в Бояна. Намерил ли е там Якимова? Неизвестно.

6. Към 22 часа вратата на стаята, в която живее Якимова, е била заключена. Защо? След като тя през това време е трябвало да бъде в Бояна. Не трябва ли да се даде вяра на Чергарски? А билетите, намерени в чантата ѝ? Те са факт, нали!...

Ковачев вдигна глава. Позвъняването извежда Каменов от дома му, изпраща го в Бояна. Това е факт. Билетите свидетелствуват, че Якимова е била в Бояна и се е прибрала след 23 часа. И те са факт. А какво означава фактът, че вратата е била заключена?

Той постоя така известно време и отново се наведе над листа.

7. Следите по бравата са заличени. Това може да означава:

а) че убиецът е искал да заличи пръстовите си отпечатъци. Така той е постъпил с отпечатъците от подметките си в градината на Лютичев;

б)...

Но точка „б“ остана ненаписана. Ковачев стана и започна да се разхожда из кабинета си.

Не, случаят не е идентичен. Там той наистина заличава, маскира следите си, така че никой да не ги забележи. И ако не ги беше открил Лютичев, който познава всяко клонче в любимата си градина, който знае кога и къде е стъпвано — те просто нямаше да ги забележат. Как не е видял разликата по-рано! Та тя е толкова очебийна. Човек, който изтрива дактилоскопични следи, знае, че те ще бъдат търсени, че

криминалистичната експертиза ще установи унищожаването им. Ако е искал ДА НЕ ОСТАВЯ пръстови отпечатъци, той щеше да действа или с ръкавици, или с кърпа. А така той сякаш сам навежда следствието — ето, вижте, следите са изтрети с одеколон!

Впрочем, чакай!... Изтриването на отпечатъците може да означава още нещо — не само заличаването на съществуващите следи, но и лишаването на следствието от възможността да констатира ЛИПСАТА на определени следи. Ами ако Каменов не е бил у Якимова тази вечер?

Ако следите не бяха изтривани — това щеше да проличи веднага. А така — върви разбирай бил ли е той, или не е бил. Дали тук не се крие тайният смисъл на изтриването. Двоен удар! Заличават се истинските следи и същевременно следствието се лишава от възможността да изключи присъствието на Каменов. Особено ако се свърже с повикването му по телефона, с лишаването му от алиби за времето от 21,45 до 24 часа... Ловко! Да, добре е намислено. Само дали е точно така? Дали не досъчинява с въображението си несъществуващи факти?

Да, факти. Нужни са още факти. Но отгде да ги вземе?

Ковачев извади пакета с намерените в стаята на Якимова веществени доказателства и започна да ги разглежда, като сравняваше по списъка описанието им, забележките на Влахов. Без да ги пипа, с помощта на две пинцетки, той разлистваше, взираше се, сякаш търсеше да види някъде по тях името, следите на убиеца. Дълго се вглежда в двата билета. Наредени под останалите четири, те лежах безмълвни. Какво може да иска повече от две нищожни хартийки. Не дадоха ли те вече достатъчно на следствието — часа на убийството и потвърждение, че Якимова е била в Бояна.

Потвърждение... Значи пак навеждаща улика! Кой кого навежда? Или подвежда? Убиецът — следователя?

Не, така не бива да продължава. Ако кара така, скоро ще започне да се съмнява във всичко. Билетите са намерени в чантата на Якимова — значи тя е била в Бояна. В това той няма защо да се съмнява. И все пак — нещо имаше в тези два трамвайни билета, което го привличаше, което спираше вниманието му върху тях. Те сякаш бяха по-различни от останалите. Но с какво? Якимова, както и той самият, е имала обичая да запазва билетите. Колко пъти това му е създавало неприятности.

Минава контролата, а той не знае кой билет трябва да покаже. Бърка в джоба си, вади цяла шепа, предлага я смутено на контрольора да си избере нужния. Няма нищо чудно, че Якимова е запазила и тези два билета.

Отведнъж нещо проблесна в съзнанието на Ковачев. Да, разбира се, четирите останали билета са смачкани, навивани са на масурчета. Очевидно Якимова е имала този обичай. А защо само тези два са гладки, без нито една гънка? Сякаш току-що са откъснати от кочана. Ако Якимова се е връщала от Бояна, придружавана от Каменов, тя трябва да е била силно смутена, нервна. А тъкмо в такива моменти хората най-ярко проявяват несъзнаваните си навици. Пак динамичният стереотип.

Но защо тогава тези билети не са смачкани, навити?

Ковачев си представи картината: Якимова върви, вдигнала сърдито глава. Редом с нея, без да си говорят, крачи Каменов. Тя влиза първа в трамвая, подава пари. Дават ѝ билетите. Тя ги стиска в ръка...

Един момент! Ковачев запрелиства бързо протоколите. Защо не са изследвани билетите дактилоскопично? Странен пропуск!

Без да се бави, той позвъни в лабораторията и нареди да се извърши изследването на билетите. След това отново се върна във въображението си назад, през неделната вечер, в малкия трамвай от Бояна.

Да, те са мълчали. Сърдити, ненавиждащи се. Сърцето на Каменов се е разкъсвало от обида, от разочарование. А тя е била нервна, тръпнела е пред мисълта за сцената, за обясненията, които и предстои да дава след малко, когато останат сами. И нервно е мачкала билетите, увивала ги е и ги е развивала, изкарвала е яда си над двете невинни хартийки. Павловският динамичен стереотип се е проявявал с пълната си сила.

Но защо тогава те са чисти, непокътнати? Не означава ли това, че тя, увлечена от забавните разговори на галантния ухажор, ги е пъхнала, без да им обръща внимание в чантата си?

Ковачев, може би единствен в отдела, беше привърженик на така наречения „метод на вживяването“ (името бе измислил самият той). Виновна за това беше жена му — артистка в Младежкия театър. Тя обичаше не само да подготвя пред него ролите си, но често го занимаваше и с теорията на актьорското майсторство — „внедряваше

му артистична култура“. Заради нея той изчете книгите на Станиславски. И трябваше да крие от нея защо те събудиха такъв интерес у него — тя би се разсърдила, би възприела като „кощунство“, ако узнаеше, че той възнамерява да използва метода на „великия Станиславски“ за своите служебни цели. А точно такава беше неговата идея.

Към какво се стреми артистът, когато подготвя една роля. — Да се вживее, да проникне в душевния мир на своя герой, да заживее с неговите мисли и чувства.

Каква беше неговата основна задача като работник в контраразузнаването? Да прозре замисъла на врага — бил той незначителен агент, опитен резидент или пък ръководител някъде там, далеч на запад, на юг или на югоизток. Да проникне в замислите им, да предугади намеренията им, действията им, средствата, с които смятат да ги осъществят. Той постоянно се стълкновяваше с хора, „герои“ (нищо че бяха все отрицателни — те и в живота, и на сцената изобилствуваха) и неговата задача беше да проникне в тъмната им, укривана с всички средства психика. А методът на Станиславски му предлагаше ключ, с помощта на който той можеше да прониква в личностите на враговете.

Но самият той се боеше от този ключ. Даваше си ясна сметка в какви лабиринти можеше да го отведе този опасен ключ, към какви погрешни изводи можеше да го подмами. Ако жена му дадеше невярна трактовка на някой образ — бедата не беше кой знае колко голяма. (Така поне мислеше Ковачев, без да се изказва пред нея.) Но ако той сбъркаше, увлечен от въображението си... Не, той не биваше да сбърка, в никой случай!

Все така внимателно, боравейки само с пинцетите, Ковачев разлистваше малкия, със зелени пластмасови корици бележник. Ето тук бяха двата телефона на Каменов — в дома му и в юридическата консултация. Адресът и телефонът на някоя си Цонка. След това 091 — програма на кината, номерата на някои учреждения, на райсъвета... Изглежда Якимова е използвала тефтерчето си само за да записва телефони, с които си служи.

А какво е това тук?

На първия чист лист след изписаните ясно личаха следи. Ковачев се вгледа внимателно, опита и с лупата. Но при увеличението те се

губеха. С просто око се очертаваха по-добре. В горната част на листчето достатъчно ясно можеше да се различат отпечатъци на написани цифри. Със същия, нейния почерк. Тя бе ги написала на предишната страница, която липсваше.

Ковачев преброи листовите. Бяха деветнадесет. Закачени съвсем леко, на три металически халкички. Да се откъснат бе много лесно. А нима тефтерчето е имало само деветнадесет листа? Те са били поне двадесет. Не, тук сигурно бе откъснат един лист. От Якимова? Или от някой друг?

На бялата страница личеше написаното: „П. 9-90-51“. Но пред буквата „П“ имаше още една точка, сякаш съкращение на още някоя дума и едва забележима крива линия като буква „г“ или „ч“.

Какво пък означаваше този унищожен телефонен номер? Кой беше този „П“?

Всички имена и адреси в бележника бяха изписани изцяло. Само този беше съкратен, с инициал. Някоя приятелка на Якимова? Някоя Пенка, Пепа?... Не, защо ще крие име на приятелка. Това бе телефон на мъж, чието име не е бивало да се узнае. От когото? Кой е могъл да разлиства, да чете написаното в бележника й. Вероятно само Каменов. Значи тогава това е телефон на мъж, връзката с когото тя е криела от своя приятел Слави. Не е ли това човекът, с когото тя е прекарала вечерта в Бояна?

Сега вече Ковачев се загледа с нараснал интерес в отпечатъка. Да, цифрите, буквата „П“ личаха съвсем ясно. Само драскотината пред тях беше нечетлива.

Чий е този телефон?

Ковачев позвъни в централата. Отговориха му, че 9-90-51 има номераторът на управление „РМ“. Това значи бе служебният телефон на „П“. „П“ работи в управлението. Но кой е той? Кой от познатите на Якимова се казва... Впрочем дали „П“ означаваше собственото му или фамилното му име?

Колко малко знае той всъщност за живота на Якимова. И колко му е нужно да го познава основно. Без това мъчно ще проникне в тайната на убийството й. Ето тук може би е написано името на убицеца й. А той не е в състояние да го разчете.

По-добре беше да разпита Донева, а не съпруга й. Тя сигурно знае повече подробности за интимния живот на Якимова. Ковачев

нареди да изпратят покана за разпит на Иванка Донева за понеделник сутринта.

Минаваше два часът. Работното време бе завършило. Всички учреждения бяха празни. Започваше неделната почивка.

Почивка! Ковачев не чувствуваше нужда от тази почивка. Сега тя му тежеше. В този етап на разследването той не знаеше какво трябва да предприеме по-нататък.

Из коридора беше необичайно тихо. Колегите му си бяха отишли. И той трябваше да ги последва. А мисълта, че ще загуби ден и половина напразно, го гнетеше, помрачаваше радостта му да прекара заедно със семейството си неделната почивка.

Прибра се чак към три часа. В кухнята намери нареден обяда си. Изстинал. Жена му спеше. Сина го нямаше. Да, те не бяха го чакали. Те бяха свикнали да не го чакат — нито за обяд, нито за вечеря. Пък и закусваше винаги преди тях. Само в неделя, и то не често, се хранеха заедно, тримата.

Хапна набързо и тихо, за да не събуди жена си, се настани в едно кресло да прегледа вестниците. Прочете четвъртата страница на ежедневника, прелисти и „Народна култура“...

Може би най-умно е да легне и той да поспи. Или да вземе някоя книга. Приключенска, от библиотечката на сина си. Така, колкото да мине времето...

Какво ли правеше сега Марков? Защо не му се обади, преди да излезе. Той сигурно е още в министерството. Пък и къде ли ще отиде. „Жена ми е... службата, децата сте вие“ — беше се изпуснал веднъж полковникът. И тези думи не бяха самохвалство. Те бяха тежка, горчива съдба на един самотник.

Ковачев се надигна да телефонира. Да потърси Марков в министерството. Да го покани да се разходят заедно.

Спря поглед на жена си. Тя ще се събуди, ще чуе разговора им. Щеше да се разсърди. И с основание. Не, по-добре е да не звъни, да изчака. Къде да е, синът ще се прибере. Ще разшуми. Ще стане весело...

10

В неделята обядваха рано. Жена му трябваше да отиде на репетиция. Подготвяха премиерата за откриването на сезона. И синът се запиля някъде. Каза, че си е купил билети за кино. Ковачев остана сам.

Дали не беше време сега да посети Доневи? Защо да чака понеделника? Тогава ще има достатъчно друга работа. Те сигурно бяха у дома си. Жалко, че нямаха телефон, за да ги попита, да ги предупреди. Ех, нищо, че ще наруши почивката им. Пък нали и за него неделята трябва да бъде почивен ден?

След първото позвъняване не му отговориха. Ковачев изчака и позвъни повторно. Да, той не трябваше да идва сега. Трябваше да изчака понеделника. С какво право нарушава отдиха на хората. Понечи да си тръгне. Спряха го тихи стъпки зад вратата.

— Кой е? — зачу се сънен женски глас.

Късно беше да се измъкне незабелязано.

Обясни, че идва по служба във връзка със следствието. Жената (това сигурно беше Донева) замълча, сякаш се колебаеше дали да му отвори.

— Почакайте един момент — каза гласът и стъпките се отдалечиха.

Наложи се да чака няколко минути. Колко неприятно се развиха нещата. Но връщане назад нямаше.

Най-после му отвори. Това беше Донева. Извини се, че го е забавила. И той побърза да ѝ се извини, че я безпокои в неподходящо време. Мъжът ѝ бил на риболов. Взел със себе си и детето. Била сама.

На Ковачев му стана още по-неловко. И вместо да я помоли да поприскават, каза, че е дошъл да огледа още веднъж стаята на Якимова.

Донева, без да каже нищо повече, го въведе в хола. Ковачев разкъса лентата с печатите на вратата и влезе в стаята. С бързи стъпки хазайката се отдалечи.

Всичко бе така, както го знаеше от снимките, както бе начертано на скицата. Само прозорецът бе затворен. Беше душно и той побърза да разтвори широко двете му крила. След това седна на кушетката и се замисли.

Ех, защо всички тези предмети — масата, гардеробът, столовете, килимът — не можеха да проговорят. Пред тях се е разиграла трагедията, а те сега са неми — не могат да му съобщят кой е убил Якимова. Той, убиецът, се е движел сред тях, докосвал ги е... А те мълчат!

Мълчат! Неми! Не е ли той сляп и глух? Не може да бъде онзи, човекът от плът и кръв, да не е оставил „визитната си картичка“. Тя лежи сега някъде тук, спотайва се, а той не може да я види. Ей сега тук някъде, около него... Може би в този гардероб, който се е изпречил пред очите му... Може би сред книгите, наредени по лавицата... е написано: „Аз... убих жената“, „Аз се казвам...“ Написано е, а той не може да го прочете.

По пода, по килима е могло да има следи. Но не са ги открили. Пенчев е огледал всички предмети с гладка повърхност. Снел е всички отпечатъци. На него може да се разчита. Той е старателен до педантичност. И все пак — от следите сякаш нищо повече не може да се извлече. Ето на — Чергарски е оставил пръстови отпечатъци върху едната чаша и върху бутилката. И какво от това? Отпечатъците няма сами да проговорят. А може би следата се крие в някаква липса. Може би в стаята е имало нещо, което е изчезнало при убийството.

Той гледа, гледа и, естествено, няма да види това, което не е вече тук. Но какво може да липсва? Пари? Не, това във всеки случай не е обир. Накит, скъпоценности? Също не! Документ, писма?... Какви писма? От кого? И как да узнае притежавала ли е Якимова документи и писма, които са могли да интересуват Каменов или някой друг.

Липсва радиопредавателят! Само че... бил ли е той някога в тази стая? Ето въпроса, на който трябва да намери отговор.

Погледът му се спира на фотографията на Каменов. След като я бяха преснели, продължаваше да стои на масата. Там, където Влахов я е поставил. Той му разказа, че я намерил в гардероба между бельото. Но никакви изводи той не направи. Защо снимката е била поставена в гардероба. Скрита. От кого? И защо? Не е ли била скрита заради посетителя, който е минал да вземе Якимова?

Чергарски трябва да бъде повторно разпитан. Да видим какво ще каже за фотографията. Била ли е тя до радиото, когато е посетил Якимова в събота. А в неделя? Дали е обърнал внимание. И ще каже ли истината?

Не. Не заради него тя е скрила снимката. Когато той е бил при Якимова, фотографията е стояла още на мястото си. Била е скрита заради другия, когото е очаквала.

Ковачев си представи убитата — жива, възбудена. Току-що е отпратила Чергарски. Тя очаква посещението. Бързо прибира бутилката, чашките. Погледът ѝ пада върху снимката на Каменов. Ненужен свидетел. Пък и гостът няма защо да го вижда. И хоп — портретът се скрива. Къде? Между бельото...

Не, не е било така. Следите по стъклото са били изтрити. С памук, натопен в одеколон. Якимова би могла да го скрие, но тя в никакъв случай не би взела да го чисти. Това е направено след смъртта ѝ. От убиеца. Само той е имал интерес да изтрие следите... Чии следи? — Чии други, ако не своите. Добре, да ги изтрие. Но защо е скрил фотографията в гардероба? Ето това е непонятно. А щом го е направил, сигурно е имало защо. Защо?...

Този въпрос израсна като някаква стена пред мисълта на Ковачев. Стена, изправена между него и истината. Стена непристъпна, непроницаема.

Хайде де, кажи. Защо убиецът е скрил снимката? Би ли постъпил така Каменов? Би ли скрил той собствената си фотография. Защо? За да не узнаят, че са имали връзка... Глупости! Но защо тогава? А ако не е Каменов, а някой друг. Защо той пък ще я скрие? Нали е заинтересуван името на Каменов да изпъкне, да се хвърли в очи. Тъкмо снимката, сложена на масата, напомня за него, подсеща... А той я скрива. Непонятно.

Ковачев се загледа във фотографията на Каменов. Снимката сигурно е направена наскоро, специално за целта. Връзката е грижливо вързана, косата пригладена... Не, този Каменов не е бил красавец. Голям месест нос. Може би червеникав. Очите гледат някак смутено. Така излизат на снимка стеснителните хора. Не, това не е бил тип на прелъстител. Това не е дори забавен събеседник, веселяк, шегаджия. Това е скучен, досаден човек. На такъв мъж лесно се изневерява. И той сигурно достатъчно ясно е съзнавал това. Затова и не се е усъмнил,

когато са му съобщили, че приятелката му гуляе с друг в Бояна. А способен ли е да убие от ревност?... Да се занимава с шпионаж?... Да, на това способен ли е?

Погледът на Ковачев шареше по масата. Тук някъде Влахов е намерил пепелника. И той, тази проста и толкова обикновена вещ, им предлагаше неочаквани въпроси.

Химическият анализ на пепелта и на цигарите, които Чергарски бе изпушил в кабинета на Влахов, показва, че те са от един и същи харман тютюн. Запазените цели форми пепел ясно свидетелствуваха, че са били пушени два вида цигари. А в пепелницата имаше угарки само от „Родопи“.

Чергарски упорито бе поддържал на разпита, че той не е изхвърлял своите угарки. Това беше правдоподобно. И да бе искал, не би могъл да го стори пред Якимова. Освен ако, разбира се, не е той убиецът. Убиец, който се досеща да изхвърли угарките си, да изтрие едни следи, а да остави отпечатъците си по бутилката и по чашката! Най-вероятно бе това да е сторила самата Якимова. Но защо? Смятала е да доведе човека, с когото ще вечеря (значи това не е Каменов!) след това в стаята си, и не е искала той да разбере, че преди него тук е имало друг мъж. Ловко! Ето това е съобразителност. Само че защо не е изхвърлила всички цигари с цялата пепел? Това беше по-естествено. Да е бързала?... Но по-бавно е да се подберат угарките.

Изхвърлянето на угарките... Поставянето на портрета в гардероба... Тези два факта са някак свързани. Все нещо се укрива. От кого? Защо? Възможно ли е друг, не Якимова, а някой друг да е изхвърлил угарките? И защо само угарките?

Макар и съвсем дребни, на пръв поглед незначителни, обстоятелствата около тези два факта му се струваха загадъчни, криещи особено важни моменти на престъплението.

Хайде де, използвай сега „метода на вживяването“! Опитай се да се вживееш в човека, който е скрил портрета в гардероба, да разбереш защо, с каква цел го е поставил там. Ами угарките!

Ковачев затвори очи и си представи как се навежда над пепелника... Измъква една топлийка от ревера на сакото... Набожда угарка, след това втора... Но сака с топлийки по реверите имат само мъжете... и то не всички... Как би ги събрала жена? С дългите нокти

на маникюра си... Избира внимателно угарките от „Бузлуджа“. Хваща една, слага я в шепата на лявата си ръка, хваща втора...

А защо — внимателно! За да запази непокътната пепелта? Пепелта от същите цигари, които иска да скрие? Хм...

Но те така са събирани. Внимателно, без да се разрушат запазените форми на пепелта. Без да се смеси пепелта на едните цигари с пепелта на другите. Сякаш някой е бил заинтересуван да скрие угарките от цигарите „Бузлуджа“, а да остави непокътната пепелта им. Та това вече не е криене! То прилича на заличаването на дактилоскопичните следи с одеколон. Това е провокация! Умишлена заблуда на следствието. Нарочно създаване на лъжливи улики, които да смущават разследването, да усложняват хипотезите.

Така ли е в действителност? Не е ли използван същият прием и при портрета? Или той си въобразява, дофантазира несъществуващи обстоятелства?...

Тихи стъпки се приближиха до вратата и замряха. Това трябва да е Донева. Женско любопитство? Исква да подслуша, да надзърне през ключалката...

Не. Тя почуква.

— Да, влезте.

Донева застава почтително до вратата.

— Седнете, моля — усмихна се приветливо Ковачев. — Ето, вие сте у дома си, пък аз ви каня. Но... така е дошло. Нещо искате да ми съобщите ли?

Жената се сепна. Тя бе дошла да го пита. А сигурно не беше редно да се разпитват органите на милицията. На тях трябва да се разказва, да се съобщава... А не знаеше какво да му събщи. Все пак се реши и запита:

— Слави вече... заловихте ли го?

Тя не знае. Слухът, че Каменов е убит, още не е достигнал до тях. Но няма защо той да ѝ казва.

Ами ако... като научи, се сети нещо съществено, нещо, което не е казала досега. Не, не. По-добре да почака. Какво ще се сети. Само ще я смути. Той трябва да я разпита за това, което го бе довело тук.

Ковачев помоли Донева да му разкаже подробно „всичко, което знае“ за живота на Стефка, за характера ѝ, за привичките ѝ, за

отношенията им с Каменов, за приятелките ѝ и за кръга, в който се е движела.

В едночасовия разговор, който те водиха, успя да научи това, което го интересуваше.

През 1956 година Стефка Якимова се омъжила за доцента от минно-геоложкия институт Петър Хаджихристов, който бил дванадесет години по-стар от нея. Бракът им не бил щастлив. Стефка дълго понасяла изневерите на мъжа си, не се решавала да скъса връзката. Но на края не изтърпяла и през 1959 година се развели. Оттогава се преселила у Доневи.

Според приказливата и добре осведомена хазяйка, Якимова не само не се срещала с „Пиер“ (така наричали Хаджихристов всичките му близки, с това име си служеше и Донева), но и не обичала да се приказва за него. От началото на тази година той бил назначен за заместник-началник на управление „РМ“. През 1960 година Хаджихристов се оженил (за трети път) за Красимира Константинова, жената, която станала повод за развода му със Стефка.

Кръгът сякаш се затваряше. Телефон номер 9-90-51 е на управление „РМ“. Там работи Хаджихристов. Якимова поддържа пред хазяите си, че не се интересува от бившия си мъж. Колко повече би крила от Каменов тази си връзка. Но е записала телефона му. Значи си служи с него. Без да пише пълното му име. Само „П“ — Пиер, както тя го е наричала. Хаджихристов е женен. И той има основание да крие връзката си със Стефка. Три развода му са достатъчни. Хаджихристов е доста по-възрастен от Стефка. А гласът по телефона съобщава, че Якимова гуляе с един възрастен мъж в ресторанта в Бояна.

Да, с Хаджихристов той ще трябва да се занимае по-подробно.

В понеделник сутринта Ковачев се зае да систематизира натрупания материал. Той реши да раздели всички факти на групи в зависимост от това кого уличаваха.

Първа група — „Каменов“, втора група — „Чергарски“, и трета група — „Неизвестният“.

Записа на разговора си с Донева бе направил още вчера, щом се прибра в дома си. Сега само го прочете още веднъж, като тук-там добави някои подробности.

По телефона се обади полковник Марков. Тонът му бе сух, строго служебен. Това бе съвсем необичайно за него и можеше да означава само едно: има нови данни за работата на врага в страната ни, данни сериозни, опасни, които силно безпокоят стария разузнавач. Това се потвърждаваше и от предишния им разговор по телефона, веднага щом Ковачев дойде на работа. Тогава полковникът го предупреди да не излиза, да чака в стаята си, защото скоро ще го повика.

Когато влезе в кабинета на началника си, Ковачев остана поразен от обстановката.

Дебелите завеси бяха плътно спуснати и не пропускаха нито лъч от слънчевия ден, който бе залял столицата. Гъст тютюнев дим изпълваше стаята. Настолната лампа очертаваше един ярък синкав кръг върху бюрото, а всички останали предмети едва се виждаха. Препълненият с угарки огромен пепелник свидетелствуваше, че Марков е прекарал тук цялата нощ.

Ковачев се втурна към прозореца, разкри с един замах завесите и отвори широко двете крила.

— Не се занимавай с глупости, а ела тук — викна му грубо полковникът.

„Можеш и да крещиш, но аз не ще оставя да се удушиш в собствения си пушек!“

Ковачев бързо разтвори и втория прозорец. Марков можеше да скочи и да го задърпа. Помаха енергично с ръце да излезе по-скоро гъстият пушек, и загаси настолната лампа.

— Като свършим, можеш и да преметеш. А сега — сядай!

Марков подхвърли към него лист с няколко реда петцифрени групи.

— Виж това! Излъчена е в 2,13 часа тази нощ. Добре че бях още тук. Сръгах ги и ето резултата.

Той му подаде вече по-спокойно втори лист, на който бяха изписани думи с латиницата и няколко цифри.

— Това е по немски. А ето и българския превод.

На третия лист беше написано:

РОБЕРТ ЗА МЕСЕЦА ТОНА ОБЕКТ 094
НАСТУРАН 417 УЛРИХИТ 46 081 ПЪРВОТО 26
ЛАВАНДУЛАМИТ 3 КАЗУС ЧЕТИРИ ПРЕМИНАВАМ
ЧЕСТОТА Б

КАРДАМ

Ковачев прочете няколко пъти внимателно редовете дума по дума. Кардам съобщава на Роберт някакви сведения, изменя честотата, очевидно на предаванията си. Уловеното съобщение уж е разшифровано, пък нищо не може да се разбере.

— Нищо не разбираш, нали — сякаш прочете мисълта му Марков. — Има късмет, че някои учреждения започват работа едва в осем часа. Иначе щях да те събудя още призори. В пет и половина проявиха текста на немски. Преведохме го и на български. Но не стигнахме до смисъла му. Та трябваше да изчакаме някои господи да се наспят, за да се консултираме с тях.

„Не се ли хвърлят тези камъни в моята градина?“ — помисли си Ковачев.

— Другарю полковник, за това, че съм спал, докато вие сте работили, мога да съм недоволен само аз...

— Остави сега. Не теб имах пред вид. Разбира се, че трябва да спиш. Длъжен си. На службата инвалиди не й трябва. А когато е нужно, сам знаеш, на никого не съм щадил съня. И съвсем не се хваля,

че сам вампирясвам по цели нощи. Упреквам се — Марков се подсмихна едва забележимо. — Но от шест до осем тази сутрин прекарах два тежки часа. Държах в ръцете си текстовете и се пулех пред тези настурани и лавандули като теле пред... — Марков за миг се замисли и като не намери по-изразително сравнение, довърши: — Като пред комбайн. Но това вече няма значение. Надявам се, че двата часа закъснение не са фатални. А сега искам да ти разкажа какво съм измислил по повод уловената радиограма. Ти си първият, на когото ще го разправа. Чакам всеки момент да ме приеме заместник-председателят на комитета. Така да се каже — генерална репетиция и пробен камък за тезата ми. Слушай внимателно.

Ковачев се отпусна в креслото и загледа началника си.

Този „бай Кръстьо“! След малко ще се яви пред генерала — смачкан, разчорлен, с поникнала брада и торбички под очите. Само очилата с дебелите черни рогови рамки му придаваха малко „академичен“ вид. Но той не се интересуваше нито от външността си, нито кому какво впечатление ще направи. Нито дори от здравето си. Само едно го вълнуваше — да разкрие врага и да го залови, преди да е напакостил още повече на родината му. С фанатична настървеност той преследваше целта си и сякаш нищо друго, което не би подпомогнало изпълнението на задачата му, не бе в състояние да забележи.

— Както ти казах, предаването бе засечено точно в два часа, тринадесет минути и двадесет и две секунди. Продължило е само част от секундата. Четиридесет и три групи от по пет цифри са били излъчени с много голяма скорост за три десети от секундата. И предполагам, вече се досещаш, на вълна...

На коя вълна? Щом така му поставя въпроса, значи... предаването е било излъчено на същата вълна, на която бе настроен заловеният радиопредавател.

— Осемдесет и девет и половина сантиметра.

— Иначе нямаше да те викам. Предавателят е същият. Твоят случай, Асене.

Полковник Марков изрече тези думи спокойно, без никаква особена интонация. И това смути още по-силно Ковачев. Да, те означаваха много: „Бавиш се. Не съм доволен от теб. Не аз, а родината, която ти е поверила сигурността си. Докато ти се мотаеш, врагът продължава да работи.“ Особено тежко прозвуча сериозният тон.

Значи бай Кръстьо не намери сили в случая да се пошегува, да каже някоя острота, та дори грубост.

— Това означава, че има и втори предавател, който продължава да работи.

Да, залавянето на предавателя дори не е лишило врага от средството му за предаване на шпионските сведения. То не го е и смутило, с нищо не е попречило на престъпната му дейност. Та всъщност те нищо не са постигнали; не са разкрили убиеца, не знаят кой предава, за кого работи...

— Трябваше да се очаква, че загубването на апаратурата не ще ги спре. Аз го подозирах и ще ти кажа защо. Бедата е в друго. Но за това по-нататък. Тук съществуват два отделни въпроса: за предавателя, въпрос, така да се каже, чисто технически, и за съдържанието на радиограмата, в което и се крие същината на работата. Какви изводи могат да се направят от заловената радиограма?

Полковник Марков се излегна на стола си, протегна се уморено. Разтърси глава, сякаш искаше да пропъди съня. След това сви палеца на лявата си ръка. Това означаваше, че сега ще започне да изрежда:

— Първо. Можем да сме сигурни, че откакто притежаваме сивата кутия, откакто прослушваме този диапазон, това е първото предаване. Иначе той щеше вече да е сменил дължината на вълната и ние нямаше да го засечем. „Кардам“ е узнал, че апаратурата, с която си е служил, нека да се изразя предпазливо, „вече липсва“. И за всеки случай изменя честотата, вълната на която се свързва с кореспондента си. Това означава, че не сме пропуснали нито едно предаване. Второ. — Той сви сега и показалеца си. Това беше любим маниер на полковник Марков и Ковачев бе виждал някои от младите им колеги да го имитират, като размахват ръце с по няколко свити пръста. — Обстоятелството, че едната апаратура е изчезнала, не е пречка за продължаване на връзката. Не само в техническо отношение. „Кардам“ притежава втори също такъв предавател. Но мен ми се струва, че „те“ са предвидили тази възможност — апаратурата им да изчезне — и „Кардам“ притежава не само втори, но може би и трети и дори четвърти предавател.

Чак пък и четвърти. Не прекалява ли бай Кръстьо? Шпионите обикновено не знаят как да укроят един радиопредавател, та сега този

ще носи три и четири. Но фактът, че разполага с два, вече беше показателен. Този случай не беше от обикновените.

— Защо мислите така? — запита Ковачев.

— Ще ти кажа. Направи ми силно впечатление фактът, че апаратурата е снабдена със сложна и добре премислена инсталация за унищожаването на предавателя в случай, че той попадне в чужди ръце. Какво показва това?

Да, това бе привлякло и неговото внимание. А не се замисли. Не направи изводи. Предпазните мерки бяха толкова многобройни, че вече издаваха намеренията на врага.

— Изглежда по замисления от тях план предавателят е изложен на такава опасност — каза Ковачев.

— Теоретически правилно. А на практика това означава, че апаратът се зарежда със сведения и се оставя някъде. Разбираш ли, той не работи от мястото, където живее, където се намира „Кардам“. Това намалява опасността в случай на засичане да бъде заловен агентът им. Ти знаеш колко пилета влязоха вече в кафеза по този начин. И отгатък са си направили изводи, взели са мерки. Намислили са го.

Полковник Марков се усмихна. За първи път тази сутрин. Той беше доволен. Доволен, че е прозрял един от ходовете на врага.

— „Кардам“ зарежда магнетофона, отнася кутията някъде, вероятно на пусто място, където не ходят много хора, и я оставя. След известно време закъснителната капсула задействува, релето включва и предаването се излъчва. След това „Кардам“ минава и си прибира имуществото — ни лук ял, ни лук мирисал — за нови предавания. Чиста работа, нали?

Хрумването беше оригинално. И на чуждия ръководител, който го е измислил, и на полковника, който се бе досетил.

— Да, вероятно такъв е бил замисълът им — съгласи се Ковачев.

— Слушай по-нататък — продължи Марков. — Но може да се случи и неприятност. Някой случайно да намери кутията. Тогава какво?...

Ковачев си представи, че намира сивата кутия. Намира я случайно, като се разхожда из... градината, някъде към боровата гора. Или по-добре не той, а някой друг, случаен гражданин. Държи я в ръцете си, чуди се какво може да представлява.

— Тя ще му направи впечатление. Ще започне да я разглежда. И вероятно ще опита върти ли се дискът с цифрите.

— И готово: ще останат едни изгорели ръце и кюлче стопен метал. А приемащата станция ще узнае по сигнала „нула-нула-нула“ точното време на произшествието. Всичко това аз, да ти призная, го бях измислил още завчера. И реших: щом някой е предвидил тази възможност, то значи, че я очаква. Е, рекох си аз, не е красиво да измамваме надеждите му. Дори сме позакъснели.

Сега се усмихна и Ковачев. Представи си как бай Кръстьо се е разтревожил, че измамва надеждите на „онзи“. Да, това е хитро измислено. Да се заблуди чуждата агентура, че апаратурата е унищожена.

— Вие наредихте да се включи автоматът?

— Като, разбира се, преди това извадихме термичния патрон. Защо да се лишаваме от това техническо бижу. Необходимо беше да се направи. Иначе какво ще си помислят. Кутията изчезнала, а сигнал няма. Толкова ли са нелюбопитни българите! Може да започнат да се тревожат. А аз никак не бих желал те да се тревожат. Нека са спокойни. Така че и ти да знаеш — предавателят е унищожен. Намерил го е някой си, чудил се, зверил се, па взел, че го предал на милицията. Тя го дала на Държавна сигурност. А там, глупаците, започнали да го човъркат. И той, нали е хитро конструирана машинка, взел, че ги опарил. Като не забравил да уведоми за стореното стопанина си. Сега лекуват в болницата пострадалия будала.

Полковник Марков се оживи. Привичното му шеговито настроение се възвърна. Но скоро се сепна, лицето му отново посърна и той продължи с предишния си сух, служебен тон:

— Какво още може да се извлече от намерената апаратура и от уловената радиограма? Обсегът на предавателя е много малък, дори не покрива цялото Софийско поле. От това можем смело да направим извода, че кореспондентът му се намира в София, по всяка вероятност в някоя легация. Съобщенията са предназначени очевидно „за външна консумация“. А ги приема легацията, която ги препраща в чуждата централа. От това може да се заключи още, че „Кардам“ не е в състояние да поддържа нормален контакт по други начини с тази легация, не може да оправдае открит достъп до нея и затова е снабден с тези апарати. Характерно е и времето на предаването — след два

часа на нощта. Те или разчитат, че по това време нашите засечници „нанкат“... Не, те едва ли допускат, че нашите засечници работят „от осем до пет с един час обедна почивка“. Часът на излъчването се определя от закъснителното устройство.

— Моментът на излъчването е случаен. Пусковият механизъм може да бъде нагласен така, че да задействува магнетофонния запис по всяко време.

— И така да е. Но във всеки случай то означава, че те нямат точно уговорено време за връзки. Това е още един аргумент в подкрепа на тезата, че радиограмите се приемат от легация. Къде другаде могат по всяко време на денонощието да дежурят край апаратите и да слухтят всяка секунда. Но най-вероятно е, че приемането става автоматично, от записваща апаратура, която е постоянно в действие и е настроена на тази вълна.

— Вълната... — каза замислено Ковачев. — Те изменят вълната.

— Бедата не е в това, че я изменят — продължи Марков. — Това си е тяхна работа. Могат да я менят, колкото си искат. Лошото е, че не съобщават, както правят „почтените“ шпиони, новата си честота. Какво означава тази честота „Б“ вероятно знаят само „Кардам“ и „Роберт“. А ние ще трябва денонощно да шарим по целия диапазон на дециметровите вълни, за да засечем предаване, което трае част от секундата. Адска работа се чертае пред нашите радисти. А знаеш ли какво означава „казус четири“?

Това са условни думи, чийто таен смисъл е понятен само на посветените, само на „Кардам“ и на „Роберт“. По какво може да се разбере какво са имали те пред вид? Бай Кръстьо вече се е досетил. Той задава сега въпроса само за да го изпита.

— Казус значи случай — каза колебливо Ковачев. — А четири...

— А четири значи не едно, не две, дори не три, а четири. То се знае, че казус значи случай. Въпросът е кой е този уговорен помежду им случай номер четири, при който...

— Трябва да се смени честотата — избърза Ковачев. — Това е загубването на първия предавател. Те имат уговорен условен език за различни възможни събития...

— Така както са уговорили и честотата — продължи Марков. — Техниците ми разясниха. В намерения апарат се използва не променлив кондензатор за настройка на вълната, а постоянен и върху

него е написана буквата „А“. Сега „Кардам“ ще започне да си служи с друг кондензатор, върху който ще стои латинската буква „В“.

— Не ви ли направи впечатление, че той употребява думата „казус“, а не случай? — запита Ковачев.

— Помислих и за това. В немския текст е написано „казус“, а не „фал“. Затова го преведоха така. Казус е юридически термин. Дали „Кардам“ не е юрист? Впрочем едва ли. На него са му дали кодовете и там възможните събития са били обозначени като „казуси“, а не като случаи. Затова той използва тази терминология.

— И то на немски език — додаде Ковачев. — Това е характерно, необичайно.

— Не виждам защо чуждите шпиони трябва да си служат непременно с нашия език. Използването на немския означава само, че „Кардам“ и „Роберт“ го знаят. Иначе — нищо друго. Необосновано би било оттук да се прави изводът, че приемащата легация е австрийската или например посолството на ГДР.

— Само това оставаше. Но дали „Кардам“ не е германец?

— Кардам, момчето ми, е древнобългарски хан — усмихна се Марков. — Но това име все пак ме навежда на някои мисли. То едва ли е познато на шефовете оттатък. Според мен, избрал си го е самият субект, който сега се крие под почетното прозвище на хунския ни праядо. Съмнявам се господарите му така добре да познават древната ни история. Тях винаги ги е вълнувала новата, а особено любопитство проявяват към последните й страници, към последните деветнайсет години. И питам се аз защо този господин се е спрял точно на достопочетния хан ювиги. Това име ми навява някои далечни спомени, от юношеските години...

— Да не би пък наистина да се казва Кардам — каза Ковачев, — и да е запазил нарочно истинското си име. Нали и вие сте постъпили така. Сам сте ми разказвали как не сте се съгласили заради „джандарите“ да изменят името си, как в противоречие с конспиративната практика сте запазили и в нелегалната си дейност прякора „бай Кръстьо“.

— Асене, прекаляваш! — викна с престорено възмущение Марков. — Не очаквах, че ще започнеш да ме сравняваш, в каквото и да било, с тази сволоч. Аз си останах „бай Кръстьо“ от инат, защото не се боях от полицията. А този, бъди сигурен, много се страхува от нас.

Но простено да ти е. Млад си още, не знаеш, че едно време съществуваше студентска фашистка корпорация „Кардам“. Може „той“ да е членувал в нея и сега, като спомен „за доброто старо време“... Впрочем много се разбърбахме. Аз все още не съм ти казал какво съдържа основният текст на радиограмата.

— А лесно ли успяха да я дешифрират?

— Лесно? Би трябвало вече да знаеш, че при нас лесно се получава само заплатата. Но все пак може да се каже — бързо. Шифрована е машинно и електронната апаратура успя за два часа да намери алгоритъма ѝ. Въобще този „Кардам“ е богато снабден с техника. Къде ли крие всички тези машинки? Те изглежда прекалено са разчитали на това, че предаванията им няма да бъдат засечени: необичайната вълна, минималната краткотрайност на предаването, свръхускореният темп. Скорост от осемстотин цифри в секундата не е шега работа — никой не може да ги запише. Освен магнетофонът, разбира се. И все пак аз сякаш напразно ги упреквам. Ако не беше ни попаднала в ръцете сивата кутия, нямаше нищо да узнаем. Кой знае колко телеграми са били предадени преди това.

Ковачев беше взел българския текст и още веднъж го прочете дума по дума.

„Роберт“ е очевидно адресантът. Какво ли означаваше съчетанието „за месеца тона обект“? „094 настуран 417 улрихит“ — това сигурно са някакви химикали. А може би — условни имена на войнски части. „46081“ прилича на номер на военно поделение. „Първото 26“? И на края — „лавандуламит“. Защо „мит“? Има лавандула, лавандулово масло. Някаква безсмислица... А телеграмата уж е дешифрирана!

— Гледай, гледай! — поклати глава Марков. — И аз така се чудех до осем часа. А работата била много проста. Това са отчетните данни за месец август на двете ни най-продуктивни мини за ураниева руда. Обект 094 е произвел 417 тона настуран или ураниев окис и 46 тона улрихит — смес от ураниеви и ториеви окиси. А обект 081 е произвел 26 тона настуран и 3 тона лавандуламит или ураниев фосфат. Цифрите са абсолютно верни. Това е всичко. Харесва ли ти?

Значи чуждото разузнаване се е добрало до секретните данни за ураниевото производство. Работата ставаше не само много сериозна, но и твърде срочна. Никакво забавяне не биваше да се допуска. Всеки

момент можеха да се изнесат нови сведения, отнасящи се до важни държавни тайни.

— Яка ни душа — промърмори смутено Ковачев. — Предполагам, че ще ни поставят задача да ги заловим в най-кратко време.

— Да. Не бива да допуснем втора радиограма с подобно съдържание. Но ще трябва да дадем обяснения и за изтеклия срок. Само спокойно! В никакъв случай не бива да изтърваваме нервите си. И засега не разправяй на другите. Петев и без това няма да стане побърз, а Дойнов само ще се впаникьоса — Марков погледна втренчено заместника си. — Какво ти светнаха очите като на котарак, който е видял мишка?

— Помислих си отгде са взети тези данни.

Ковачев едва се сдържа да не каже нещо повече. „Нима! Нима са сполучили!“

— Отгде... Разбира се, от тези, които разбират от настурани и прочие...

— От управление „РМ“, нали? С кого говорихте — запита видимо развълнуван Ковачев.

— С началника на управлението.

— А заместник-началникът знае ли за случая?

— Защо трябва да знае. Предупредих и мисля, че разговорът ни ще остане между нас двамата. Другарят е достатъчно сериозен човек. Познавам го отдавна. Щом започнах да го разпитвам за продукцията, за рудите, досети се какво ме е довело рано сутринта при него и пребледня. Но ти — полковникът изглежда изпитателно Ковачев — какво криеш? Какви са тези загадки?

— Свършихте ли?

— Да. Впрочем има още няколко интересни детайла. Първо по техническата част: личи си как е избягвал да повтаря някои думи. При нормално съставяне на текста е трябвало да употреби по два или повече пъти думите: тона, обект, настуран. А той хитро ги избягва. Разбира, че това може да улесни дешифрирането: „Надявай се на техниката, но и сам си отваряй очите!“ Въобще — ловък тип. Заслужава да се отбележи и фактът, че в нашата терминология вместо думата улрихит се използва уранинит и вместо лавандуламит — ураниев фосфат. Но „Кардам“ е посветен дори в тези тънкости. Има

изглежда западно образование. Макар че в отчета са упоменати, естествено, употребяваните у нас понятия, той си служи с други, приети в западната геология. Това е. Кажй сега ти. Виждам, че носиш някаква сензация, че не си дошъл с празна кошница.

— Кошницата ми натежа многократно, докато ви слушах — каза замислено Ковачев.

Внезапно го обзе някакво необяснимо смущение. Ей сега той ще изрече срещу един човек, когото не е виждал дори, възможното най-страшно подозрение. Ще го обвини в убийство и в тежък шпионаж. Има ли достатъчно основание за това? Има ли право?

А има ли право да премълчи?

— Хайде де, какво се окуми! — сепна го гласът на Марков.

— Мисля, че мога да посоча кой се крие зад „Кардам“ — каза все още неуверено Ковачев.

— Охо! — викна възбудено полковникът.

Той скочи от креслото си и започна да се разхожда с бързи крачки из стаята. Спря се внезапно срещу Ковачев и го загледа изпитателно.

— Ни повече, ни по-малко! Казвай, казвай...

— Бившият съпруг на Якимова се казва Петър Василев Хаджихристов. Той е завършил минно инженерство и геология в Германия. Следвал е от 1938 до 1944 година. Там го е заварила капитулацията. След Девети септември се е присъединил към групата българи, които пожелават да се завърнат в родината си, и затова е бил затворен от хитлеристите в концентрационен лагер край Хамбург. Освободили го английските войски. До лятото на 1945 година е бил в английската окупационна зона, след което се репатрира в България. Член е на международния съюз на концлагеристите и... — Ковачев замълча за миг — и на Българската комунистическа партия. От 1946 година. Първоначално работи като инженер в Министерството на промишлеността. След това в Минпроект. Става асистент в Минно-геоложкия институт и по-късно доцент. А от началото на тази година е назначен за...

Ковачев замълча многозначително, сякаш за да усилн ефекта на следващите си думи.

— Казвай, не ми късай нервите...

— За заместник-началник на управление „РМ“.

— Хм... Това ли е всичко. То съвсем не е малко. Но има ли още?

— Има. Телефонният номер на управлението е бил записан в тефтерчето на Якимова. И отпреде му стои буквата „П“. Тя е наричала бившия си мъж „Пиер“.

— Защо казваш „бил“?

— Защото листчето, на което е бил записан, е откъснато. Но отпечатъкът от написаното личи ясно на следващата страница. Хаджихристов е с дванадесет години по-възрастен от Якимова. Гласът, който се е обадил на Каменов, е казал...

— Че тя гуляе с един по-възрастен мъж в ресторанта в Бояна — продължи Марков. — Помня, помня... Така-а... Значи бившият съпруг... Но откога се занимаваш ти с него? Нищо не си ми казвал. А виждам, добре си запознат с биографията му. Или си криел? Готвил си „бомба“!

— Съвсем не, другарю полковник. Вчера разговарях с Донева. А днес, преди да дойда в министерството, се отбих в управление „РМ“. В „личен състав“ прочетох написаната собственоръчно от него автобиография. Оттам са и всичките ми сведения за живота му.

— И ти предполагаш, че той е убил Якимова? А след това и Каменов.

— Това не съм казвал. Но почти съм уверен, че този човек е намесен в случая, който разследваме. Може дори да се окаже централната фигура. Помислете само върху това кой е могъл да разполага на първи септември с отчетните данни за месец август. И то сведения строго секретни.

— Мисля, мисля... Само че месецът се отчита към два̀сет и шесто число. Това са някакви плановишки измишльотини. Данните са изпратени на два̀сет и седми и са получени на два̀сет и девети в управлението. Но все пак. Мисля и за английската окупационна зона, и за много други неща. Социалният му произход?

— Единствен син на виден столичен архитект. Отраснал е в охолство и компании на богаташки синчета. Сам го пише в автобиографията си. Сякаш се хвали с това. Или иска да каже: вижте ме какъв съм искрен, правдив. Макар че социалният ми произход не отговаря на догмите ви, аз не се плаша от него.

— И този мъжага, след като е следвал шест години в хитлеристка Германия, внезапно решава да се завърне в комунистическа България.

Какъв е този припадък на патриотизъм! Не променя решението си и след като поживява сред англичаните. Хм... Разучи най-подробно биографията му и провери специално не е ли членувал в студентската корпорация „Кардам“. Той, естествено, владее немски не по-зле от български. Може би дори предпочита при „професионални“ разговори да си служи с него. Особено в областта на геологията.

— Значи вие считате...

— Така ми го сервира, че как няма да считам! Интересно! Заместник-началник на управление! Добре сме се наредили. Началствата ще подскочат. Тя стана една... мътна и кървава.

— Аз исках да ви помоля, другарю полковник... — започна неуверено Ковачев.

— За какво?

— Да не споменавате още на другаря председател на комитета за Хаджихристов. Това е само едно подозрение, твърде убедително наистина, но все пак неподкрепено с никакви конкретни факти.

— Не, не мога да играя на криеница. Щом и аз мисля, че има основание да го подозираме, значи ще докладвам. То се знае, няма да кажа — открийме убиеца, знаем кой предава сведенията. Но фактите не мога да скрия. Нали безспорно той е бивш съпруг на Якимова? Нали е заместник-началник на управление „РМ“? Нали неговият телефон е бил записан и унищожен в тефтерчето?

— Тъкмо телефонът ме смущава. Това не е неговият телефон, а на управлението, на номератора. Той има и пряк телефон. Защо не е дал директния си номер? За „частни нужди“ винаги се използват преките телефони.

— Какво ли са имали те общо? Дали е било само любовна връзка, или и нещо повече? — каза замислен Марков. — Въобще голяма празнина в нашето следствие е, че все още нищо не знаем за това, доколко Якимова и Каменов, поотделно или заедно, са замесени активно в шпионажа.

В светлината на новите разкрития случаят с убийството на Якимова бе избледнял, бе се отдалечил. Но може би ключът за разкриването на шпионажа лежеше в скромната стая на Стефка. И всички дребни детайли — логични и нелогични, ясни и тъмни — бяха все звена от верижката, на която бе закачен този ключ. А той все още не бе разказал за билетите.

— Има още едно ново обстоятелство, за което не успях да ви докладвам. В чантата на Якимова бяха намерени два трамвайни билета.

— Знам — прекъсна го Марков. — От Бояна. Какво ново и около тях?

— Те не са били изследвани дактилоскопично. Аз ги пратих в лабораторията и експертизата не можа да открие пръстовите отпечатащи на Якимова по тях.

— А на Каменов?

— Нито на Каменов. Само на кондукторката в малкото трамвайче, която ги е продала, и още едни, едва различими, вероятно на кондуктора в петицата.

Може би Якимова е била тази вечер с ръкавици? Не. В чантата ѝ нямаше ръкавици. В гардероба са намерени само един чифт — зимни. А и хазайката ѝ твърди, че Стефка не е носела лятно време ръкавици.

И какво излиза тогава? — запита Марков.

— Че билетите са попаднали в чантата на Якимова, без тя да се докосва до тях.

— Благодаря. Много умно! Как стават тия мистериозни работи? Не забравяй, че моментът на смъртта ѝ е установен въз основа точно на тези билети.

— Не само това. Те са главното доказателство, че тя наистина е била в Бояна. Те и тайнственият глас, който ми изглежда твърде заинтересуван и поради това — подозрителен.

— Добре, Асене, само че, струва ми се, сам ще ти е трудно да се справяш по-нататък със задачите си. Вземи Радко. Той завърши задачата, която му бях възложил. Сега е свободен. Пък и нека постажува край теб. Изглежда ми надеждно, умно момче. Освен с двете убийства сега ще трябва подробно да се занимаеш и с господин, тоест, извинявай, с другаря Хаджихристов. Само че — Марков сложи показалеца си пред устата — извънредно внимателно. В никакъв случай той не бива да разбере, че се интересуваме от него. А е важна птица. Това ще бъде трудно. И не предприемай никакви конкретни мерки по отношение на него без мое разрешение.

Когато полковник Марков му предложи да вземе за помощник младши лейтенант Радко Радков, Ковачев едва не възрази. Спря го дисциплината и онова доверие, което се бе напластило в съзнанието му

към стария чекист. Но не беше доволен. Радков сякаш не беше подходящ за тази отговорна задача. Той беше най-младият сътрудник на отдела им, почти без никакъв опит. Току-що завършил военната си служба, той работеше в контраразузнаването от шест месеца и досега бе изпълнявал само незначителни, третостепенни задачи. Дейнов го наричаше зад гърба му „сукалчето“. Впрочем какво ли значение имаше как Дейнов се отнася към него. Той признаваше само себе си за способен разузнавач.

Но още първият доклад, който направи Радков, накара подполковник Ковачев да съжалява, че е посрещнал с недоверие младия си колега.

— Кога успяхте да съберете всички тези сведения? — запита той новия си помощник.

Радков наведе глава. Беше се изчервил от удоволствие за похвалата.

„Голямо дете — помисли си Ковачев. — Нима е нужно толкова млад да се стълкновява с цялата тази мръсотия!“

— Били ли сте комсомолски активист? — запита неочаквано Радков.

— Не. Защо? — каза изненадан Ковачев.

— Ако сте били, нямаше да се учудвате. Свикнал съм на тичане. Целият ми живот, откакто се помня, е минал в тичане. Все някъде ме разпрачат. Ту от районния комитет, ту от градския. Сега тук... И винаги: Срочно! Бързо!

Радков беше установил редица интересни данни за живота на Петър Хаджихристов. В Германия той покрай следването се занимавал усилено и с контрабандна търговия на тютюн. Водил е разгулен живот, минавал времето си сред охолство. Но между хората, с които е бил в концентрационния лагер, е оставил най-добри впечатления. Една от препоръките за приемането му в партията е била дадена от Донка Михайлова — Цека, партиен функционер от нелегалния период. Няколко месеца след това той се оженва за нея. Но тя умряла през 1950 година. Оженил се повторно през 1956 година за Стефка Якимова, току-що завършила по него време института. Изглежда, че са се обикнали една-две години преди това, докато тя е била студентка при него.

По всичко личеше, че жените са главната слабост на Хаджихристов. След един скандален случай на изневяра едва не се стигнало до изключването му от партията, но се отървал със строго мъмрене. Наложено му от първичната партийна организация наказание — последно предупреждение — било намалено от районния комитет заради „заслугите“ му в Германия. Въобще Хаджихристов навсякъде обичаше най-дебело да подчертава, че е концлагерист. Опитал се да бъде признат за активен борец срещу фашизма, но му било отказано.

През последните години е ходил много пъти в чужбина. Не само в Съветския съюз и народните демокрации, но и в западните страни. Бил е два пъти в Западна Германия, в Австрия, в Англия и дори в Канада на един конгрес на геохимиците. В института се говорело, че Хаджихристов скоро ще става професор.

— Въобще не ми е симпатичен — заключи Радков. — Това е човек, който преди всичко мисли как да се нареди. С една дума — ловкач!

На същото мнение беше и Ковачев. И той изпитваше определена неприязън към Хаджихристов. А все още не бе го виждал в лице. Въпреки че бе вътрешно съгласен с Радков, той счете, че трябва да реагира срещу това опасно настроение.

— Пазете се от субективни преценки. Нашите симпатии и антипатии могат само да навредят на делото, на което служим.

— Знаем. Казах го така, между впрочем. А знаете ли, че Якимова го е посетила на двайсет и трети август?

Това беше наистина интересно. Може би най-важното сведение, което донесе Радков. Той се досетил, като бил в управлението, да прегледа пропуските за дните преди смъртта на Якимова. И открил, че в петъка, два дни, преди тя да бъде убита, е посетила Хаджихристов следобед в управлението. На пропуска бе написано „Стефка Андонова“, но името „Стефка“ направило впечатление на Радков и той си записал номера на паспорта. След това установил, че наистина е нейният. Тя се казваше по баща Андонова и вероятно служителят не е записал фамилното ѝ име.

Това беше вече факт — точен, неоспорим. Той потвърждаваше, че Якимова и Хаджихристов са поддържали връзка и след развода си. И са криели от другите тази си връзка.

Ковачев разбираше, че не бива в никакъв случай да викат на разпит Хаджихристов. Ако той наистина беше централната фигура в това следствие, призоваването му от Държавна сигурност щеше да го сигнализира, че е вече заподозрян. Това никой нямаше да разреши. А все пак страшно му се искаше да се срещне с него, да го разпита. Какви ли обяснения щеше да даде за връзките си с Якимова, за времето, когато тя е била убита.

Ръководството сигурно щеше да организира негласното наблюдение на Хаджихристов. Но какви резултати щяха да се получат по този път? И след колко време? Биваше ли да чакат? Всеки момент нова радиограма можеше да изнесе ценни, жизненоважни за родината им сведения в чужбина.

Полковникът изслуша доклада му, без да пророни нито дума. Загледан през прозореца в покрива на отсрещната кооперация, той изпуши една подир друга две цигари. И Ковачев не се обади. Ясно беше. Марков съзнаваше трудността на положението и търсеше изход.

След това, все още без да погледне дори своя заместник, той позвъни на полковник Петров и го помоли да постави под непрестанно наблюдение Хаджихристов — „да обезпечи мероприятие номер три“.

Само наблюдение ли? Затова ли бай Кръстьо мисли толкова време. Той не можеше да не разбере, че в случая наблюдението не е достатъчно. Време нямаха.

— Какво си се вторачил в мен — сопна се внезапно Марков. — Аз не съм факир. И не очаквай да измисля нещо гениално. Сам разбираш — хем трябва да го разпитаме, хем не бива.

Ковачев не отговори. Той наистина разбираше. Но вярно е, че и очакваше. И бай Кръстьо не биваше да му се сърди. Той впрочем се сърдеше не на него, а на себе си — че не може да измисли „нещо гениално“.

Полковникът избра нов номер по телефона и уговори с някого среща. Помоли веднага да бъде приет. По набирането Ковачев позна, че говори не с министерството, а с някого в града.

— И ти ще дойдеш с мен — Марков стана и започна да заключва касата си. — Ще поприказваме с първия секретар на района, към който се числи Хаджихристов. Той все пак е член на партията.

След пет минути бяха в районния комитет. Първият секретар ги чакаше в кабинета си. Той беше твърде млад за поста, който заемаше.

Големите му кафяви очи гледаха уморено, сякаш дни наред не си бе отспивал. Сигурно прекаляваше със заседанията или пък в района му имаше някакви извънредни неприятности. А сега и те му стовариха една съвсем не лека задача.

Марков му изложи в общи линии случая, запозна го с разкритията, които поставяха Хаджихристов под подозрение.

Ковачев мълчеше и наблюдаваше как се мени лицето на секретаря. Приветливо-любезно при посрещането им, напрегнато-внимателно, докато слушаше за убийствата, за радиограмата, то стана мрачно, сурово, когато се намеси името на Хаджихристов.

— Вие сте дошли при мен не само за да ме информирате, нали? — каза секретарят, след като Марков завърши. — С какво мога да ви бъда полезен в този етап на следствието?

— Трябва да разпитаме Хаджихристов. А не бива в никакъв случай да го викаме при нас.

— Разбирам.

Секретарят се замисли. Той премятеше един молив в ръка и при всяко завъртане почукваше по бюрото.

— Ако отидете — каза след известно време секретарят — при него като сътрудници на районния комитет, ще можете ли да му поставите тези въпроси, които ви интересуват?

— След като нямаме друга възможност... По-добре малко, отколкото нищо.

— Добре тогава. Сега ще му позвъня. Кой ще говори с него?

Марков погледна Ковачев. Той кимна.

— Кажете му, че ще го посети Ковачев. Или — по-добре Новачев. Да, именно Новачев. Заедно е един другар. На разговора ще присъствувам и аз. Искам спокойно да погледна в душата на този гражданин.

Точно в уговорения час Марков и Ковачев бяха в управление „РМ“. Секретарката — възрастна жена с подчертано делови маниери — влезе да докладва за пристигането на двамата другари от районния комитет.

Ковачев беше изненадан. Той очакваше да види някоя млада, красива секретарка с подчертан сексапил. Но очевидно на Хаджихристов бяха чужди баналните „началнически“ обичаи и той умееше да дели служебното от личното.

Секретарката ги въведе в просторен, богато и с вкус нареден кабинет. Посрещна ги Хаджихристов — строен, висок, възслаб мъж на около четиридесет и пет години, с леко посребрени коси и осанка на благородник.

„Сигурно всяка сутрин играе тенис — помисли си Ковачев. — Има вид на английски джентълмен.“

По красивото му лице бе изписана някаква неопределена благосклонна и същевременно надменно-презрителна усмивка. Той кимна сдържано, ръкува се, посочи кожените кресла и сам седна.

— Може ли да запустим — запита Ковачев, като поднасяше отворена кутия „Родопи“ към Хаджихристов.

Той искаше да го поогледа, преди да започнат разговора. Пък и да получи разрешение за пушене. Нали се намираха в неговия кабинет като „гости“.

Хаджихристов също бе протегнал ръка към Ковачев и предлагаше от пакетчето скъпи цигари.

— Разбира се. Моля, запустете. Аз съм свикнал с филтър — каза той с тон, сякаш се извиняваше.

Щракна с луксозна газова запалка, каквато Ковачев досега не бе виждал, дръпна дълбоко и зачака. Без да взема участие в размяната на любезности, Марков също бе запалил цигара и наблюдаваше мълчаливо сцената, облегнат удобно в дълбокото кожено кресло.

Хаджихристов също оглеждаше двамата си посетители, като често спираше погледа си на Марков. Дали поради възрастта, или по някакви други, неуловими признаци той се досещаше кой е по-главният.

Макар и незабелязано, и Ковачев наблюдаваше напрегнато. Той чувствуваше, че насреща си има умен, обигран и по всяка вероятност опасен противник.

„Бива си го. С лице на лиричен любовник, с тяло на спортист и ръце на пианист. Дали умее да души с тях?“

— И така, с какво мога да ви бъда полезен — каза приветливо усмихнат Хаджихристов.

Лицето му бе възплътило самата любезност и услужливост.

— Позволихме си да ви побезпокоим във връзка със смъртта на вашата бивша съпруга — започна Ковачев. — Имам пред вид Стефка Якимова.

„Ти си изпратил вече две, та трябва да се уточним“ — помисли язвително Ковачев.

Лицето на Хаджихристов не трепна. Той или не усети хапливостта на доуточняването, или не му обърна внимание. А и темата на предстоящия им разговор сякаш не го смути.

„В Германия сигурно е играл много покер. Свикнал е да владее лицето си.“

— Тя беше член на Партията — продължи Ковачев — и нейната съдба не може да не интересува районния комитет.

„Какво му се извинявам. Но нали трябва да му обясня защо се занимаваме със случая. Да, но не с тон на оправдание!“

— Необходимо ни е да уточним някои моменти от живота ѝ през последните месеци — завърши Ковачев и зачака.

— Боя се, че едва ли ще мога да ви бъда полезен с нещо. Ние се разведохме преди четири години и оттогава аз не съм се срещал с нея. Тя ми беше сърдита — Хаджихристов се усмихна снизходително — и след като ѝ намерих квартира, след като я настаних на работа, повече не ми се е обаждала. Но ако имате някакви конкретни въпроси — моля, питайте. Ще се постарая да ви помогна според възможностите си.

Ковачев не очакваше такъв обрат. Той беше сигурен, че Хаджихристов ще бъде подготвен, мъчно може да бъде изненадан. Но да отрича факти, които са документирани... Това сякаш не му подходеше.

— Значи вие не сте се срещали напоследък с нея — запита той.

— Да, нали ви казах. Откакто уредих живота ѝ — това беше през 1959 година, — тя повече не ме е търсила. Нито пък аз съм проявявал интерес към нея. През 1960 година се ожених за сегашната си съпруга. Пък бях и чувал, че си е намерила подходящ приятел, за когото възнамерявала да се омъжи. Така че, сами разбирате, ние нямаше за какво да се срещаме.

„Подходящ приятел!“ Той все пак я бе намразил. Сигурно защото не е търпяла разврата му, осмелила се е да се разведе с него. И сега намери за уместно да намекне високомерно, че Каменов, „обикновеният“, скромният Каменов, е „подходящият“ за Якимова приятел.

— Вас ви посещават много хора — продължаваше да упорствува Ковачев, макар че чувствуваше как тръгва по опасния път „на

убеждаването“. — Може би сте забравили.

— Ще ви бъда безкрайно благодарен, ако ми напомните — каза леко усмихнат Хаджихристов. — Макар че... Всеки ден имам прекалено много делови срещи. Това е вярно. Но все пак не бих забравил посещението на бившата си съпруга. Особено след като не съм се срещал с нея няколко години.

— Става въпрос за среща преди десетина дни. Тя не ви ли е посещавала в управлението?

— Не — каза твърдо Хаджихристов. — Нито преди десет, нито преди двадесет дни. Тя въобще не е идвала в управлението.

— Може би напоследък не сте били в София?

Хаджихристов за миг го погледна право в очите, сякаш искаше да проникне през тях в мислите му, да разбере защо задава точно този въпрос. Но отговори все така спокойно, с подчертана самоувереност:

— Не, целия месец август бях на работа. Началникът на управлението беше на почивка и аз го замествах. Още не съм взел тазгодишната си отпуска. Възнамерявам тия дни да прескоча за две седмици до Слънчев бряг. Повече не мога да си позволя. Започва учебната година.

— Значи вие твърдите категорично, че не сте се срещали с Якимова през месец август?

— Но, моля ви се, разбира се. Защо ви учудва това?

— Защото разполагаме с точни сведения, че тя е била при вас в управлението.

— Съжалявам.

Хаджихристов загаси цигарата си. С този си жест като че ли искаше да сложи някаква граница в отношенията им. Досега говорихме приятелски, но като не ми вярвате... Облегна се на креслото и повтори:

— Съжалявам, но сведенията ви не са точни. Вие разговаряте с мен така, сякаш не ми вярвате.

— Не, ни най-малко. Моля, да не ме разбирате криво. Но съществува противоречие между вашите думи и този пропуск — Ковачев му подаде кочана с пропуските, отворен на съответния лист — и аз ви моля да ни го обясните.

Хаджихристов пое кочана, прочете внимателно пропуска, прелисти няколко страници напред и назад, след това се върна и

отново го разгледа. На лицето му не трепна нито мускул. Очите му не измениха спокойното си самоуверено изражение.

— Странно наистина. И все пак Стефка не ме е посещавала. Вие сигурен ли сте, че този пропуск е за нея? Тук пише Андонова, а тя се казваше Якимова.

— По баща е Андонова — отговори му Ковачев. — Съмнение не може да има. Номерът на паспорта е същият.

— Е, щом е така, значи тя все пак е идвала в управлението. Но с мен не се е срещала.

— Пропускът обаче е издаден на ваше име. Може би вие по това време сте отсъствували и тя не е могла да се срещне с вас?

— Не, това е изключено. Портиерът, преди да издаде пропуск, винаги проверява по телефона.

„Хитър е, не се хвана“ — помисли си Ковачев. Той сам бе проверил и знаеше, че редът е точно такъв, както каза Хаджихристов, и се спазва строго.

— Тогава... Как си обяснявате издаването на пропуска?

— За това би трябвало да попитате портиера, който пише пропуските. Вие сам виждате — това е копието. Проверете оригинала, на който трябва да стои моят подпис, и ще се убедите, че Стефка не е идвала при мен.

Ковачев почувствува погледа на полковник Марков. „Нечиста, недоизпитана работа!“ — сякаш прочете той мислите му.

Защо не си даде труд да провери оригинала? Беше толкова уверен, че не е необходимо, че Хаджихристов няма да отрича срещата си с Якимова.

И Хаджихристов усети смущението му и каза с едва доловим наставнически тон.

— Предполагам, че Стефка е решила да ме посети, макар и да не виждам защо. Може би нещо е намислила да поиска от мен. Портиерът е позвънил на секретарката ми и е издал пропуска. Как са се развили по-нататък събитията, не мога да ви кажа. Но при мен тя не е идвала — и като замълча за кратко, добави: — Имате ли други въпроси към мен?

Самоувереността, подчертаното спокойствие на този човек дразнеха. Ковачев се чувствуваше победен от него, засрамен пред полковник Марков. Дали не беше по-добре да приключи разговора? Но

не, той наистина имаше още един въпрос. Деликатен, опасен за поставяне и сякаш безнадежден. Но въпреки това запита:

— След като изяснихме, че Якимова не се е срещала с вас, бих желал да ви поставя още един въпрос. Разкажете ни как прекарахте вечерта на двайсет и пети август, по-миналата неделя, между деветнайсет часа и полунощ?

Този път Хаджихристов не отговори тъй бързо, с такава готовност. А и самодоволната му надменна усмивка сякаш се стопи.

— И този ви въпрос ли има връзка със смъртта на бившата ми съпруга?

— Моля да отговорите, независимо от това има или няма връзка — каза твърдо Ковачев.

— По-миналата неделя... Да си спомня... Бях целия ден във вилата... Да, тогава довърших статията си. Бях сам. Съпругата ми още не се е завърнала от море. Надвечер, след седем трябва да беше, излязох с колата да се поразсея. Имам този навик след усилена научна работа да излизам с колата, да ме подуха свеж вятър. Отидох до Нови хан и се върнах в града. Вечерях в „Берлин“ и се прибрах.

— В колко часа?

— Около единадесет трябва да беше. Нали знаете какво е обслужването в нашите ресторанти. Докато сервират, докато изпуши човек след вечерята няколко цигари с кафето...

— Срещнахте ли някой познат в ресторанта. Все сам ли бяхте? — продължаваше упорито да разпитва Ковачев.

— Не си спомням. На масата бях сам.

Хаджихристов запали нова цигара.

— Какво, другари, алиби ли трябва да установявам?

Да, този въпрос наистина прозвуча съвсем „следователски“. Но как иначе да го запита? Колкото и заобиколно да постави въпроса, той ще се сети. Дори ще бъде по-лошо. Така, направо, звучи някак по-непосредствено, по-„партийно“.

— Защо пък алиби — каза с възможно най-безразличен глас Ковачев. — Само бих желал да зная дали случайно не сте срещали познати, които да потвърдят присъствието ви в ресторанта по това време.

— Хм... Не съм мислил, че ще става нужда. Иначе бих се погрижил. В ресторанта все ще е имало някои познати. Бих ги

заговорил... Но не мислите ли, че е необходимо да ми кажете още нещо?

— Какво например?

— Защо трябва да установявам алиби за вечерта, в която Стефка е умряла? Родителите ѝ ми изпратиха некролог. Ако знаех своевременно, щях да отида на погребението ѝ в Пазарджик. Там пишеше „загинала при трагични обстоятелства“. Надявам се, че не ме подозирате в нещо нередно.

— Ние сме длъжни да изясним всички моменти около смъртта ѝ. Якимова наистина е загинала при трагични обстоятелства. И доколкото тя ви е посетила неочаквано само два дни преди това...

— Аз вече ви казах — тя не ме е посещавала. Само е получила пропуск.

— Да, да. Ето, виждате, за да изясним този момент, все пак трябваше да се срещнем. Иначе щяхме да останем с убеждението, че тя е била при вас. А пък добре ще е, ако успеете да ни представите убедителни доказателства за това как сте прекарали времето си между деветнайсет и двайсет и четири часа в неделя на двайсет и пети август. Установяването на истината ще ползува не само нас, но и вас.

— Разбирам. Ще си помисля.

На разделяне по лицето на Хаджихристов отново се разля любезната усмивка, с която ги бе посрещнал. Държеше се като че ли бяха водили само един интересен, приятен и за двете страни разговор.

В колата полковник Марков не пророни нито дума. Той се тръшна на седалката до шофьора и наведе сърдито глава. Мълча и Ковачев. Едва като се прибраха в министерството, той го запита:

— Вие сте недоволен?

— Че на какво отгоре трябва да съм доволен! Какво постигнахме с този разговор? Нищо и половина. Сега той знае всичко, което ни е известно за него, а ние останахме с пръст в устата.

— Не съм съгласен — възрази му Ковачев. — Не е вярно, че разпитът не ни донесе нищо. Разбрахме, че няма алиби за тази вечер.

— Алиби, алиби... Какво си си навил на пръста тази думичка. Можеш да си го поставиш в рамка неговото алиби. То съвсем не му е нужно. Докато ние не сме в състояние да го обвиним въз основа на солидни, неопровержими факти, той съвсем не е длъжен да установява своето алиби.

— Ами странното противоречие между издадения пропуск и неговото твърдение? Аз дори не се надявах, че ще се реши да отрича срещата си с Якимова.

— Ти по-добре не ми напомняй за този пропуск. И вместо да губим време — връщай се в управлението и виж как стои въпросът с пропуска. Този пропуск, драги ми Асене, е един твой пропуск. И не единственият ти. В разговора ти допусна още една грешка. Но тя се оказва щастлива.

Каква грешка? Какво имаше пред вид полковникът?

— Виждам, че не се сецаш. Това показва, че е несъзнавана. Добре поне, че на грешката ти се хвана Хаджихристов. Жалко, че не си го направил нарочно. Тогава щях да те похваля.

— Не ви разбирам, другарю полковник — каза смутено Ковачев.

— Там е бедата я. Помисли. Ти не го запиташ за целия ден, в който е била убита Якимова, а само за тези часове след излизането на Чергарски до прибирането на Каменов в дома му — от деветнайсет часа до полунощ. Защо го запиташ само за тях? Защото го подозираш, че той я е убил. Това беше твоята грешка. Издаде подозрението си. А неговата се състоеше в това, че се хвана. Отгде знае той, че Якимова е била убита точно през тези часове? Нали каза: „Защо трябва да установявам алиби за вечерта, в която Стефка е умряла.“ Именно за вечерта! Бил получил некролога и оттам узнал за смъртта. А в некролога не пише в кой час е умряла... Разбра ли сега. И хайде, заминавай за управлението...

Ковачев напусна посрамен кабинета на полковника. Отдавна не бе изживявал такива неприятни минути. Да сглупи като някой новак. И да не види грешката си. Нещо по-лошо. Да не разбере грешката на противника. Да пропусне такава важна улика.

Впрочем наистина ли беше тя толкова важна? Не бе ли възможно по-късно, след като Хаджихристов се е заинтересувал, да е узнал подробности около смъртта на Якимова. Достатъчно бе да телефонира на Донев, за да разбере. Това беше толкова естествено. Все пак ще трябва да провери говорил ли е с Доневи. Може пък и от някъде другаде да е узнал.

Но както и да е — това никак не омаловажаваше неговия пропуск. Той не улови интересния момент. Смисълът на думите му убягна.

Търсенето на оригинала се оказа трудна и бавна работа, за която се наложи да повика на помощ и Радков.

Портиерът набощдаше на една поставка с дълъг шиш върнатите от посетителите пропуски. И тъй като никой никога не се е интересувал от тях, всяка вечер той изваждал „дневната си продукция“ и я захвърлял в една мукавена кутия от радиоприемник. Като се напълнела, веднъж на няколко месеца, той изгарял съдържанието ѝ и започвал отново своята „дейност“. Добре поне, че напоследък не бе горил оригиналите.

Настаниха ги в една стая на тавана и там Ковачев и Радков се заеха с неблагоприятната си задача да разпределят хилядите листчета. Портиерът имаше обичая да пише едро, ясно очертана осмицата и те можаха да отделят бързо пропуските, издадени през месец август.

По едно време в стаята влезе партийният секретар на управлението, чрез когото бяха получили кутията.

— Ще свършвате ли скоро, другари?

— Защо? — запита Ковачев. — Трябват ли ви?

— На мен не, но преди малко позвъни заместник-началникът на управлението, другарят Хаджихристов. Питал портиера за някакъв стар пропуск. Той му казал, че съм ги взел аз...

— А вие какво му отговорихте?

— Смънках... Казах, че искам да проверя изпълнява ли се от портиера стриктно правилникът за вътрешния ред.

— Разбрано. Щом свършим, ще ви ги върнем. Нека почака малко.

Партийният секретар си излезе.

Гледай ти! Това прекалена наивност ли е или далеч прицелена хитрост?

Ковачев се замисли.

За първи път този въпрос възникна у него, когато Хаджихристов му каза, че не е мислил за алиби и ако е допускар, щял да се погрижи за това. От една страна — заподозрените не говорят така за своето алиби. Тези думи сякаш по прилягат на един невинен човек. От друга страна — Хаджихристов е умен, ловък. Той разбира, той също преценява. И естествено — говори като невинен. Ами ако наистина е невинен?

И сега с пропуските е същото. Как ще постъпи човекът с чиста съвест? — Веднага ще поиска да провери как стои въпросът. И ще потърси оригинала. Ако той сам го е унищожил, за да заличи подписа си, няма защо да го търси. Следователно той — умният, предвидливият — трябва да го потърси. Иначе ще се издаде. Той не може да не знае, че след като са му поставили този въпрос, те ще проверят подписан ли е оригиналът на пропуска. Затова избързва. За да покаже, че и той иска да разбере „истината“.

Кой е Хаджихристов? Човек със съвършено чиста съвест, който няма защо да се пази и проявява естествен интерес към това странно съвпадение, или престъпник, който разиграва тази роля?

— Другарю подполковник — прекъсна размишленията му Радков, — няма такъв пропуск. Нито един от августовската група не е издаден на името на Якимова. За този ден съм ги наредил по реда на номерата им. Ето, до тридесет и седми са всичките, от тридесет и девети до края на деня също са налице. А точно тридесет и осми липсва. Този номер носи пропускът, на името на Стефка Андонова. Той е взет, унищожен.

— Не бързайте! Може да сме го пропуснали. Да преровим още веднъж...

Докато двамата разузнавачи търсеха загубения пропуск, полковник Марков се бе задълбочил в материалите по делото.

Прав ли беше Ковачев? Възможно ли беше Хаджихристов да е бил завербуван от чуждото разузнаване?

Сведенията, с които разполагаха, показваха, че още от ученическите си години той се е стремил само към спокоен, охолен живот и с политика не се е занимавал. Докато комунистите и легионерите между съучениците и състудентите му са си чупели главите, той се е разхождал с хубави ученички, киснел е по сладкарниците. Такъв си е останал и по време на следването в Германия. Единственото ново е била усилената търговия с контрабандирани цигари. Не се е стараел особено и в учението.

Преломът в живота на Хаджихристов започва едновременно с прелома в родината му. Но в каква насока се е извършил той в неговата душа? Не беше ли решението му да се върне в България първият му голям камуфлаж?

Възможно е хитлеристката полиция най-сетне да го е уловила в контрабанда и да го е принудила пред заплахата на затвора, да го е завербувала в тяхното разузнаване.

Твърде вероятно беше англичаните, след като са го освободили от хитлеристкия концлагер, да са го привлекли за свой агент. Те са далновидни хора, разбрали са, че този млад специалист ще им бъде много по-полезен, ако се завърне в социалистическата си родина като мъченик на хитлеризма, като член на международния съюз на концлагеристите.

А не е изключено тогава само да са набрали изобличаващите го материали и с тях да са го завербували по-късно — в България или при някое от пътуванията му на Запад.

И всичките тези възможности така добре се съчетаваха с уловената радиограма! Сведенията несъмнено бяха получени от управление „РМ“. С тях, особено веднага след като са били получени в управлението, е могъл да разполага само отговорен, ръководещ служител.

Полковник Марков беше почти напълно убеден, че Хаджихристов е замесен в шпионажа. Може би той не е самият „Кардам“, но сигурно имаше връзка с него. Доколкото се отнасяше до убийствата обаче, той никак не можеше да си представи, че човек като Хаджихристов е способен в течение на една седмица да умъртви по този подчертано хладнокръвен и безсърдечен начин двама души. Не, той не би се решил на подобно престъпление. Нервите му не биха издържали. Цял живот се е стараел да се нареди удобно, с всички да е добре, да избягва скандалите и неприятностите, да заобикаля трудностите. И отведнъж да извърши такова тежко, такова страшно престъпление!

Марков имаше достатъчно богат опит, за да допусне подобна възможност.

И все пак Хаджихристов сигурно е косвено замесен поне в случая с удушването на Якимова. Нима е случайност, че тя го е посетила два дни преди смъртта си, че му е бивша съпруга. Не, разбира се. Те са поддържали тайна връзка. И тази връзка се е развила така, че се е наложило Якимова да бъде убита. Не лично от Хаджихристов. Може би без съгласието му, дори против волята му. От

някой член на бандата им, някой криминален тип с окървавени ръце, който върши „мръсната работа“.

А Каменов? Как е бил намесен в тази афера и защо радиопредавателят се оказа у него? От кого се е криел той? От милицията или от бандата? Знаел ли е убиецът му, че радиопредавателят е в кухнята? Очевидно не. Иначе би го взел.

Колко малко все пак знаеха те по това дело!

Обади се първият секретар на районния комитет и му съобщи, че току-що му позвънил Хаджихристов. Помолил го незабавно да бъде приет. Уговориха се Марков да води разговора с него.

Само след пет минути полковникът беше при секретаря. Той си бе намерил някаква работа из града и му освободи кабинета си за разпита, като нареди никого да не пускат, освен Хаджихристов.

Какво означаваше тази внезапна визита? Хаджихристов сигурно е решил да направи някакво „признание“. А може би наистина иска да разкрие вината си. Не, едва ли. Тук се крие лак някаква хитрост, някакъв добре премислен ход с далечен прицел.

Секретарката въведе Хаджихристов и без да продума, излезе, като затвори плътно тапицираната врата след себе си.

Като видя навъсения едър мъж да седи на мястото на първия секретар, Хаджихристов видимо се смути. Той помоли за разрешение да запуши, помълча известно време замислен. Сега изглеждаше разстроен, пребледнял. От надменното му, изражение не бе останала нито следа.

Полковник Марков го наблюдаваше съсредоточено, без да го запита защо е дошъл. Очевидно Хаджихристов бе размишлявал усилено след разговора им в управлението и бе дошъл до извода, че е по-добре, за него е по-добре сам да признае нещо. Но какво? Нима сега ще му разкаже как е бил подмамен, как е бил въввлечен да служи на чуждото разузнаване!

— Надявам се — каза най-после Хаджихристов, — че сте намерили пропуска и сте се убедили, че Стефка не е идвала при мен?

Значи той вече знае, че Ковачев търси пропуска. Впрочем това не е чудно. Нали е заместник-началник. Все някой му е казал! Може би дори са поискали разрешение от него...

Полковник Марков не отговори нищо. Нека постои така, нека мълчанието му подействува на нервите. Има си хас да е дошъл само да

пита дали са успели да намерят пропуска. Едва ли. Тогава защо го усуква, защо не се решава да изплюе камъчето?

Хайде, драги, набери още малко кураж! Аз ще почакам.

— Вие извинявайте, че ви запитах — продължи след кратко мълчание Хаджихристов. — Аз дойдох за друго. Не знам дали мога да ви помоля за една услуга, която, мисля, няма да противоречи на партийните ви задължения.

Какво ли разбираш ти пък от моите партийни задължения!

— Да чуем.

— Моля да ми обещаете, че това, което сега ще ви разкажа, ще си остане само между нас.

— Вие сте длъжен без никакви уговорки да кажете истината на Партията. Намирате се в районния комитет. Ние не се занимаваме с клюкарство. Но не мога да ви обещаая, че ще скрия вашата тайна, ако тя засяга партийното ви положение. Ако не сте решили да я кажете, защо сте дошли тогава?

Полковникът беше разочарован. Не, това не е „голямото признание“! Това е някаква дреболия. Иначе не би искал обещание, че ще запазят тайната му.

Хаджихристов сякаш още се колебаеше. Преглъщаше усилено, пукаше пръстите на ръцете си. Левият му клепач помръдваше нервно. Дори цигарата си бе оставил да дими недокосвана в пепелника.

— Аз съм длъжен да ви кажа... Да, от Партията не бива нищо да се крие. Само истината... Аз сбърках, скрих от вас истината... В неделя вечер не се разхождах с колата, не вечерях в ресторант „Берлин“. Аз бях с една жена. Тя е омъжена. Пък и аз съм женен. За трети път. Нали ме разбирате.

— Да, разбирам.

— Съпругът на тази жена е офицер. Този ден отсъствуваше, беше в командировка. А е страшно ревнив. Ако се научи, може да...

— Страхувате се от нов скандал?

— Той едва ли ще се задоволи със скандал. Боя се, че може да я застреля.

Хаджихристов примига смутено. Сякаш се бе внезапно състарил. Сега той изглеждаше по-скоро жалък.

— Пък и мен...

— И вие се безпокоите да не му кажем. В това отношение можете да бъдете спокоен. Разкажете точно случая и не мислете за подобна опасност. Обещавам ви, че съпругът няма да узнае от нас за изневярата на жена му.

Когато Хаджихристов си излезе, Марков стана и отвори широко прозорците на кабинета. Историята беше най-банална и животът на този напарфюмиран застаряващ хубавец сигурно бе изпълнен с подобни случаи.

Полковникът сам не можеше да си обясни защо точно след като изслуша тази мръсна историйка, у него неочаквано възникна увереността, че Хаджихристов не само не е убиецът, но дори и в шпионажа не може да играе главната роля. Той е по-скоро оръдие, а не ръководител.

Това е една мокра кокошка, която разиграва в обществото ролята на паун. Не глупав, а хитър, не наивен, а ловък — но паун. А за да ръководи шпионска агентура, трябва да е вълк или поне чакал.

Твърде богата бе галерията от шпиони, с които се бе стълкновявал полковник Марков. Той познаваше не само вълци и чакали. Той сам бе залавял и овни. Те дори преобладаваха — подмамени нещастници, разни прости момчета, въввлечени случайно в мрежите на вълците и чакалите. Но Хаджихристов не принадлежеше към нито една от познатите му категории.

А може би това е някакъв нов вид в зоологическата градина на шпионажа. И все пак — гаден тип. И в Партията е пропълзъл. Той му даде дума да пази „тайната“ му. Дума от името на Партията. Имаше ли право на това? Полакоми се да чуе „изповедта“ му и с лека ръка обеща от името на Партията.

Неочаквано в съзнанието му възникна образът на Гинка. Тя го гледаше строго. Тя винаги гледаше така, строго, сериозно. Дори когато ѝ се обясни в любов. То беше едно обяснение... Е да, той не беше майстор на любовните обяснения. Този сигурно е майстор. „Тази гад!“ — сякаш му прошепна Гинка. „Вие ги търпите, вие ги приемате в Партията. Затова ли останахте живи!“

Добре че никой нямаше в стаята. Очите на суровия, страшен полковник от контраразузнаването се насълзиха. Двадесет години изминаха, а споменът е все така ярък, картината все така жива пред очите му.

Малката, полусрутена от бомбите къщичка в циганския квартал. Мишо лежи мъртъв. Автоматите непрестанно бият по стените. Задущлив, наситен с прах от мазилката въздух. Гърмежите, виковете, псувните на полицаите. И Гинка, третият член на бойната им група.

„Не псувай като тях, Кръстьо!“ — бяха последните ѝ думи.

Стреля и падна.

Но той продължи да стреля. Още по-яростно, още по-точно. Да стреля и да псува. Още по-люто...

Пое дъх само за да ѝ обещае, на нея, умиращата, че ще ѝ остане верен. Верен до гроб. Нали така каза той тогава! И беше сигурен, че гробът му е готов. „Измамих се — обичаше да се шегува по-късно сам със себе си, — но няма как. Дадох дума!“ И я удържа. Удържа я двайсет години и още двайсет да живееше, нямаше да я погази.

Тогава се спаси само защото се бе убедил, че няма да остане жив. Пък и не искаше да живее. За какво? Мишо е убит. Гинка е убита. Та той ли да живее?

И щом притъмня, хвърли последната си бомба и изскочи, изстрелвайки с двата пистолета последните си патрони — огромен, опушен, страшен като привидение, безпощаден като отмъщението. Излезе, за да продаде по-скъпо живота си, за да избие повече врагове. А проби кордона. Полицаите се уплашиха и отстъпиха.

„И сега този тип е член на Партията, на моята Партия — шепнеше Гинка. — Ти, вие, живите сте виновни за това!“

Полковник Марков тръсна глава, искаше да отпъди привидението. И излезе бързо.

Секретарката изгледа учудено странния посетител, който мина край нея, без да я погледне, без дори да се сбогува.

Ковачев и Радков продължаваха да разглеждат пропуските лист по лист, като ги четяха всички без изключение най-внимателно.

Пропускът, с който Якимова бе влязла в управлението, липсваше. Но намериха нещо ново, много по-интересно. Два пропуска, издадени на името на Слави Каменов. Единият от 27 август до Й. Гаврилова и вторият от 28 август до Л. Лозенски. Като се убедиха, че няма какво повече да търсят в кутията, те я отнесоха на партийния секретар.

— Можете да ги дадете на другаря Хаджихристов — каза Ковачев. — Повече не ни са нужни.

— Той излезе от управлението. Преди малко го видях. Ще ги върна на портиера.

От партийния секретар узнаха, че и двете лица, за които бе вземал пропуска Каменов, работят в личен състав. Лулчо Лозенски бе завеждащият, а Йорданка Гаврилова — сътрудник от отдела. И двамата бяха сега на работа в управлението.

Ковачев реши да се срещне веднага с тях и да поприказва за посещенията на Каменов.

Йорданка Гаврилова беше млада приветлива жена. Като ѝ се представиха, тя се засуети, всячески се стараше да им услужи. Но дълго не можа да се сети за посещенията на този неизвестен Каменов. Извиняваше се, че този ден замествала Лозенски, който се върнал на 28 август от отпуск, била приела много посетители. Наложил се да ѝ покажат фотографията на Каменов.

— Да, сега сякаш си спомням — каза тя, след като разглежда дълго снимката, — идва такъв човек при мен. През приемното ни време. Между два и четири часа следобед. Пита ме дали в управлението работи... Каза едно име... Но за кого пита?... Их, как не мога да си спомня...

— За някой от началниците ли пита? — реши да я подсети Ковачев.

— Не, не... — махна с ръка Гаврилова. — Почакайте, сега ще си спомня. Работеше... Ами да, разбира се, за Иван пита. За Иван Костов, автомонтъора. От гаража на „Раковски“.

Колкото и да се стараеше, Гаврилова не можа нищо повече да се сети. Каменов бе идвал при нея да пита работи ли в управление „РМ“ човек на име Иван Костов. Тя му обяснила къде може да го намери и той си отишъл.

След това се срещнаха със завеждащия личен състав Лулчо Лозенски. Това беше доста възрастен, пълен, благодушен добряк. Той веднага си спомни за посещението.

— Как няма да се сетя — обясняваше той с готовност. — При мен идват всякакви чешити, но такъв не бях срещал. Аз обичам да ги претеглям на кантара още от вратата. Щом го видях, си казах: „Инженерче от провинцията, което търси място да се премести в София. Типичен случай на носталгия по жълтите павета.“ Но този път ударих на камък. Посетителят извади от джоба на сакото си една снимка и ми я показа. Попита ме не работи ли такъв човек в нашето управление. От десет години съм кадровик, ама такава история не ми се беше случвала.

— И какво... — подкани го Ковачев. — Какво се оказа?

— Казах му, че не работи, че не познавам такава лице. Колко не ме мъчи! Настояваше, сякаш животът му зависеше от това дали този, гдето беше фотографиран на снимката, работи в нашето управление. Десет пъти ме кара да я разглеждам. Как не ме моли да се сетя. А вън чакат хора, дошли работа да вършат. На края се ядосах. Почти го изгоних.

— Някакво име не спомена ли? — запита Ковачев.

— Не, за имена не стана дума.

Какво е искал да узнае Каменов от кадровиците на управлението? Гаврилова е разпитвал за Иван Костов, на Лозенски показва някаква фотография. И то два-три дни след смъртта на Якимова. Очевидно той е знаел нещо за човека, когото е търсел. Нещо във връзка с убийството.

— Значи вие не познавате лицето, което той ви е показал на снимката.

— Не съм го виждал.

— Не беше ли това Иван Костов?

— Кой? Иван автомонтърчето ли? Дума да не става. Иван го знам много добре. Него всякак ще го позная. А тоя, нали ви казах, не бях го виждал.

Значи не снимката на Иван Костов е показвал. А защо тогава е разпитвал Гаврилова за него? Каква е връзката тогава между Костов и портрета?

Лозенски продължаваше да го гледа, очаквайки нови въпроси.

— Ами... как изглеждаше той? — запита Ковачев.

— Кой... Човекът, дето дойде при мен ли?

— Не, онзи от фотографията.

— Как... Мъж на около двайсет и пет години. Такъв един оперен. Иначе нищо особено. Май че беше с мустаци.

— А друго не ви ли пита Каменов? — Не, нищо. Но си излезе опечален, сякаш беше загубил нещо много ценно.

На следващия ден сутринта подполковник Ковачев стана необичайно рано. Измъкна се тихо от спалнята, за да не разбуди съпругата си, обръсна се набързо, закуси и излезе да се разходи из градината, на път за министерството.

Септемврийското утро беше прохладно, влажно. Но той не чувствуваше студа, не чуваше птичите гласове, не забелязваше редките минавачи. Разхождаше се умислен из алеите, погълнат изцяло от снощния разговор с полковник Марков. Днес те трябваше да предприемат нещо. Бездействието измъчваше и двамата. Полковникът бе станал мрачен. А той — сърдит и неразговорчив.

По три съвсем различни линии следите се събираха в управление „РМ“. Оттам се черпеха: сведенията, предавани по радиото; там работеше бившият съпруг на Якимова и тя го бе посетила два дни преди смъртта си; там бе ходил на два пъти Каменов веднага след това. Там той е търсил Иван Костов и е показвал някаква снимка.

Чия беше тя? На Хаджихристов? Не. Него всички го знаят много добре. Нито на Иван Костов. Лозенски го познаваше и когато го запита, отговори категорично, че фотографията не е била негова.

Какво криеше тази снимка? Защо Каменов търсеше човека, фотографиран на нея, в управление „РМ“? Имал ли е той отношение към убийството на Якимова, към убийството на Каменов, към шпионажа? И къде е изчезнала тя?

Провериха отново квартирата на Каменов. Провериха и дома, където се бе крил. Но освен една малка фотография на Стефка Якимова, не можаха да намерят никаква друга снимка. Разпитаха и Делчо Григоров, и Гаврил Лютичев. И те не бяха чували нищо. Каменов не бе им дори намеквал за някаква снимка на човек, който го интересува.

Следствието отново навлезе в задънена улица. Времето течеше, ръководството бе недоволно, а те не можеха да напреднат нито с крачка.

Чия е тази фотография? Не бе ли тя станала причина за смъртта на Якимова и на Каменов? Но как?

Да допуснем, че Якимова се е добрала по някакъв начин до снимката и е узнала за лицето, фотографирано на нея, разобличаващи факти. Споделя ги с Каменов. Може би това е бил възрастният човек, с когото е прекарала вечерта в Бояна. Впрочем не. Лозенски си спомняше, че снимката била на млад мъж. Човекът убива Якимова, за да не го предаде. Но снимката остава у Каменов. Той го подозира и затова казва на хазяите, че Стефка е била убита. Каменов е знаел, че той работи в управление „РМ“. Отива да го търси там...

Не, и така не е. Той търси първоначално Иван Костов. А едва на другия ден показва снимката. Значи той не е бил сигурен в името. Или, по-вероятно, Иван Костов и човекът от фотографията са две различни лица. Само Иван Костов знае къде се намира другият.

Те разпитаха Иван Костов. Той твърдеше упорито, че не познава никакъв Каменов, че никой не е идвал да го пита за когото и да било, че не са му показвали никакви снимки.

Само дали не лъже? Дали не сбъркаха, като го разпитаха? И после — що за мистерия! Каменов търси човека по снимката в управление „РМ“, настоява пред завеждащия личен състав, че той работи там. А такъв човек в управлението не работи. Значи него са го заблудили. Кой го е заблудил? Якимова? Той е вървял по погрешна следа. Отново задънена улица.

Ето още един странен факт в това следствие. Колко се набраха те? Като се прибере, ще трябва да ги опише, да ги събере по любимия си маниер на един картонен лист и да ги разгледа. Клин клин избива. Дано сега този „странен факт“ да обясни другите „странни факти“.

То се знае, нищо странно, загадъчно в действителност няма. Те им се струват сега странни и загадъчни само защото не могат да си ги обяснят. Но в това следствие „странните факти“ станаха сякаш прекалено много: симулираното самоубийство на Каменов; симулацията при убийството на Якимова. Той беше убеден, че истинският убиец е насочил умишлено уликите, за да падне подозрението върху Каменов; наблюденията на Чергарски; тайнственият глас по телефона; заключената врата; демонстративно изтритите следи; трамвайните билети в чантата на Якимова; скритата в гардероба снимка на Каменов; изчезналият пропуск; унищоженият

лист с телефонния номер в тефтерчето; посещенията на Каменов в управлението; странното му поведение след смъртта на Якимова.

Да, то наистина заслужаваше по-внимателен анализ. Каменов не се е криел, за да избегне арестуването си. По-скоро — не само заради това. Той добре е разбирал — нали е адвокат, — че уликите са насочени умишлено срещу него. Вероятно е знаел или поне е подозирал кой му е организиран този капан. Но защо не е имал повече доверие в милицията? Защо не се е явил да разкаже всичко, каквото е знаел? Как е щяло да улесни то следствието! А сега, след убиването му, всички тези сведения са загубени. И колко усилия ще са нужни, за да ги възстановят!

Да, Каменов е знаел нещо много важно, нещо изобличаващо престъпниците. Но защо, защо не го е съобщил на милицията или поне на своите приятели? Григоров е съдия, Лютичев — партиен член, отрядник. Може би не е бил изяснил докрай някои обстоятелства. Изчаквал е. Но вечерта, преди да бъде убит, той е казал, че утре сестра му си заминава. Сестра му въобще не е идвала в София. Тези му думи са означавали, че той ще напусне дома на Лютичев. Не за да търси друга квартира, в която да се крие. Това не е било нужно. По-подходящо убежище от дома на стария си приятел, който живее сам в цялата къща, той не е можел да намери. Значи... значи той е дошъл до някакво разрешение. Може би е намерил човека, когото е търсел... Или пък е решил да се яви най-после в милицията. Но другите са го дебнели. И през същата нощ са го убили. Това пак съвпадение ли е? Не, разбира се. Стига случайни съвпадения. Те са го убили точно тогава, когато той е станал опасен за тях. Да-а... Каменов несъмнено е знаел обстоятелства, които биха хвърлили нова светлина върху следствието. Как да се добере до тях, как да възстанови действията му през дните от убийството на Якимова до неговата смърт? Какво е известно?

Едва сега Ковачев се огледа. Беше навлязъл дълбоко в боровата гора. Наоколо му нямаше никой.

Той се спря, загледан във върховете на боровете, и започна да вдишва дълбоко, с пълни гърди свежия влажен въздух. Продължи така няколко минути, докато почувствува замайване в главата. Олюлявайки се, седна на първата пейка. Извади цигара, първата за този ден, и запуши. Опита се да не мисли поне известно време за случая, да

„проветри“ и мозъка си. Но някак рефлекторно стана, пое обратния път към града. И мислите отново нахлуха в главата му.

В срядата Каменов е бил при Лозенски с фотографията; във вторник при Гаврилова да я пита за Костов; в понеделник е бил в Пазарджик при родителите на Якимова. Да, и това е един от странните факти, който той пропусна. Влахов не му бе обърнал нужното внимание. Пък и той не прояви интерес. А фактът наистина е странен, съвсем нелогичен. Трябва ли отново да се убеждава, че в това следствие най-ценни могат да се окажат именно „странните“, „нелогичните“ факти?

Когато Влахов му разправяше случая, бе изказал предположението, че Каменов е бягал с влака някъде в южна посока и е решил пътем да се отбие при родителите на Стефка, за да разбере дали вече го преследват.

Но сега, след като се разбра, че Каменов никъде не е бягал? Как да се обясни неговото посещение в Пазарджик?

Значи той е ходил там специално, за да се срещне с родителите на Якимова. Според тях, както Андон Якимов е разказал на Донева, той е водил най-обикновен разговор. Така ли е било наистина? Да, този въпрос трябва да бъде изяснен. Непременно. Без това той няма какво да прави тук.

Щом взе решението да замине за Пазарджик, Ковачев тръгна с бързи крачки. Колко се бе отдалечил... Ето ти разходка! Сега ще загуби двадесетина минути. Й той сви надясно по алеята, за да вземе тролейбуса.

Както и очакваше, полковникът беше вече в кабинета си.

Докладва му накратко. Марков го изслуша, без да задава въпроси, и отсече:

— Взemi моята кола и заминавай веднага. Бих дошъл и аз. Но не мога. Хаджихристов не ме пуска. Създава ми много главоболия. Нали ме разбираш... Длъжността му действа на нервите...

След два часа зелената волга навлезе в Пазарджик. Шофьорът намери лесно улицата. Тя беше край канала. Ковачев му нареди да чака в най-близката пресечка и тръгна пеш към дома на Якимови.

Къщата привлече отдалеч вниманието му. Двете тухлени колони на желязната врата бяха облепени с некролози. Той влезе в дворчето. Красивите, грижливо гледани цветя мъчително контрастираха с

некролога, забоден с кабарчета в средата на входната врата, с големия черен креп, провиснат по рамката. До звънеца имаше излъскана медна табелка:

„АНДОНЪ ЯКИМОВЪ — агрономъ“

Ковачев позвъни и зачака.

Тежеше му това посещение. Чувствуваше се като някакъв натрапник, дошъл да човърка прясната рана на родителите, за да ги измъчва с безсмислени за тях въпроси.

Чу се шляпане на чехли. Откри се „шпионката“ и някакво око дълго гледа, без да се обади. После ключалката щракна, вратата се откряна малко и в цепнатината се показа сухо дребно старче. Той сигурно винаги е бил слаб, но сега изглеждаше като облечен в пергаментова кожа скелет. А наболата бяла брада го състаряваше още повече.

— Кого търсите?

— Другаря Андон Якимов.

— Аз съм. Какво обичате?

Вратата все още не се отваряше.

— Идвам от София, от Министерството на вътрешните работи. Във връзка със смъртта на дъщеря ви.

По лицето на стареца пробягна болезнена тръпка.

— Моля да ме приемете.

— Почакайте за малко в дворчето. Сега ще ви поканим вътре — каза след кратко колебание Якимов и затвори вратата.

Ключът изщрака. Старецът сякаш искаше да се отдели още повече от неприятния посетител, дошъл да смуцава скръбта му.

Ковачев закричи по пътеката. Жълтата, скоро боядисвана къща говореше, както и градината, за грижливи стопани, които отделят много внимание и труд за поддържането им. Той сигурно е пенсионер и цял ден седи в къщи. Излиза само за да се занимава с градината си. Двете смокини бяха отрупани с плодове. И земята под тях беше осеяна с презрели смокини. Изоставена, сякаш забравена, беше и крушата, и лехите, напичени с огромни червени домати.

Макар че беше топло, всички прозорци на долния етаж бяха затворени. „Не желаят да слушат шума на живота около тях — помисли си Ковачев. — А горе сигурно живее друго семейство.“

— Заповядайте, другарю — покани го гласът на стареца.

Той се беше обул, облякъл бе някакъв стар сив халат. Въведе го в гостната. Вътре беше прохладно. Миришеше на индрише, на прясно сварено сладко, на тамян и застоен въздух. През стъклените врати на бюфета се виждаха грижливо подредени чаши, сервиз за кафе. Около квадратната, застлана с плюшена покривка маса бяха наредени тапицирани столове. Седнаха, без да си продумат. По стените висяха фамилни потрети, няколко литографии.

Влезе възрастна кръглолика жена. Тя сигурно е била доста пълна. Сега лицето ѝ бе посърнало, с увиснали бузи и сини сенки под очите. Ковачев стана, за да я поздрави.

— Това е моята съпруга — представи я Якимов.

Тя подаде плахо ръка и веднага я дръпна. Очите ѝ плуваха в сълзи. Изхлипа нервно, закри лице с кърпата си и заплака.

Ковачев видя, че и очите на стареца се овлажниха. Той не си представяше, че посещението му ще започне толкова тежко.

— Не плачи, Блажке — опита се да я утеши Якимов. — Успокой се. Или по-добре излез. Аз ще поприказвам с другаря.

— Не, ще остана — каза задавено Якимова. — Искам да чуя. Искам да знам всичко. Аз няма да плача повече.

И тя изтри решително сълзите си, вдигна глава и загледа със зачервени очи посетителя.

— Повярвайте ми — започна смутено Ковачев, — много ми е неприятно, че трябваше да смутя скръбта ви. И ако не се налагаше, не бих си позволил...

— Нищо, другарю, нищо — каза Якимов. — Вие не обръщайте внимание. Кажете.

— При вас в понеделник е бил Каменов...

— Той... той...

Лицето на Якимова се сви в болезнен спазъм. Брадичката ѝ затрепера. Сълзи потекоха от бузите ѝ.

— Как можа... В къщи да дойде...

Заплакал беше и бащата.

Те мислеха, че Каменов е убил дъщеря им.

Ковачев почувствува, че някаква буца засяда на гърлото му. Усети, че и неговите очи се насълзяват, че ако се отпусне, сам ще заплаче. Това щеше да спечели симпатиите на родителите. Но не биваше, не биваше така! Лошо започва.

Овладя се. Чувствата му сякаш се вкамениха. Разумът отново заговори с пълен глас.

— Не бъдете несправедливи към него — каза той твърдо.

— Вие уловихте ли го вече? — запита Якимова.

— Слави също е убит. Жестоко. И той, както и дъщеря ви, са жертва може би на един и същи човек.

Сякаш леден вятър премина по лицата на родителите и избърса сълзите им. Замръзнали, те го гледаха с недоумяващи очи.

— Ама... не е ли Слави? — отрони се най-сетне с мъка от устата на Якимова името на Каменов.

— Не е. И за да установим кой е, вие трябва да ни помогнете. Затова съм дошъл при вас.

Той ги остави няколко минути да се посъвземат от изненадата. Каза им може би повече, отколкото смяташе, отколкото сам бе убеден. Но се налагаше да ги стресне. Пък и не биваше те да започват с омраза разказа си за посещението на Каменов.

— Ние знаем, че Слави Каменов е бил у вас миналия неделник. Разговаряли сте накратко, общи приказки, така да се каже. Той не ви е казал нищо за... нещастиято. Моля да помислите, да си спомните до най-малки подробности всичко във връзка с този разговор. Какво ви е приказвал, разпитвал, какво е правил той тук у вас по време на странното си посещение. Това е много важно. Именно подробностите, незабележимите на пръв поглед подробности, могат да се окажат особено важни. Нали ме разбирате?

— Разбираме ви, другарю — каза тихо Якимов. — Ще се стараем да си спомним всичко.

Те отново замълчаха. Спогледаха се, сякаш се съветваха гласно, сякаш се уточняваха кой да започне. Якимов се размърда нервно и заговори:

— Той дойде в понеделник на двадесет и шести, по обед. Ние все още нищо не знаехме. Каза ни, че пристигнал рано сутринта с една лека кола, на клиента му, да гледа дело в Пазарджик. Завършил делото и се отбил до нас да ни споходи.

— Ние му се зарадвахме — намеси се и майката. — Разпитахме го за Стефчето — очите ѝ пак се насълзиха и тя млъкна.

— Да, попитахме го какво прави тя — продължи Якимов. — Той посмънка, нищо не ни каза. Добре била, представете си, каза ни, че

била добре...

И на Каменов не му е било леко. Скромнен, свит... а каква сила е показал. Защо? Какво е целил с този мъчителен, трагичен разговор с нищо неподозиращите родители?

— Виждали се били в събота вечерта. В неделя ходил на Витоша с приятеля си Делчо, съдията. След това побъбрихме за туй, за онуй. Жената го почерпи едно сладко от рози и стана да си ходи. Каза, че клиентът, дето го довел, бързал да се връща в София. Това беше, другарю.

— Само това! Нищо ли не ви направи впечатление в посещението му?

Нима и този път следата пак щеше да го изведе в задънена улица! Нима и тук нямаше да открие нещо ново. Не е възможно Каменов да е идвал в Пазарджик само за да „побъбри“ с родителите на Стефка. И то в такъв момент. Това беше изключено. Но и те, родителите, не са разбрали защо е идвал.

— Аха, сетих се — обади се неочаквано Якимова. — По едно време, беше вече се накарал да си върви, изведнъж каза, че смятали да отидат със Стефчето на екскурзия в Пирин. На Пирин...

Тя отново заплака. При всеки спомен за трагично загиналата си дъщеря сълзите ѝ рукаха, гласът ѝ секваше.

Ковачев добре разбираше мъката ѝ и търпеливо изчакваше да попремине парещата болка. Той си представи какво би изживявал, ако загинеше, смазано от трамвай по улиците, покосено от неизлечима болест, убито... някое от неговите деца. А Стефка беше единствената дъщеря на тези двама стари, изживели вече живота си хора.

Така, в мълчание, измина минута. Сълзите позасъхнаха. Майката набра кураж и отново заговори:

— Та Слави поиска да вземе скиорския ѝ пуловер. Тя го беше донесла у дома, за да не го ядат молците в София. И аз отидох да го извадя. На тавана в сандъка с нафталин го бях наредила. Увих го в един вестник и му го дадох.

— Хм — изсумтя неопределено Ковачев.

Какво означаваше тази история! За какво му е бил нужен пуловерът на убитата Якимова? Какво е целил с тази измислена история за екскурзията из Пирина?

— А нещо друго не ви ли направи впечатление в държането му?

И двамата съпрузи замълчаха умислени. Спогледаха се.

— Нищо — отговориха те почти едновременно.

Разговорът сякаш беше привършил. Нима трябваше да си отиде с празни ръце, без да е научил нищо ново!

— Вие споменахте, че сте говорили за туй-онуй. Какво по-точно приказвахте? Той ли поведе разговора, или попаднахте на случайна тема?

— Той ни заприказва — каза Якимова. — Първо запитва за къщата. Аз дори си помислих, че се интересува като бъдещ зет за наследството, един вид... Но не било това. Пита за роднини. Кои са, какви са... Какво да ви кажем, такива едни разговори — разни-празни...

— И какво ви разпитва за роднините ви?

— Пита имам ли братя — отговори Якимов. — Пък аз имам тъкмо трима: най-големият е Иван, покойник, и двама по-малки от мен, Кирил и Методи, близнаци.

— Ама той пита всъщност за Пецо, за моя брат — обади се поривисто Якимова и тутакси замлъкна.

— Да, за него пита — продължи бащата. — Като разговаряхме за роднините, отведнъж отвори дума за Пецо. Каза:

„Имала ли е Стефка чичо на име Пецо.“ И ние му обяснихме, че всъщност той ѝ се пада вуйчо, но тя му викаше „чичо Пецо“.

Питал е за вуйчото, когото тя е наричала „чичо Пецо“! Сигурно тя му е разказала нещо за него. Нещо, което го е интересувало. Но дали Каменов е разпитвал нарочно за този вуйчо, или така, случайно е споменал името му, колкото да поддържа разговора. Да го поддържа с някакви други намерения?

— А разбрахте ли защо се интересуваше от този ѝ вуйчо?

— Не разбрахме.

— Ами какъв е той? — подкани ги Ковачев. — Къде живее, какво работи?

Двамата съпрузи видимо се смутиха, спогледаха се някак странно и замълчаха.

— Той... Слави... — обади се най-сетне Якимов — поиска да му го покажем. Извадихме албума със снимките от бюфета, ето го, още не сме го прибрали.

Той подаде на Ковачев един голям зеленикав албум.

Ковачев започна машинално да го прелиства. На първата страница беше сватбената снимка на семейство Якимови. Тя в бяла булчинска рокля с воал. Той с черен костюм и колосана яка. После имаше множество обикновени снимки и портрети на роднини. След това се появи усмихнато голо бебе, легнало на диван. Това сигурно беше Стефка. Оттук нататък дъщерята ставаше главният обект на фотографиране. Редуваха се снимки като ученичка — от първо отделение до завършването на гимназията, — отделни и с групи приятелки, на целия им клас. Няколко снимки от сватбата ѝ с Хаджихристов. Въобще това беше един обикновен традиционен семеен албум.

Ковачев го затвори.

— Значи нищо друго? — запита той обезкуражен. И преди да му отговорят, внезапна мисъл, като светкавица озари съзнанието му. „Снимката!“ Едва овладял вълнението си, той запита с равнодушен глас:

— Е, вие показахте ли му снимката на чичо й Пецо?

— Нали ви казах? Затова вадихме албума — отговори Якимов.

— Мога ли да я видя и аз?

Двамата съпрузи отново се спогледаха многозначително. Но Якимов взе албума и някак без желание започна да го прелиства отзад напред. Изведнъж се сепна, вторачи се в албума, погледна въпросително жена си.

— Ти, Блажке, нещо да си я?...

— Какво има? — трепна Якимова.

— Ами на, виж... Снимката на Пецо я няма!

И той подаде албума така, както го бе разтворил, но не на жена си, а на Ковачев.

Наистина, в левия край на листа се открояваше голямо кафяво петно. Личаха четирите ъгълчета, които са придържали фотографията. Мукавата наоколо беше избледняла и само там, където е била снимката, тъмнееше един правоъгълник.

Съпрузите се засуетиха нервно около албума. Този неочакван факт ги развълнува. Те не можеха да си обяснят как и кога е изчезнала фотографията на „чичо Пецо“.

— Тук беше... ама нали си спомняш, Блажке, заедно му я показвахме... — мърмореше Якимов. — Как е възможно! Друг не е

влизал в гостната оттогава. Дали Слави не я е взел?

— Да открадне снимката? — с възмущение каза майката. — За какво му е притрябвала?

— Каменов оставал ли е сам в стаята с албума, след като сте му я показали? — прекъсна тюхканията им Ковачев.

— Не. Като излезе Блажка да донесе пуловера от тавана, аз бях все с него. Или не, чакайте... — Замисли се Якимов. — И аз излязох за малко до кухнята. Слави ме помоли за една чаша студена вода. Дали пък не я взел той, а?

Старецът загледа Ковачев с поглед питащ и виновен. Сякаш се чувствуваше отговорен за това, че снимката е изчезнала, че е излязъл от стаята и е дал възможност на Каменов да я вземе.

— Така ще да е. Щом казвате, че друг не е влизал в стаята. Седнете, седнете, успокойте се. Значи изчезналата снимка принадлежеше на вашия брат — обърна се Ковачев към майката на Стефка.

— Да, на брат ми.

Якимова отвърна унило, без желание. Личеше, че въпросът ѝ е неприятен. Тя се срамуваше от нещо.

— Моля да ми разкажете къде е той сега, какво работи. В София ли живее?

Лицето ѝ помръкна, сякаш някаква сянка легна върху него. Удължи се. Очите ѝ загледаха напрегнато в някаква точка зад Ковачев. Стори му се, че там тя вижда нещо... нещо нечовешко, страшно. Привидение или... смъртта. Едва се въздържа да не се извърне, сякаш и той щеше да го види.

Устните ѝ затрепераха и тя отново избухна в сълзи.

Съпругът ѝ стана, без да ѝ продума, я хвана под ръка и нежно я изведе от стаята, като направи знак на Ковачев да го почака.

Тези хора криеха някаква тайна. Страшна семейна тайна, в която е била посветена и Стефка. Какво е знаела тя? То ли е станало причина да бъде убита?

Тя сигурно е споделила тайната си със Слави. И той е научил тайната, която носи смърт. Затова е дошъл в Пазарджик. Затова е откраднал снимката. Затова е бил убит. Каква е била тази тайна? Каква връзка има с портрета? С управление „РМ“? С Хаджихристов?...

Якимов се завърна приведен, сломен. И се отпусна тежко на стола.

— Много ѝ се набра. Съвсем е зле с нервите. Като научи за нещастиято, припадна. Цял час не можахме да я свестим. Единственото ни чедо. Смъртта му уби и нас...

— Разбирам ви и ви съчувствувам. И ми е крайно неприятно, че се наложи и аз да ви измъчвам с въпросите си. Но, повярвайте ми, много е необходимо. Трябва да заловим убиеца!

— Това няма да ни върне Стефчето.

— И все пак убиецът не бива да остане ненаказан. Бях ви попитал за вуйчото на Стефка, за човека, чиято фотография е взел Каменов.

— Видите ли... — започна да чупи ръце Якимов, като пукаше силно с пръстите си — той... той не е жив.

— Кога почина?

— На Девети септември... четиридесет и четвърта година.

— Преди деветнайсет години?!

Какво означава това!?

Каменов е идвал в Пазарджик, за да вземе фотографията на един вуйчо, умрял преди толкова години. На един човек, чиито кости са изгнили вече на гробищата! Не може да бъде. Тук нещо не е така. Или целта на Каменов е била друга. Той е дошъл с някаква друга цел. Или...

— Да, точно на Девети септември. Той, той... — Якимов говореше с мъка, сякаш се задушаваше — беше лош човек, макар че беше брат на Блажка. Той беше полицаи.

— А деца има ли? Женен ли беше?

— Не. Сам живееше. Като вълк единак.

— Моля, разкажете ми, колкото и това да е мъчително за вас, всичко, което знаете за шурей си.

И Якимов разказа бавно, като често спираше да си поеме дъх, сякаш спомените го задушаваша, мрачната история на „чичо Пецо“.

Петър Василев Попканджев бил единственият брат на Якимова. Роден в Пазарджик през 1918 година. Там завършил гимназия. Бил силен ученик. И много амбициозен. Но беден, съвсем беден.

— Ако не бях аз да му помагам — обясняваше Якимов, — и гимназия нямаше да изкара. Живееше у нас. Хранехме го, обличахме

го. А той — все на криво ме гледаше. И мен, пък и Блажка. Срам го беше, че живее с моите пари. Много горд беше, с никого не дружеше, все фантазираше. Мечтаете да стане голям политик. Идеалът му беше „Велика, обединена България“. И той да е един от вождовете ѝ. Главата му хептен се обърка, като отиде в София, в ШЗО.

След като завършил школата за запасни офицери, една година бил безработен, в София. Все не можел да си намери подходяща за амбициите му работа. Това го принудило да се върне в родния си град и през 1940 година постъпил в полицията. Започнал „без мерак“ в криминалната служба. Но скоро се прехвърлил в политическата. Започнал „да прави кариера“. Озверил се. Участвувал в много преследвания и инквизиции на комунисти. Ловял нелегални, гонил партизани.

А на осми септември 1944 година решил да избяга с един мотоциклет. През нощта срещу Девети септември катастрофирал някъде в Родопите, на път за Гърция. Паднал заедно с мотоциклета си в една дълбока пропаст. Трупата му намерили след два-три дни. Докарали го в Пазарджик. Повикали и Якимов да го види. Бил страшен — подпухнал, обезобразен.

Старецът замълча. Лицето му се бе сгърчило. Той изживяваше отново гледката. Споменът бе жив, запазен въпреки изминалите години — неприятен, обиден, страшен.

— Така, така... — каза замислен Ковачев. — Вашата дъщеря е знаела всичко това за своя вуйчо, нали?

— Когато той умря, Стефка беше на четиринайсет години. Пък и можехме ли да скрием? Особено в ония години... колко приказки чухме за него, срам ме беше да се мяркам по улиците. Все за зверствата му приказваха хората. И на нея са ѝ разправяли. Питала ни е... Тежко беше. Особено на Блажка, на жена ми. Хем брат, хем... Но и това се позабрави. Времето заличава всичко. И доброто, и злото...

А Каменов е дошъл нарочно, за да вземе портрета му. Той му е бил нужен. Показвал го е на кадровиците в управление „РМ“. Дали него е показвал? А какво друго? Търсил го е, защото Стефка му е била казала нещо. Какво, какво му е казала тя?

— Бих желал да ми покажете някоя друга негова снимка. Нали имате?

Старецът се замисли.

— Имахме един голям портрет. Висеше на стената. Но след Девети жена ми го изгори. Друг май няма. Ще трябва да поровим пак из албума. Ако се е запазил някой, тук трябва да е.

Двамата разглеждаха дълго, лист по лист, дебелия семеен албум. Можеха да намерят само две снимки — групови, — в които бе снет и Попканджев. Едната като ученик, при завършването на гимназията. А другата, по-голяма, с двама приятели във фелдфебел-школнишки униформи. Под нахлупената фуражка гледаше съсредоточено право в обектива на фотоапарата дързък младеж с бухнали мустаци. Имаше вид на веселяк, красавец. Сигурно се е ползвал с успех сред жените.

— Нали мога да ги взема — попита Ковачев. — Нужни ни са. Ще ви ги върнем.

— Не ни трябва, вземете ги. — Якимов се поколеба за миг. — Но защо се интересувате от него, другарю. Всичко това е отдавна минало, вече забравено. Защо ли е взел Слави снимката му?

— Може би има някой, който му прилича. По снимката е искал да го познае. Ще трябва да проверим.

Ковачев се извини още веднъж за безпокойството, предупреди Якимов, че никому не бива да разказва за срещата им, и си излезе.

Отби се за малко в окръжното управление на града. Поръча да му направят няколко справки. И след половин час автомобилът се носеше с най-голяма скорост по шосето за София.

Полковник Марков го очакваше. Той беше предупреден по телефона от Пазарджик. Изслуша докрай доклада, помълча малко и запита:

— Добре де, чух какво са ти разправили Якимови. Защо не ми кажеш ти какво мислиш за тази история?

Ковачев сам очакваше да чуе мнението на своя началник. През цялото време по пътя той бе размишлявал върху случая, но нищо разумно не бе му хрумнало. Само едно странно съвпадение...

— Тук някак са преплетени две фигури — на Попканджев и на Хаджихристов. Не мога да разбера връзката им. Но тя се крие в управление „РМ“. Там е ходила Якимова, там е бил Каменов, оттам излизат сведенията за радиограмите...

— Какво приказваш? Какво преплитане?

— И Попканджев, и Хаджихристов са родени 1918 година. Първите две имена и на двамата са еднакви: Петър Василев. Пък и фамилните им си приличат: Единият „Поп“, другият — „Хаджи“.

Полковникът го изгледа изпитателно. — А бе ти, Асене, какво съчиняваш? Внимавай! Фантазирането може да бъде и опасно. Какво искаш да кажеш?

— Нищо определено. Но ми направи впечатление това съвпадение. Дали тук не се крие разгадката?

— Загадката-разгадката... Не решаваме ребус! Ти ми кажи защо Каменов е взел фотографията. Предложи разумно обяснение.

Разумно обяснение! Нали все него търси. И не може да го намери...

— Каменов, разбира се, е знаел къде работи бившият съпруг на приятелката му — започна да импровизира Ковачев. — Не него е търсил той в управлението. И за да го намери, не е било нужно да ходи в Пазарджик, да краде снимката. От друга страна, Якимова е била убита два дни след срещата ѝ с Хаджихристов. Тя го е посещавала и е

криела връзките си с него. Криела ги е от хазяите си. Но Каменов е узнал. Научил е и нещо повече...

Ковачев замълча. Очакваше да види как ще реагира полковникът. Но той продължаваше да го гледа и да чака.

— Какво е било това „нещо“? Несъмнено свързано с шпионската дейност на Хаджихристов. Ако не е била непосредствено замесена в нея, то тя поне е знаела. Още от времето, когато са били женени. Но е мълчала. Може би срещу цената на това мълчание Хаджихристов се е показал такъв „джентълмен“. Проявил е необичайно за развеждащи се съпрузи „благородство“. Намерил ѝ е работа, квартира. И ето че Каменов узнава за шпионажа. Опитва се да откъсне любимата си, да я спаси...

— Отплесна се — процеди Марков. — Задълба в измишльотини. Питам те — защо е взел фотографията?

— Тя е познавала някои от съучастниците на Хаджихристов. Естествено е да ги нареди, нали е началник, на работа в управление „РМ“. Якимова е узнала, че единият е Иван Костов...

— Този, дето го разпитвахме — прекъсна го Марков. — Дано да не си прав. Иначе... добре сме са натопили!

— А другият... другият прилича на покойния ѝ вуйчо. Това тя е казала на Слави Каменов. Затова той е ходил в Пазарджик да търси снимката. За да го познае по нея. Затова я е показал и на Лозенски.

— А как си обясняваш факта, че Лозенски не го е познал?

Ковачев сви рамене. Това наистина бе чудно. И вместо да отговори, запита:

— Какво ще кажете за моята версия?

— Версия!... Ще кажа. Нали знаеш италианската поговорка: „се нон е веро, е бен тровато“. Твоята версия не само че не е „веро“, ами не е и „бен тровато“.

Ковачев не беше убеден в достоверността на предположението си. Но то все пак предлагаше едно разрешение. А сега полковникът го отхвърляше безцеремонно, с подигравка.

— Любопитен съм да чуя вашето тълкование.

— Ти какво, разсърди ли се? Интелигентското ти самолюбие ли засегнах. Прощавай тогава.

— Аз все пак чакам да чуя...

— Според мен, това е негова работа.

— На кого?

— На Попканджев. Умрял, а? Познат номер. Не един полицейски садист опитва на Девети да скрие следите си.

— Вие допускате...

— Остави какво допускам. Искам да проверим обстоятелствата, при които е „загинал“ този тип. С това и ще започна. А после ще допускаме...

И без да се бави в излишни разговори, полковникът грабна слушалката на телефона. Започна да дава нареждания за всевъзможни проверки.

Първата несполука дойде от кадровия архив на министерството. Съобщиха, че преди Девети септември 1944 година в бившата дирекция на полицията не е имало служител на име Петър Василев Попканджев.

— Това пък какво означава! — викна Марков. — Хайде, да го няма, след като е умрял, разбирам. Ами преди това!

Той позвъни отново на началника на архивата.

— След петнадесет минути искам досието му да е на масата ми. Ако не го донесете, сам ще дойда да го подиря. Само че тогава... Отваряйте си очите!

Наложи се да разговаря трети път с още по-висок тон. Най-после уплашената служителка донесе досието, като се извиняваше смутено. Търсила го на буква „П“, а то било по старата номенклатура, картотекирано на буквата „К“. Записан бил не „Попканджев“, а „поп Канджев“.

— Къ... Пъ... — отпрати я полковникът — не ме интересува. Друг път да сте по-бързи!

На гърба на втората страница от папката бе залепена голям формат снимка.

— Вземи я и бягай в управление „РМ“ — каза Марков. — Преди всичко трябва да разберем дали наистина нея е показвал Каменов на Лозенски и няма ли сега да го познаят.

Ковачев отлепи внимателно фотографията.

— Ще я взема, но преди да отида в управлението, ще се отбия на едно друго място. Не забравяйте, че сега сме 1963 година, а снимката е направена при назначаването му, преди двайсет и три години.

След два часа Ковачев седеше в кабинета на завеждащия „личен състав“ на управление „РМ“. Лозенски разглеждаше внимателно снимката ту отблизо, ту по-отдалеч.

— Май че е същият — каза той най-после. — Онзи ми показва друга снимка, но човекът е същият.

— Сигурен ли сте?

— Сигурен... Абсолютно сигурен не съм, но така ми се струва.

— Ами не познавате ли такъв човек да работи във вашето управление? — запита Ковачев.

— Не, нямаме такъв.

— Добре. Повикайте, моля, сега вашите сътрудници от отдела.

— Сътрудници много нямам, само Гаврилова е. Данче-е... — провикна се силно Лозенски.

Гаврилова, която работеше в съседната стая, се яви веднага.

И тя разглежда съсредоточено, с интерес снимката. Мисли дълго, но не можа да познае във фотографирания на нея мъж никой от служителите им.

— А сега, другари, моля заключете вратата да не влезе някой неканен гост и внимавайте. Ще направим един малък експеримент.

Ковачев нареди на бюрото няколко десетки снимки. Той бе поискал да размножат фотографията от досието и увеличенията на лицето на Попканджев от другите две снимки. След това отиде при художника на министерството и го помоли да ги дорисува по негови указания. Без да запита за смисъла на това странно поръчение, той само се усмихна с разбиране и грабна четката. Колкото и да съзнаваше сериозността на задачата, Ковачев не можа да сдържи усмивката си, като наблюдаваше ловкостта и вдъхновението, с които художникът преобразяваше лика на Попканджев.

Сега от наредените по масата снимки ги гледаше несъмнено един и същи човек. И същевременно това сякаш бяха цяла фантастична серия близнаци: едни с бухнали мустаци, други със съвсем тънки, „а ла

Кларк Гейбъл“, трети с малки брадички; оплешивели и с посивели коси, с повече и с по-малко бръчки. Какви ли не варианти бяха хрумнали на художника при „състаряването“ на портрета.

— Е, как е... Познавате ли го?

— Чакай, бе другарю. Ти ни шашардиса. Кого по-напред да гледаме!

— Това е все един и същи човек. Притежаваме обаче само снимката му отпреди двайсет и три години. Сега може да изглежда като някой от тези „близнаци“. А може и да е по-друг. Не знаем. На вас разчитаме да го познаете.

— Тоз май ми прилича — каза възбудено Гаврилова, като взе един от портретите.

— На кого бе, Данче? Мен не ми напомня.

— Чакайте! Само че той е с коса, а пък този е плешив.

Ковачев грабна фотографията и закри с ръка горната част на голото чело. Художникът се бе престарал, бе го направил съвсем плешив, с лъскаво теме, без нито един косъм.

— Той е. Сега съвсем ми прилича. Гледай ти какво чудо!

— На кого ви прилича? — запита с едва прикривано вълнение Ковачев.

— На Тонев. Марин... Забравих как му беше бащиното име. Техник е в прибороремонтната база.

— Че защо аз не го познавам? — учуди се Лозенски.

— Назначихме го, докато вие бяхте в болницата — отговори Гаврилова. — Добър служител е той, началникът му е много доволен от него. Работлив, изпълнителен. И много добър специалист.

Гаврилова бързаше да го похвали, сякаш се страхуваше, че човекът може да пострада нещо от това, дето го е познала. Лозенски й нареди да донесе личното дело на Марин Илиев Тонев. Ковачев го взе, поиска и делото на Иван Костов и се прибра в министерството.

Полковник Марков дълго се смя на хрумването му да дорисуват фотографията. След това се задълбочи в проучване на двете досиета. И колкото повече задълбаваше, толкова по посьрваше лицето му. Поиска бърз телефонен разговор с Белослатинския участък на МВР. Разпита ги за паспорта, издаден на Марин Илиев Тонев от тях.

— Ядец! И този път ударихме на камък — каза най-после той.

— Но нали Гаврилова го позна?

— Какво е познала. Кого е познала! Вашите цапаници. Вие, да ви падне в ръцете моята снимка, и нея може така да я дорисувате, че и мен ще припознаят. Не, драги, този номер е добър за филм, но тук не важи!

Полковникът се беше отказал от предположението си, че Попканджев е жив. Тази негова „непоследователност“ можеше да смути човек, който не го познаваше добре. Но не и Ковачев. Той знаеше, че бай Кръстьо сега хитрува. Изпитва и него, и себе си и по този начин подлага на проверка версията. Неведнъж бе имал възможност да наблюдава този му прием.

Можеш да му предлагаш каквито и да е хипотези: слушаше ги равнодушно или ги отхвърляше с насмешка. Най-често просто не се занимаваше с тях. Но направеше ли му впечатление, веднага се нахвърляше върху предложения вариант и започваше най-яростно да го атакува. Издържи ли — значи е добър. Бъде ли оборен — в коша. По същия начин постъпваше и със собствените си хрумвания. Първоначално ги налагаше с началническия авторитет, с всички доводи и съображения, които можеше да съчини. Докато колегите му възприемаха версията и започнеха да я защищават. И тогава Марков „показваше рогата си“. Сам се нахвърляше да я разнищва, да я оборва, „да я пече на слаб огън“.

— Каква стана тя, другарю полковник? Нали това беше вашето предложение. — Че Попканджев е жив.

— Няма мои-твои предположения. Има само истински и лъжливи, доказани и необосновани. Вярно е, изказах предположението, че Попканджев може да е останал жив. Но не съм се венчал за него я. Сега виждам, че то е необосновано.

— Защо пък необосновано?

— Трябва ли да ти обяснявам. Добре... Виж му биографията. От игла до конец е описана. И кога, и къде е роден. И какво е правил от 1922 година, когато се е появил на белия свят, до наши дни. И нито в един пункт тя не съвпада с биографията на твоя Попканджев. Да не би все пак този гад наистина да е умрял. И това се случва, дори с мръсниците. Издирих акта за смъртта му. Той е съставен „през куп за грош“. Личи си, че който го е майсторил, за първи път се е занимавал с такава дейност. Някой наш административен лъв от Богутево. В него има повече революционна ярост, отколкото достоверни наблюдения и логични заключения. Лицето на намерения труп било обезобразено при падането в пропастта. Но документите били на Попканджев. Познали и пръстена му. Тъмна работа. Актът е такъв, че всичко можеш да си помислиш. Не е изключено наистина да се е убил. Случайно. А защо да не допуснем, че дори се е самоубил. Разбрал е по пътя, като го е задухал вятърът, че гърците няма да го посрещнат по-добре. Гърците от четирийсет и четвърта година! А ние сега гоним тоя, дето клати дърветата в гората. Аслъ де, защо ли се спрях на най-невероятната версия — че убиецът е човекът, който е умрял преди деветнайсет години?

— Но нали него е търсил Каменов — възрази Ковачев, макар че доводите на полковника го бяха посмутили. — Безспорно той е ходил в Пазарджик само за да вземе снимката на „чичо Пецо“, на вуйчото на Стефка. А за какво може да му е била нужна тя? Според мен, събитията са се развили така: Якимова е отишла по някаква работа при Хаджихристов в управлението. Там случайно е срещнала Попканджев —Тонев. Познала е вуйчо си, починал преди деветнайсет години...

— Как го е познала? На колко години е била тя през 1944 година.

— На четиринадесет. Живеели са в една къща. Могла е да го запомни и да го познае. И Попканджев е успял да я уговори да се срещнат отново. Ходили са заедно в Бояна. Той я е придружил до стаята. Там я е убил, за да не го издаде. Но в съботата тя е споделила нещо по този въпрос с Каменов. Той не е знаел как да намери „чичо

Пецо“. Затова отива до Пазарджик. Открадва фотографията му и с нея, изглежда, е успял да го открие. Но и Попканджев е разбрал това и го е заклал.

— А Попканджев е Марин Тонев, нали. Това са твои фантазии — каза намусено Марков. — Първо: Каменов търси в управлението не Тонев, а Костов. Защо?

— Попканджев може да е излъгал Якимова, че се нарича Иван Костов.

— Но такъв човек съществува и работи в управлението.

— Казал е първото случайно име, което му е хрумнало.

— Може. Но никакви факти не подкрепят това твое предположение. А я виж досието на Тонев. Ден по ден, година по година е документирано. И номерът на паспорта му отговаря на истинския. Нали проверих в Бяла Слатина. Само преди два месеца, когато са го назначавали в управление „РМ“, отново са събрали сведения за него. Ето, от селсъвета в Галиче. Виж, приложен е и пликът дори. Ето и последните характеристики от промкомбината във Враца, където е работил доскоро. Оттам са изпратили и цялото му досие. Прегледай я. То е факт, а не измислица на разузнавач с богато въображение. Не! — Марков тупна по досието. — Как стават тия работи? Не, момчето ми, дори и да приемам, че Попканджев е там, че работи в управление „РМ“, — макар че не виждам защо трябва и това да приемем, — той е някой друг. Не е Тонев. В управление „РМ“ ние си имаме набелязан вече един обект — Хаджихристов. Върху него трябва да съсредоточим цялото си внимание. Тази сутрин, докато ти беше в Пазарджик, при мен се яви твоят помощник Радков. И знаеш ли какво предложи?

— Кажете.

— Да проверим обстоятелствата, при които е умряла първата съпруга на Хаджихристов — Донка Михайловска. Тя била предана наша другарка. Не знам какво е харесала у този франт, но мога да си представя как щеше да реагира, ако заподозряла, че е агент на чуждото разузнаване. Нея той не би могъл да удържи нито със заплахи, нито с добро...

— И вие мислите, че Хаджихристов я е убил, за да не го издаде?

— Така мисли твоят Радков. А аз засега ще кажа само: главната фигура за нас си остава Хаджихристов. И ако той има помощник, което

е много вероятно, ние ще го разкрием чрез него. А не като гоним сянката на Попканджев.

— Но защо, защо Каменов е търсил човек, който прилича на Попканджев.

— Първо: той търси човек, който прилича на младия Попканджев, на Попканджев отпреди двайсет години. Второ... — полковникът се запъна за момент — и второ, виждаш — не можем да разберем. Поне засега. Не възразявам да поставим под наблюдение и Тонев. Но то едва ли ще донесе нещо интересно. Главният обект за нас е и си остава Хаджихристов. Той е една много перспективна фигура. Не като възкръснал Попканджев, разбира се. Нека не забравяме основната ни задача — да открием шпионина, който се е скрил в управление „РМ“. За нас убиецът на Якимова и на Каменов, ако е едно и също лице, е само средство към намиране на притежателя на радиопредавателя. Към всички други съображения, които ме карат да се съмнявам, че Тонев е замесен тази работа, е и следното: той самият, по характера на работата му, няма никакъв достъп до поверителните сведения. Не е и свързан с Хаджихристов. Когато Тонев е бил назначен, Хаджихристов е отсъствувал, бил е в командировка чужбина. Сигурен съм, че дори сега те не се познават.

Ковачев се прибра в кабинета си недоволен. Някак вътрешно чувство му подсказваше, че е на прав път. А не можеше да опровергае логичните доводи на полковник Марков. Отиването на Каменов в Пазарджик, вземането на портрета, показването му в управление „РМ“ — всичко това говореше, че той е знаел някаква много важна тайна. Толкова важна и опасна, че „те“ са се принудили да го убият, за да не ги издаде. Обстоятелството, че Якимова също бе убита, означаваше, че той е узнал тази тайна от нея.

Каква беше тази тайна? Не беше ли тя намереният от Каменов радиопредавател. Той го е взел от Якимова. Знаел е кой си служи с него. Човекът, който прилича на умрелия вуйчо. И за да го познае, за да го намери, е ходил в Пазарджик. Защото Стефка му е казала, че той работи в управление „РМ“?

Да, той сам се е наврял в ръцете им. Иначе отгде са могли да знаят, че той живее при Лютичев. Той се е криел. Милицията не е могла да го открие, та те ли...

Две линии свързваха Якимова с управление „РМ“ — бившият ѝ съпруг Хаджихристов, и вуйчо ѝ Попканджев, ако наистина той се бе легализирал под името Марин Тонев.

Кръгът Якимова—Каменов—управление „РМ“—Якимова се затваряше. Но дали веригата включваше Хаджихристов, а Тонев или някой друг служител от управлението? И нямаше ли и тук два взаимно пресичащи се кръга — на шпионажа и на убийството? Не, те се покриваха. Въпросът беше коя брънка е във веригата: Хаджихристов, Тонев или някой друг.

Миналото на Хаджихристов будеше подозрения, развиваше богати възможности за завербуване от чуждото разузнаване. Но след това народната власт го бе обсипала с материални и морални блага, които би трябвало да удовлетворяват и най-амбициозния българин. Срещу какво би могъл той да пожертвува научната си и служебна кариера, апартамента, вилата, колата... Нека не се позоваваме на съвестта му, на родолюбието му, още по-малко на предаността му към социалистическата идеология. Най-простата, еснафска, най-вулгарна сметка би му подсказала, че пътят на шпионажа рано или късно неминуемо ще го отведе в пропастта. Психологически това участие сякаш бе най-слабо оправдано. Но това разсъждение достатъчно ли беше, за да го очисти от подозрение? Не би ли използвало вражеското разузнаване някое минало дребно престъпление още през студентските му години, или в концлагера, или след освобождаването му, за да го впримчи в мрежата си?

Случаят „Тонев“ изглеждаше значително по-прост за изследване. Още при първото си посещение при полковник Марков той ще го склони да проведат един нов експеримент — колкото прост, толкова и сигурен. Ще доведат с една кола съпрузите Якимови и по някакъв начин ще им покажат Тонев. Стефка е убита, но баща ѝ и майка ѝ са живи! Те непременно ще познаят своя брат, своя шурей. А ако не го познаят — то Тонев отпада окончателно от листата на заподозрените. Това наистина би бил един нов, много тежък, жесток удар. Особено за майката. Да познае във „възкръсналия“ си брат убиеца на дъщеря си!

Ковачев си представи посивялата, измъчена Якимова, „Блажка“, както гальовно я наричаше съпругът ѝ. Тази безобидна, добра женица, тази майка, загубила така трагично единственото си дете. Как се разплакваше, щом се споменеше името на дъщеря ѝ. Как се

смущаваше от спомените за умрелия ѝ брат. И сега, сега той, Ковачев, се готвеше да „възкреси“ брата полицай, да го възкреси в съзнанието на майката като убиец на дъщеря ѝ.

Опитът би могъл да струва живота ѝ. Има ли той право да поиска от нея такова страшно изпитание? Може би само бащата ще е достатъчен. Той не би могъл да не познае своя шурей дори след деветнайсет години. Така, както дъщеря му го е познала. А старецът ще издържи моралното сътресение. Във всеки случай по-леко, отколкото съпругата му.

Ковачев се изтегна в креслото, затвори очи и се замисли.

Това насочване ту към този, ту към онзи не му харесваше. Забравил ли е той какво насочва към тези хора — възможното най-страшно обвинение.

Макар и засега само в мислите си, аз ги подозирам обвинявам в убийства, в шпионаж. Заплашвам ги със смъртно наказание. Готов съм да подложа на най-страшни изпитания двама съкрушени стари хора, двама родители, току-що загубили единствената си дъщеря. Кой ми дава това право? Службата!

Не, не властта, а моралното право!

И нека не се извинявам, че не може без това. Нека си призная, че аз не мога бързо, уверено да намеря правилния път. Да отделя невинните от престъпниците, без да измъчвам хората, без да ги подлагам на най-страшни изпитания. И нека дори и за миг, да не допускам онази подла мисъл, която при душевен смут и неувереност пропълзява в съзнанието ми: все някой трябва да се занимава с това. И този някой може да бъде по-слаб и по-неопитен, и по-невнимателен от мен. Не, не, само по този път не. Трябва най-после да намеря изхода към разкриването на това престъпление.

Случаят с двамата родители на Стефка Якимова, хрумването му да ги използва за проверката на Тонев му напомни за тежката морална отговорност на неговите действия. Именно морална.

Той е меч. Той сам е върхът на острието на меча. Меч, който пуска кръв. Който причинява страдания и смърт.

Той е разум. Разумът, който насочва този меч. Насочва за добро или за зло.

Но той е и сърце. Сърце, на което служи този меч. В името на справедливостта. И разумът трябва да управлява меча само в името на

справедливостта.

Той *трябва* да разкрие престъпниците. Без да причинява болки на невинните, на изстрадалите. Трябва. Иначе не е достоен за меч!

Известно е, че всеки престъпник, и най-ловкият, и най-опитният, винаги оставя „визитната си картичка“. Понякога тя се намира и прочита лесно. Смешно лесно, като в онзи куриозен случай с недобросъвестния шофьор, който бе блъснал през нощта по шосето от Баня една старица. И тъй като никой нямало наоколо, вместо да вземе в колата пострадалата и да я отведе бързо до първата болница, шофьорът префучал, без да спира. А когато органите на КАТ отидоха на местопроизшествието, намериха върху изстиналия вече труп, да, именно върху трупа, табелката с номера на автомобила, която се бе откъртила при удара.

Ех, този случай не е такъв. Пък и недостойно би било да търси подобни случаи. Но старото правило на криминалистите сигурно важи и тук. Само че „визитната картичка“ бе скрита, написана с невидимо мастило. И той е сляп за нея, не успява да я намери, да я прочете.

Мисли, Асене, мисли...

Насреща си той има опитен, смел и находчив враг. Трудно е да се различи кои улики водят към истината и кои са капани, сложени умишлено от пресметливия престъпник, за да отклонят следователя в погрешни ходове. И все пак не може да бъде противникът му да не е допуснал грешки. Ето, той се досети, че ако убиецът на Якимова и на Каменов е един и същи, той е използвал еднакви похвати — симулацията. И това му помогна да се ориентира по-правилно в лабиринта на този у плетен случай. А това вече говореше за лика на престъпника. Това бяха „черти от физиономията“ му. Друга черта бе жестокият и хладнокръвен начин на убиванията. Кой обикновен гражданин е способен така „майсторски“ да души, да реже вени! Само садист, а не човек.

Садист! Садист има — Попканджев. Враг озлобен, безмилостен... Ако тогава, през нощта срещу Девети септември, е успял да избяга? Ако е останал жив? Как би подхождал той за този случай. Още повече, след като е избягал в чужбина, сигурно не е пропилял времето си. Обучавали са го в школи, тренирали са го, калявали са го за опасната мисия, която са смятали да му възложат.

А задачата му наистина е опасна. Да проникне в България, в поверителното управление „РМ“, да предаде първостепенни държавни тайни. Не всеки може да бъде натоварен с такава мисия. Той несъмнено се числи в списъка не на случайните агенти, а сред най-квалифицираните...

Кога ли се е завърнал в България? Как ли е преминал границата. По какъв ли начин се е легализирал?

И ето, сега в управление „РМ“ действа висококвалифициран вражески агент, снабден с най-модерна шпионска техника, отлично подготвен. Те не са особено богати с такива „кадри“. Това несъмнено е „ас“! Асовете обикновено ги подготвят в Западна Германия. И Попканджев сигурно е минал през тамошните школи.

Ас! Асовете са рядкост. В колодата карти са само четири. Сред вражеските агенти — още по-голяма рядкост. Тях ги ценят. Пазят ги. Полагат особени грижи както за вкарването им, така и за внедряването им...

Ас! Не изтърваха ли те само преди няколко месеца друг един ас! Висококвалифициран агент, за когото и тогава се учудваха колко внимателно е подготвено вкарването му в България. Друг ас ли? Ами ако се окаже...

Какво се вторачиха те в този Попканджев. Бил той жив или мъртъв. Потънаха в дребни, може би незначителни подробности. И едва не изпуснаха голямото, решаващо...

Не е важно дали „Кардам“ е Попканджев, негова сянка или някой съвсем друг. Важното е да го познаят, да го открият, да го заловят.

Сякаш пелена падна от очите на Ковачев.

Пред него се откри врата.

Врата из миналото, която води през настоящето към бъдещето. И той влезе с разтуптяно сърце, изпълнен с надежда и очакване, през тази врата. Потъна в спомените си.

Това се случи преди по-малко от три месеца. В началото на юни.

Бяха пак двамата с полковник Марков. В неговия кабинет.

Гражданинът бе току-що излязъл.

Гражданинът Стоян Дойков Стоянов. Да, той още помнеше името му.

Полковникът не бързаше да се изкаже, да запита за мнението му. И той не бързаше. Прехвърляше в ума си чутото, търсеше да отдели

сериозното от случайното.

Предишния ден вечерта, към девет часа, в дома на Стоян Стоянов по телефона се обадил непознат мъжки глас и казал:

„Осем, осемдесет и девет, седемдесет и четири?“

Телефонът на Стоянов имал номер 8-79-74. Много често го бъркали с телефона на пиацата за таксите на Орлов мост — 7-89-74. Понякога, когато бил в лошо настроение, отговарял, сякаш е служител от таксиметровата служба. „За отмъщение, дето ме безпокоят денем и нощем“ — бе им казал той с тон на извинение. И сега отговорил утвърдително. После гласът запитал:

„Другарят Богоев?“

Стоянов, тръгнал веднъж по пътя на лъжата, казал „Да“.

Тогавя непознатият изговорил бавно, като наблягал на всяка отделна сричка:

„Прага, тринадесет“.

Едва като чул тази фраза, Стоянов разбрал, че не търсят пиацата за таксите. Но онзи бил вече затворил телефона.

Озадачен от тайнствените думи „Прага, тринадесет“, Стоянов разказал за случая на жена си. Чули и децата. Те настояли да съобщат на милицията. И той позвънил на дежурния в градското управление.

Така Стоянов стигна до контраразузнаването.

Най-после полковник Марков вдигна глава и изгледа въпросително своя помощник.

— Може да е някаква шега — каза той. — На приятели, пред които Стоянов се е оплаквал от телефонните грешки.

— Може. Но не ми прилича. Пък и... каква шега е това? Ако някои зевзеци са намислили да го разиграват, разговорът щеше да протече по-иначе, по-духовито.

— Не е изключено тук да се крие нещо. Направи ли ви впечатление двойната проверка: първо пита за номера, а след това и за името. Сякаш непознатият е искал да се увери напълно, че е попаднал точно на търсения човек...

— И когото изглежда не познава — добави Марков. — Гражданинът правилно забеляза, че Богоев и този, който го е търсил, сякаш не са близки — не се познават или поне не разговарят често по телефона. Ако, разбира се, такъв Богоев въобще съществува. Това впрочем можем лесно да установим.

— Като позвъним на този номер?

Полковник Марков се замисли.

— Да позвъним можем. Но няма ли да сбъркаме? Кой е този Богоев? Кой му звъни? И какво означават думите „Прага, тринадесет“. Улица „Прага“, номер тринадесет?... Или... това са някакви условия, кодирани думи, чийто смисъл е понятен само за посветените?

Погледът му се спря на настолния календар.

— Тринадесети юни. Днес е тринадесети юни! „Прага, тринадесет“! Не означава ли това: „Посрещни човека, който пристига на тринадесети с влака от Прага? Или... със самолета?... А може би — предай на човека, който ще замине на тринадесети за Прага...“ Не, да се гадае така е безсмислено. А да се позвъни? Не е ли рисковано? Да се помогне на врага, а се поправи грешката и да се предаде съобщението, което по една случайност не е намерило адресанта си. Те могат да установят и без да звънят, има ли на телефон 8-89-74 Богоев. Е, и какво от това?

Докато полковникът говореше, той бе проверил в телефонния указател. Там имаше единадесет Богоевци и една Богоева. Но нито един от тях нямаше телефонен номер, който започва с осмица или седмица. Цифрите им с нищо не напомняха номера, който им събщи Стоянов.

Полковникът реши, че все пак трябва да опитат.

Отиде да позвъни от автомата в градинката край министерството. Инсценировката трябваше да бъде издържана от начало до край.

Първо набра номера на пиацата за такситата 7-89-74. За всеки случай. При подобни обстоятелства не биваше да се пропуска нито една възможност.

— Ало-о — обади се веднага отегчен женски глас.

— Другаря Богоев?

— Какъв Богоев бе, другарю... тук са таксита „Орлов мост“.

Чу се как жената каза по-тихо: „Търсят някакъв Богоев“. Неразбран мъжки глас ѝ отвърна нещо и тя викна сърдито: „Няма тук Богоев“, и затвори телефона.

Е, сега идваше ред на другия. Ковачев пусна нова монета и избра внимателно номера.

Автоматът иззвъня веднъж, втори, трети път... Никой не се обаждаше. След шестото или седмо позвъняване някой вдигна

слушалката. Но не се обаждаше. Чакаше този, който звъни, да заговори пръв. Това беше добре. Започваше подходящо.

— Осем, осемдесет и девет, седемдесет и четири — каза той с равен, безразличен глас.

— Да.

Само една сричка произнесе гласът, а каква гама от преживявания се криеше в нея: и очакване, и надежда, и страх, и предпазливост.

— Другарят Богоев?

— Да, аз съм — беше плътен, „кадифен“ мъжки глас.

Не просто „Да“, а „Да, аз съм“. Уговорката беше ли тъй детайлно уточнена? Стоянов бе отговорил само с „Да“.

— Прага, тринадесет.

Позволи си една съвсем малка волност: не затвори веднага, а за няколко секунди задържа слушалката.

Но нищо. Онзи затвори. Изглежда по-нататъшните разговори са били излишни.

Веднага започнаха проверките.

Установиха, че телефон номер 8-89-74 принадлежи на някоя си Радка Милтенова, живуца на улица „Узунджовска“ № 15. В нейния апартамент наемаше стая Валентин Христов Богоев, референт от Плановата комисия.

Полковник Марков изпрати лейтенант Петев да организира наблюдението на дома, намиращ се на булевард „Прага“ номер 13. На лейтенант Дойнов възложи заедно с кварталния милиционерски отговорник да наблюдават къщата, в която живееше Богоев — на „Узунджовска“ 15. А него изпрати в Плановата комисия — да проучи какво представлява този Богоев и да вземе снимката му.

Биографията на Богоев не подсказваше нищо. Бе безупречна по всички линии. Единственото обстоятелство, което можеше да има отношение към разследвания случай, бе, че предишния ден той сам бе предложил да бъде командирован за десетина дни в Русе. Трябвало да уреди някакъв въпрос, който „поради липса на време“ от месец стоял висящ. Съобщил на началника на отдела, в който работеше, че заминава на тринадесети с влака за Русе. А си седеше в къщи. Не бе се явил на работа.

Докато докладваше, иззвъня телефонът.

„Да, слушам... — лицето на полковника в миг се напрегна. Разбрах. Сега ще изпратя още одного. Край.“

Марков затвори телефона и погледна усмихнат.

— Паролата е изяснена.

— Прага, тринадесет?

Да. Богоев седи в сладкарница „Прага“. След десет минути ще бъде точно тринадесет часа. Срещата ще стане на стотина крачки оттук. Бих желал сега да съм там.

— Да отида аз, другарю полковник?

— Не, ти не трябва да се показваш. Ще отиде... Веска.

Колко бяха доволни в този момент и двамата.

Случайна грешка в предаване на паролата. Проявена съобразителност от Стоянов. И ето — те вече са по следите на една афера, която обещава да им разкрие неподозирана, може би много сериозна акция на врага.

И колко бяха разочаровани, объркани след един час, когато се завърнаха разузнавачите, които бяха наблюдавали „срещата“ в сладкарница „Прага“.

Първа дойде Веска, младши лейтенант Минчева.

В сладкарницата били заети едва десетина маси. На една седял Богоев. Пушел цигари, пиел с наслада кафето си и бавно прелиствал списание „Советский союз“. Само от време на време хвърлял отегчени погледи към съседните маси. Погледнал и нея. Усмихнал й се едва доловимо. Но не с желание да флиртува. И отново забил поглед в списанието.

Така минало времето до един и половина. Никой не седнал на масата на Богоев, никой не го заприказвал. След като платил и си излязъл, Минчева също напуснала сладкарницата.

Не по-малко загадъчен беше и докладът на Дейнов.

От дома си Богоев излязъл към дванадесет и половина. Вървял съвсем бавно, сякаш се разхождал. От една будка си купил списание. След това влязъл в сладкарница „Прага“.

Дейнов съобщил на полковник Марков и зачакал отвън, край насрещния ъгъл.

На излизане проследил Богоев до площад „Славейков“. Богоев влязъл в жп бюрото. Оттам го поел Радков. Щом се отдалечили от площада, Дейнов проверил в бюрото. Служителката му каза, че

„гражданинът със сивия костюм“ е купил билет за Димитровград за бързия влак, който тръгва в 19,25 часа. През изтеклите минути била продала само два билета за Варна и този за Димитровград. Но нито един за Русе. И всичките — за втора класа.

Да, имаше нещо странно в този случай, който те наричаха „Прага, тринадесет“. Започна необикновено, завърза се по непонятен начин и завърши съвсем неочаквано.

Дали няма едва сега той да се разнищи докрай?

Същия ден вечерта те заминаха за Димитровград. Той в първокласния вагон, а лейтенант Петев, който смени оперативния, в съседния вагон, където се бе настанил Богоев. Във влака се качиха на гара Подуяне.

В купето беше сам. Имаше и време, и възможност да размисли спокойно.

Службата в Димитровград е предупредена да го поеме. Но какво може да го води натам? Заводите? Ето, седи този човек на десетина метра от него, а какво крие?... Една грешка свърза съдбите им. Грешка и съвпадение. Автоматът навярно е набрал един импулс по-малко: 8-79-74 вместо 8-89-74. Това се случва. А ако не се беше случило!... И какъв беше смисълът на тези думи: „Прага, тринадесет“? Дали и посещението в сладкарницата не беше едно просто съвпадение? Второ съвпадение! Не, там нещо се е случило. Иначе той нямаше да замине. Никой не го е посещавал след това, никой не му бе звънил по телефона. В сладкарницата все пак нещо трябва да е станало, което те не са успели да доловят.

Тогава те бяха така вторачени в предположението си, че Богоев е трябвало да се срещне с някого в сладкарницата, така уверено очакваха някой да седне на масата му, да поведе разговор с него, че пропуснаха, не видяха най-естествената цел на това посещение.

И сега сигурно те пропускат, заслепени от собствените си хрумвания, някое не по-малко естествено и не по-малко очевидно положение. Може би Хаджихристов е резидент и той е наредил да убият Якимова и Каменов. Защото те са намерили радиопредавателя и са налучкали следите му. И никакъв Попканджев не участва в това престъпление. А може би Попканджев е жив. Той е главният агент. И Хаджихристов не е замесен. Кой знае?... Ами ако някой друг, трети човек, за когото те дори още не подозират. Хайде де, познай кое е

естественото, очевидното... Познай сега, а не после, когато случаят се разнищи.

Така той тогава, във влака за Димитровград, се измъчваше над въпросите: какво означават думите „Прага, тринадесет“, какво се бе случило в сладкарницата, защо Богоев пътува за Димитровград, а не за Русе, където е командирован. И не можеше да намери отговор на въпросите.

До гара Пловдив пътуването мина спокойно, без никакви произшествия.

Преди гара Септември той излезе „да се поразходи“ из коридора. Петев беше на поста си. Съобщи му, че Богоев само веднъж е напуснал купето. Ходил до тоалетната.

След Пазарджик отново прескочи до съседния вагон. Петев продължаваше наблюдението. Намигна му хитро и прошепна: „Пак ходи в клозета. На зор е нещо...“

Какво означаваха тези чести посещения на тоалетната. Нерви? Или нещо друго?

След Пловдив реши да провери още веднъж положението. Бездействието, очакването го притесняваха.

Повечето от пътниците бяха слезли. Коридорът сега беше празен. Нямаше го и Петев.

Той изчака няколко минути, провери в тоалетната. Върна се бързо в своя вагон, взе пътната си чанта, погледна в близките купета.

Не, Петев никъде го нямаше.

Дали Богоев не е решил внезапно да слезе в Пловдив. И Петев, разбира се, го е последвал. Не е имал възможност да го предупреди. Но защо ще слезе в Пловдив, след като си е купил билет до Димитровград? Лошо! Това би означавало, че Петев се е издал. Богоев е разбрал, че го следят. Ами ако въобще е пътувал за Пловдив, а билетът за Димитровград е целял само да ги заблуди...

Но тогава... тогава той още в София е разбрал, че е под наблюдение. Несъстоялата се среща в сладкарницата... не означава ли тя, че Богоев е усетил следенето и е успял да предупреди съучастника си да не се приближава, за да не се издаде и той? Не сбъркаха ли, като се обадиха по телефона? Не провалиха ли по този начин случая?

Премина бавно по коридора до края на вагона и назад. Погледна крадешком към купето на Богоев. Там седяха шестима мъже. Сред тях

беше и Богоев. Четеше вестник.

Как се смути той тогава! Дори сега му беше неприятно да си спомни. Изтръпнал се оттегли в дъното на коридора, облегна се на прозореца и впери поглед към купето. Някакво лошо предчувствие започна да го овладява.

Това пък какво означаваше? Къде е Петев? Какво се е случило с него? Той в никой случай не би слязъл сам, особено без да му се обади. Значи...

Богоев е разбрал, че го следят. До Пловдив не е могъл нищо да предприеме. Коридорът беше натъпкан с хора. Нещастieto се е случило непосредствено след като влакът е излязъл от гара Пловдив. Може би само минута преди неговото идване.

А Богоев сигурно не е сам. С него пътуват съучастниците му. Може би и този, който се е обадил по телефона. И сега те са тук. Наблюдават го! Всеки миг изневиделица някой удар може да се стовари по главата му. И той ще полети навън!

Опипа инстинктивно пистолета си. Погледът му неволно се спря на внезапната спирачка.

„Всички билети — провикна се напевно кондукторът. — Вашият билет, моля.“

Показа първокласния си билет. Кондукторът го изгледа някак учудено, но не каза нищо.

Дали да го запита? Може да е забелязал нещо. Впрочем едва ли. В Пловдив слязоха толкова пътници...

На някаква малка гара влакът неочаквано спря. Само за десетина секунди. И потегли отново.

Той продължаваше да стои облегат на прозореца, съвсем сам в безлюдния коридор.

Защо да не седне в купето на Богоев? Той не го е виждал, а в Димитровград и без това ще го сменят. Обикновен пътник, качил се от Пловдив. Пък и билетната проверка мина.

Не, по-добре е да остане тук. Ако Богоев реши да излезе, отново да отиде до тоалетната, как ще изскочи подире му. Не...

Ето, вратата на купето се отваря. Излиза едър мъж. Но това не е Богоев. Запътва се насам. Ако иска да посети тоалетната, защо не отива към другата, по-близката?...

Мъжът преминава с клатеща се от люлеенето на вагона походка край него. Хвърля му бегъл поглед и влиза в тоалетната.

Не, той не бива да остане на това място. То е твърде удобно за нападение. До самата врата на вагона. А в коридора няма никой. Един удар и ще бъде изхвърлен от влака, без някой да забележи.

После, когато докладва на полковник Марков, той прескочи този момент. Досрамя го да си признае, че е изпивал страх. Себе си можеше да залъже, че е било „благоразумие“. Но не и бай Кръстьо...

Влезе в първото купе. Остави на мрежата за багаж чантата и седна.

Мъжът скоро премина по коридора. Вратата на съседното купе се затвори с трясък. И пак излезе. Коридорът отново бе празен. Застана на предишното си място.

През шума от тракането на колелетата зачу от съседния вагон непознат груб глас да пита: „Някой от вас да се казва Ковачев?“

Него ли търсят? И кой може да е той?

Премина бързо в първокласния вагон.

Милиционер затваряше вратата на последното купе.

— Кого търсите?

Милиционерът го изгледа подозрително, но все пак каза:

— Един другар. Ковачев.

— Аз съм Ковачев. Какво има?

Наложи се да покаже служебната си карта. И едва след като се увери, че наистина разговаря с майор (да, тогава той беше още майор) Асен Ковачев, милиционерът му обясни шепнешком:

— Бърза телефонограма от Пловдив. Аз съм от участъка в Поповица. Наложи се да спрем бързия влак. Ето, заповядайте, другарю майор.

Пое листчето.

„Припознах се. Стори ми се, че лицето слезе на гара Пловдив в последните секунди преди тръгването на влака. Когато разбрах, влакът беше заминал. Истинският остана в купето. Подробности — Димитровград. Петев.“

Странно. Какво можеше да означава това? И все пак — слава богу! Можеше да е нещо много по-страшно. Петев е жив и здрав. Богоев седи в купето си...

— Вие, другарю — нареди той на милиционера, — ще ме придружите до Димитровград. Ще седнете в първото купе на съседния вагон и ще внимавате. Аз ще застана в коридора пред купето. Ако ми потрябвате — ще ви дам знак.

— Разбрано, другарю майор — отвърна му милиционерът със заговорнически вид.

Щом влакът спря на гара Димитровград, във вагона се качи майор Милев. Младият, едър рус мъж, който го придружаваше, остана до вратата, а Милев (те се познаваха от школата) се приближи и запита тихо:

— Тук ли е още?

— В купето си. Какво се е случило?

— Обади ми се Петев. Изиграли го на гара Пловдив. В последния момент наблюдаваният е слязъл. И Петев се спуснал подире му. Едва извън гарата, при такситата, успял да го види в лицето. Бил друг. Да се върне не успял — влакът бил заминал.

— Но как е възможно да се припознае?

— Това го запитах и аз. Поддържа, че онзи бил облечен със същия шлифер и мека шапка, носел същите куфар и чанта. А какво става с този тук?

— Нищо. Все още седи в купето. Чакам го всеки момент да слезе.

— Време му е. Влакът кога да е ще потегли. Навън го чакат две от моите момчета. Петев ни го описа.

— Съобщихте ли на полковник Марков?

— Разбира се.

В този момент влакът изпухтя и бавно потегли. И двамата с ъгъла на околото си наблюдаваха вратата на купето. Но тя не мръдваше. Влакът набра скорост и се понесе устремно напред.

— Каква стана тя? — запита Милев. — Уж имаше билет до Димитровград, пък не ни удостои с посещението си.

Да, това беше нова изненада. Богоев, който „официално“ се намира в командировка в Русе, с билет до Димитровград, слиза в Пловдив и... продължава да пътува за Свиленград. Започваше да става прекалено.

Дори тогава, в този момент, когато беше ясно, наблюдаваният пътува не за Димитровград, а за Свиленград, той не можа да прозре

играта на врага. А тя беше толкова проста.

Чудеше се и продължаваше да слуша догадките на Милев.

— А според мен, припознаването в Пловдив се дължи на просто съвпадение. Малко ли хора имат еднакви куфари и чанти? Не си ли приличат всички наши шлифери и шапки? Богоев е видял как подир „двойника“ му се е спуснал Петев, разбрал е, че го следят и... Чакай! — сепна се Милев. — Да не реши да скочи от влака в движение? Ще пратя Пешо да пази другата врата.

— Добре — съгласи се той. — Аз ще остана тук, а ти намери кондуктора и му кажи да провери билетите.

Прав ли беше Милев? Дължеше ли се припознаването Пловдив на случайно съвпадение, или това беше умишлено изигран трик? Тогава... Богоев не е сам. Те са двама, а може би и повече. Те знаят, че са под наблюдение. От тях може да очакват нови изненади.

След няколко минути мина кондукторът. После се върна Милев.

— Хей, Асене, нещо сте я омотали. Твоят човек не знае български. Билетът му е международен, до Истанбул. Кондукторът дори не искаше повторно да го проверява. Помнил го — единственият пътник чужденец в това купе. Той поел влака от гара Пловдив и вече извършил проверката и всички билети. Било му неудобно.

— Хм...

Да, това беше отговорът му. Задоволи се да изсумти. Фактите трябваше да се наврат в очите му, за да ги види. И сега ли ще чака „естественния развой на събитията“?...

— Да не би все пак Петев да е изтървал истинския Богоев! Пловдив? — запита Милев.

— А бе... не може да бъде. Та нали и аз го видях след това Богоев е, добре помня физиономията му. На, разгледай я и ти — подаде на Милев снимката. — А онзи... дето е слязъл в Пловдив, Петев го е изтървал, нали?

— Взел единственото такси и изчезнал. А Петев отишъл в градското управление да телефонира. Ти онзи го пиши бегал, виж да не изтървем и тоя, дето е тръгнал към границата. Ако е вашият Богоев, разбира се.

Влакът навлезе в гара Свиленград.

Те преминаха в съседните вагони и оттам слязоха. Между малцината граждани, които напуснаха влака, Богоев го нямаше. В

граничната служба предупреди дежурния офицер и зачакаха.

— В спалния вагон пътуват две семейства от Западна Германия, трима иранци, един турчин. Във второкласния — югославянин, трима турци, един австриец и две момичета чехкини. Българи няма. Ето паспортите им.

— Погледни! Не е ли същият.

До снимката на Богоев той бе поставил паспорта на австрийския гражданин Дитмар Фогел, търговец от Виена. Милев разлисти паспорта.

„Влезе — 12.06.63 — Драгоман“ — изговори машинално.

— А сега ще му поставим: „Излезе — 14.06.63 — Свиленград“ — добави шеговито граничният офицер.

— Не, вие няма да му поставите „Излезе“. Той няма да премине границата.

Беше се намесил с твърд, решителен глас. Но не беше така уверен в правотата си. Ами ако наистина това е само безобиден австрийски търговец и те го арестуват? Ще стане международен скандал. Ще пострада и той, и полковник Марков...

Но как е възможно така да прилича на Богоев? И да седи неговото място!

Ето я снимката. Ето и паспорта. Несъмнено те принадлежат на един и същи човек, той не бива да го изпусне. Да, не бива в никакъв случай!

— А на какво основание? — запита граничарят. — Транзитът е редовен.

— Свържете ме веднага със София, министерството...

Следствието по опита за преминаването на границата на Валентин Христов Богоев приключи бързо.

В Свиленград той устрои ужасен скандал. Добре разигра ролята на „възмутен от варварското отношение на комунистите европеец“. И то на чист немски език. Макар и не с виенски акцент. Но по пътя за София омекна. И когато му устройха очна ставка за опознаване с началника и партийния секретар на службата му, изведнъж премина на български и без усуквания разказа всичко, което интересуваше органите на Държавна сигурност.

Не, той не беше шпионин. Сигурно щеше да стане там, ако бе преминал границата.

Миналото лято във Варна се запознал с гости от „Свободния свят“. Оплакал им се от живота си тук, в България. Споделил мечтите си да заживее „в Европа“, „на свобода“. Изказал желание да избяга. И те обещали да му помогнат.

После не чул нищо повече за тях. Не му оставили дори адреса си.

И само преди седмица го посетил непознат човек в дома му. Бил българин. Казал му, че го изпращат „приятелите му от Варна“. Донесъл му подаръци: шлифер, ризи, платове за костюми и шапка. И най-важното — съобщил му, че „приятелите“ не са забравили обещанието си. Били уредили съвсем безопасно, без никакъв риск, да напусне България. И ако той все още желаел...

В понеделник се срещнали на Централната гара. „Познатият“ му съобщил, че през страната ще премине Дитмар Фогел, с когото Богоев ще се смени. Предал му куфар и чанта, предназначени за Фогел. Те били заключени и Богоев не ги отварял.

Щом Фогел пристигнал в София, му съобщил по телефона мястото, където трябвало да се срещнат. В сладкарницата той само огледал Фогел. Познал го по слуховия апарат за глухи и по трите писалки в горния джоб на самото му.

Командировката до Русе му била нужна само за да забави за известно време търсенето.

Богоев не знаеше нищо за Фогел — кой е той и защо влиза в България. Наредено му било да купи второкласен билет до Димитровград и да го остави заедно с паспорта си в джоба на шлифера.

Както било уговорено с „познатия“, Богоев потърсил Фогел във вагона, закачен непосредствено след първокласния вагон. Седнал в същото купе, до Фогел. По време на пътуването не разговаряли. Но забелязал, че Фогел има същия шлифер като неговия. Той знаел, че в джоба му се намира билет до Истанбул и редовен австрийски паспорт, издаден на името на Дитмар Фогел с негова снимка. В София Фогел отлепил своя портрет и на негово място залепил портрета на Богоев, подпечатан още в чужбина по същия начин.

На гара Пловдив, неочаквано и за самия Богоев, Фогел облякъл неговия шлифер, сложил шапката му, взел куфара и чантата и слязъл в последния момент, преди влакът да потегли.

Цялата операция „Прага, тринадесет“ е била предназначена да вкара един агент в страната. Така се постъпва само с особено „важни птици“, само с агенти, на които се възлагат най-опасни и тежки задачи. Задачи като тази — да разузнаят производството на ядрени суровини.

Такива агенти са богато снабдени с най-модерна техника. Не е ли била тя скрита в куфара и чантата? Не е ли имало там няколко сиви кутии предаватели. И кой знае още каква апаратура...

Такива агенти не се спират пред нищо. Те убиват.

Той си спомни и последното действие на операцията „Прага, тринадесет“. Бяха пак двамата с бай Кръстьо. В неговия кабинет. Проваляше полунощ. Полковникът се протегна уморено, захлупи папката и каза:

— Край. Птичката е в кафеза и изпя песента си. Нали Фогел на немски значи птица?

— Уви, само едната птичка — бе му отвърнал тогава той. — А докато приберем и другата, тя ще кълве някъде из родината и кой знае каква песен ще ни изпее...

И ето сега птицата кълвеше. Убила бе вече двама души.

Птицата пееше. Изпращаше радиограми.

Твърде възможно бе това да е дело на „Дитмар Фогел“. А да се провери бе много лесно. Единственият човек, който познаваше вкарания по такъв майсторски начин чужд агент, се намираще при тях — в кафеза. Достатъчно беше да покажат на Боегов снимките на всички служители, които са били назначени в управление „РМ“ след влизането на Дитмар Фогел в България.

Ковачев се поблазни за миг от мисълта да изненада своя началник. Ех, че ефект щеше да се получи! Да му разкаже за експеримента, след като той бъде проведен. Но благоразумието, дисциплината надделяха. Всякакви самоволни постъпки можеха само да навредят на работата им.

Ковачев скочи и набра трескаво номера на полковника.

— Имам една идея — почти извика той.

— Аз пък получих нова радиограма — отвърна му мрачно Марков. — Идвай, да чуем идеята ти.

Засечниците бяха заловили, сега вече на дължина деветдесет и седем сантиметра, нова радиограма. За съжаление това бяха само

последните думи: „... ирам тона Кардам.“ Единственият успех беше, че сега те знаеха поне дължината на вълната.

— Това вече няма голямо значение — каза смело Ковачев. Марков само го изгледа изпитателно, без да каже нещо.

— Предполагам, че тази е последната телеграма на „Кардам“. След няколко часа той ще седи във вашия кабинет.

— Големи приказки! — измърмори Марков. — Кажете да чуем.

Но когато Ковачев му разказа за хрумването си, полковникът веднага се оживи. Повика Радков и му нареди да отиде в управление „РМ“ и да вземе досиетата на всички служители, назначени на работа след случая „Прага, тринадесет“.

Но не успяха да проведат експеримента този ден.

Радков се върна с празни ръце. Лозенски бе си вече отишъл. В управлението работеха до пет часа. Не можаха да го намерят и в дома му.

Рано сутринта на следващия ден, малко преди започването на работното време, Ковачев вече чакаше пред управлението.

Щом дойде Лозенски, те се заключиха в стаята му и работиха цял час. Завеждащият личен състав не се обаждаше на почукванията на вратата му, не отговаряше по телефона. Достъп през вътрешната врата до тях имаше само Гаврилова. Тя пренасяше досиетата на пакети по десетки пак ги нареждаше в стоманените шкафове.

Да проведе експеримента изцяло сам, без знанието на началника си, Ковачев не се бе решил. Но сега си позволи една малка изненада. Направи нещо, което не бе му наредено. Позволи си го, защото знаеше, че ако не сполучи, единствената загуба щяха да бъдат няколко метра филмова лента.

Към десет часа всичко бе готово.

Радков въведе Богоев в кабинета. Полковникът седеше зад бюрото си, а Ковачев бе застанал край него.

— Надявам се, че за изминалото време сте имали достатъчно възможност добре да обмислите положението си, да оцените докрай постъпката си — каза неопределено Марков, като гледаше втренчено, право в очите арестувания.

Богоев изглежда се бе примирил със съдбата си. Беше дори понапълнял. Само лицето му, бледо и подпухнало, показваше колко

тежко е било за него, докато свикне, че сега не е един обикновен пълноправен гражданин, а престъпник, който следва да бъде осъден.

Той само кимна унило.

— Открива ви се възможност да поправите в известна степен вината си пред родината — продължи Марков. — Това е една рядка, щастлива за вас възможност, която може да се отрази благоприятно върху съдбата ви.

Лицето на Богоев светна само за миг и веднага радостта му помръкна.

— Наистина ли?

— Нищо не ви обещавам. Но сам разбирате, че ако сте напълно искрен, това ще бъде взето под внимание.

— Аз казах всичко, каквото знаех. Бях напълно искрен.

— Не говоря за миналото. От вас се иска и занапред да бъдете искрен. Сега ще ви покажем снимките на някои хора. Разгледайте ги внимателно и кажете познавате ли някого от тях, виждали ли сте го, кога и при какви обстоятелства.

Бюрото на полковника бе разчистено. Цялото бе покрито с бели квадратни листове рисувателна хартия.

— Приближете се.

Богоев направи няколко крачки и се спря пред бюрото.

Подполковник Ковачев вдигна бавно един от листовите.

На масата бяха наредени двадесетина еднакви по формат фотографии. Те бяха още влажни.

Полковник Марков не одобри инициативата на Ковачев. Но и да възрази, вече нямаше смисъл. Снимките бяха направени. Ковачев бе префотографирал портретите на всички служители от управление „РМ“.

— По твоя метод би трябвало да му покажем снимките на цяла София. Жалко за труда и за материалите. Но нищо. Ще ни останат като спомен за престараването ти.

Богоев разглеждаше внимателно снимките. Спираше се задълго на всяка, преди да премести погледа си върху следващата. Марков и Ковачев зорко наблюдаваха лицето му.

— Не — каза най-после Богоев. — Не познавам никого. Сред наредените под първия лист снимки беше и портретът на автомонтъора Иван Костов. Ковачев откри втората група фотографии. Богоев веднага

започна да ги разглежда. Личеше си, че се старае да познае поне някого между тях. По лицето му не трепваше нито мускул. Беше спокоен.

Огледа ги снимка по снимка два пъти, вдигна глава и каза:

— И между тези хора не познавам никого.

— Само... нали... внимавайте — предупреди го Марков. — После да не се извинявате, че сте избързали, че сте сбъркали. Да преминем по-нататък.

Между портретите, наредени под третия лист, беше и снимката на Петър Хаджихристов. Ковачев и Марков веднага я видяха и се напрегнаха, макар че с нищо не издадоха повишения си интерес.

— Ето го! — почти извика Богоев. — Това е той!

— Кой той? — запита бързо Марков.

— „Познатият“. Тоз, който ми даде куфара и чантата на гарата. Който ме вкара в тази история.

Това беше тъй неочаквано и за двамата, че те не се сдържаха и се спогледаха изненадани. Надяваха се да намерят сред служителите на управление „РМ“ „Дитмар Фогел“, а откриха човека, когото безуспешно търсеха от три месеца.

Богоев не забеляза ефекта на думите си. Той се вглеждаше в още един портрет, но сякаш се колебаеше нещо.

— Преди да продължим — наруши мълчанието Марков, — нека напишем в опознавателния протокол показанията ви. Значи вие твърдите, че снимката...

Полковникът беше взел фотографията, посочена му от Богоев. На гърба ѝ бе написана с червен молив цифрата „18“.

— ... номер осемнайсет по описа принадлежи на лицето, което се е представило пред вас като познат на чужденците. Че този човек ви е донесъл подаръците, уредил ви е бягството и ви е предал на гарата куфара и чантата.

— Да, той е — отговори твърдо Богоев. — Но аз познавам тук още едно лице. Не знам дали това ви интересува.

— Разбира се. Кажете.

— Но тя няма нищо общо с тази история.

— Въпреки това. Коя е тя?

— Не си спомням точно името ѝ. Запознах се веднъж у едни мои приятели. Беше с мъжа си. Мисля, че се казваше Гюлева... или

Гюзелева...

Вписаха и тези му показания в протокола. Между снимките от четвъртата и петата група Богоев не позна никого. Оставаше последният, шести лист.

Ковачев го откри и усети как сърцето му се разтуптява.

Нима и сега нямаше да попаднат на тайнствения „ас“, на чуждия агент, изпратен с толкова специални задачи в страната им. Сега, след като установиха, че в управлението работи неговият съучастник.

— Дитмар Фогел! — извика възбудено Богоев. — Ето! Та това е той.

Беше посегнал инстинктивно към фотографията, но Ковачев го изпревари. Взе я, обърна я и продиктува на секретаря:

— В лицето, фотографирано на снимка номер седемдесет и две, арестуваният позна човека, който е влязъл в страната ни под името Дитмар Фогел.

— Значи това е той — запита Марков. — Сигурен ли сте?

— Да. Напълно сигурен. Няма никакво съмнение. Толкова внимателно го оглеждах в сладкарницата. А и във влака. Нали седяхме три часа един до друг. Цял живот няма да го забравя.

— Добре. Изведи го — каза полковникът.

Ковачев изчака Радков да затвори след себе си вратата. Бе взел списъка, в който срещу номерата на фотографиите бяха написани имената на хората. Две от тях бе успял да подчертае.

— Няма защо да гледам — каза усмихнат Марков. — Познава се по доволната ти физиономия, която си направил.

Но все пак пое листа.

Срещу номер „72“ беше написано: Марин Илиев Тонев.

— А другият?

Ковачев обърна листа.

Снимката на „познатия“ не беше на Петър Хаджихристов.

Срещу номер „18“ стоеше името Георги Захариев Пухлев.

Ковачев се поколеба за миг дали да пусне закачката, която му бе хрумнала. Усмихна се и каза:

— А стойността на похабената филмова лента аз ли ще трябва да я платя, или все пак ще мине за сметка на държавата?

Пухлев не принадлежеше към групата служители, назначени на работа в управление „РМ“ след случая „Прага, тринадесет“.

Полковник Марков разтвори театрално ръце и каза с престолено патетичен глас:

— Приемам подигравки. На победителите всичко е позволено...

И както бе замахвал, тупна силно по рамото помощника си.

— Добре е! Почакай ме тук, Асене. Ще отида да докладвам на заместник-председателя.

Но на вратата се спря, извърна се и каза иронично усмихнат:

— И все пак твоят Хаджихристов не беше между познатите!

Петев и Радков веднага заминаха с лека кола да проверят на място „биографията“ на Тонев. Тя беше така достоверно, пълно документирана, че с основание отклони съмнението от него при първото засичане на името му.

Младши лейтенантът Радков остана във Враца да проучи работата му в промкомбината, а лейтенант Петев продължи към Бяла Слатина. След като взе от участъка на МВР необходимите му материали по издаването на паспорта на Марин Илиев Тонев, отиде в село Галиче.

Още при първата проверка в архивата на селсъвета стана ясно, че там нито са получавали запитване от управление „РМ“ за Тонев, нито пък са отговаряли. Писмото на отдел „Личен състав“ не бе пристигнало в селото, а отговорът бе фалшив. Но печатът и подписите бяха наистина майсторски подправени. Беше дори забавно да се наблюдава как председателят и секретарят на селсъвета ги разглеждаха и сами не можеха да разберат кога са „подписвали“ това писмо.

Същото бе положението и във Враца. Промкомбинатът не бе получил писмото на управление „РМ“. Радиотехникът Тонев бе работил известно време при тях. Но когато Радков поиска да му предадат личното досие, се разбра, че то липсва. Оставаше неизяснен въпросът как престъпниците са се добрали до него.

Впрочем в архивата на промкомбината цареше такъв безпорядък, че никак не бе трудно да се открадне досието. А може и просто да е било изхвърлено като „ненужна стара архива“ за претопяване.

Радков бе издирил „двойника“ — истинския Марин Илиев Тонев — един безобиден, плах радиотехник, който работеше във Враца. Поканиха го да ги придружи до София. Трябваше дълго да го увещават, че никаква опасност не го грози в това тъй неочаквано за него пътуване до столицата.

Откакто Богоев позна сред служителите на управление „РМ“ „Дитмар Фогел“ и „познатия“, над Марин Тонев и Георги Пухлев бе установено най-интензивно негласно наблюдение.

Фогел-Тонев работеше в прибороремонтната работилница като радиотехник. До пет часа той остана на работното си място, зает с демонтирането на сложния уред за измерване полуразпадането на радиоактивния въглерод, който му бе възложен.

Пухлев беше куриерът на управлението. Той излиза няколко пъти да разнася поща из града, ходи в различни учреждения. Среща се и бърби с много хора.

Но в поведението нито на единия, нито на другия не бе забелязано нищо подозрително.

Полковник Марков беше убеден, че Тонев е висококвалифициран агент, много внимателен и ловък, който лесно може да открие, че над него е организирано наблюдение. Затова помоли началника на съответната служба да отдели за случая най-опитните си сътрудници и да уплътни максимално наблюдението.

Щом изтече работното време, Тонев прибра грижливо и заключи всичките си инструменти и прибори. Но вместо да си отиде, както направиха колегите му, се отби в централното здание на управлението.

На партера, в дъното на коридора, имаше една малка стаичка с табелка „Входяща кореспонденция и експедиция“. Там работеше Пухлев.

Полковник Петров, предвидливият началник на службата, която обезпечаваше наблюдението, бе открил, че в съседната сграда, на втория етаж, живее служител на министерството на вътрешните работи. От три часа следобед в кухнята на апартамента му, чиито прозорци гледаха към управление „РМ“, седеше сътрудник на отдела, въоръжен с мощен оптически уред за визуално наблюдение и за филмиране.

Щом Тонев влезе в стаята на Пухлев, киноснимачният апарат заработи с тихо бръмчене. И само след час полковник Марков и Ковачев можаха да видят на екрана прожекция на заснетия филм.

Тонев махна за поздрав на Пухлев. Да, той влизаше като при „свой човек“. Те размениха само няколко думи. Личеше си, че и двамата са спокойни. След това Тонев отвори едно малко шкафче и започна да бърка в него. За съжаление бе застанал гърбом към обектива и тялото му пречеше да се види с какво са заети ръцете му. Постави някакъв малък предмет в джоба на сакото си, затвори вратичката на шкафчето и излезе, като само помръдна устни. Очевидно бе казал „довиждане“ на съучастника си.

Само след няколко минути подир него излезе и Пухлев.

Към шест часа в „щаба“ настъпи затишие.

Хаджихристов се бе прибрал във вилата си. Пухлев се черпеше в „дегустационния“ пункт на улица „Стефан Караджа“. А Тонев бе отишъл в стаята си — едно мансардно помещение, взето от него на „свободен наем“ срещу трийсет лева месечно, в една малка къщичка по шосето за Княжево.

Последното съобщение, което приеха Марков и Ковачев, беше телефонният разговор с Враца. Петев им предаде накратко резултатите от проучванията.

— Сега вече работата тръгна към изясняване — каза Марков, след като разказа на Ковачев за разговора си с Петев. — Момчетата май са се престарали. Едва ли е било нужно да водят в София и „оригинала“. Но вреда няма. Ще бъде по-ефектно. Трябва да се разпоредиш за настаняването на истинския Тонев в някоя наша служебна квартира.

— Да, очевидно Пухлев е бил агентът, който пръв е проникнал в управлението. Но той не е имал нужната квалификация. Затова в центъра са решили да изпратят подготвен специалист. Пухлев е родом от Враца. Сигурно има познати, които работят в промкомбината. Успял е по някакъв начин да се снабди с ненужното вече лично досие на Марин Тонев. Това е навело на мисълта да легализират агента си под това име, да му подготвят съответни документи, фалшив паспорт.

— И като е пристигнал в София — продължи мисълта му полковникът, — „Дитмар Фогел“ се е свързал с Пухлев. В управлението са търсели добри радиотехници. И са намерили. Даже

отличен! „Тонев“ е подал заявлението си. Преписал е „автобиографията“ си от откраднатото досие. Те са помислили и за неизбежните кадрови проучвания. И тук е свършила добра работа длъжността, която заема Пухлев. Писмата, изготвени в личен състав, са били предадени на него, за да ги отнесе в пощата. Той ги е познал лесно, без да има нужда да отваря пликовете. Писмо до промкомбината във Враца и до селсъвета в Галиче. Щом Тонев получава писмата, отнася ги не в пощата, а там, където трябва. „Те“ му изготвят „отговори“. И тогава вероятно пак той се е разходил до Враца и до село Галиче, за да пусне „най-редовно“ по пощата писмата. Така в управление „РМ“ са пристигнали и характеристиката от селсъвета, и личното досие от промкомбината. И, разбира се, Тонев втори е бил назначен на работа. А това, че фалшифицираният му паспорт носи номер като истинския, е дори по-добре. При евентуална справка подправката не може да бъде открита. По този въпрос — виж дейността на полковник Марков в тази насока.

Да, прав беше полковникът. Нещата сигурно са се развили точно така. Умно са го измислили „ония“. Особено това да легализират агента си под името на човек, който живее в провинцията. Така възможността да го срещне случаен познат, познат на истинския Тонев, се свежда до минимум.

— И все пак — каза след малко Ковачев, — не виждам как Хаджихристов е намесен в тази история.

— Може би той съвсем не е намесен — възрази му Марков.

— А срещата му с Якимова? Точно два дни, преди да бъде убита?

— Защо да не допуснем, че тя е решила да го посети, за да го помоли за някаква услуга. Може би някой неин познат, приятелка, която е знаела, че бившият ѝ мъж сега е големец, я е накарала да му се обади и да го помоли за нещо. За назначение или за преместване, или кой знае за какво... И точно когато е отивала при него, е видяла в коридора Тонев, „покойния“ си вуйчо. Можеш да си представиш как се е встретила, като го е познала...

— Да, за съжаление този въпрос едва ли ще успеем да изясним. Якимова, единствената, която е знаела защо отива при Хаджихристов, вече не е жива да ни разкаже.

— Нито пък Каменов, на когото вероятно е съобщила нещо. Във всеки случай мен ми се струва, че и трите обстоятелства, които ни

даваха основание да подозираме Хаджихристов, вече намериха ново обяснение. Ти сам ми обърна внимание, че в тефтерчето на Якимова е бил записан не прекият телефон на Хаджихристов, а на номератора на управлението. Това подсказва, че не него е искала тя да търси, а някой друг, който работи там. Буквата „П“ означава вероятно не „Пиер“, а „чичо Пецо“. Това е бил последният запис в бележника. Направен е бил наскоро, в последните дни преди смъртта ѝ. Може би в петъка, след като е срещнала вуйчо си. Записала е телефона, за да му се обади. За да уговорят кога ще я посети. Нали тя няма телефон в дома си!

Извън специалният телефон. Марков грабна слушалката.

От радиоцентралата го свързаха с колата, която дежуреше край дома на Тонев. Обади му се лично полковник Петров, който бе отишъл сам с групата за нощно наблюдение. Той обичаше силните преживявания и сега искаше да изпробва новата съветска техника за инфрачервено фотографиране.

Съобщи му, че Тонев е излязъл от дома си и се е качил в трамвая към Княжево. Две групи в радиофицирани коли го следваха.

— Може ли да отида и аз? — запита Ковачев.

— Не, Асене — каза решително Марков. — Разбирам те добре. И аз бих желал да съм там сега. Но ти имаш сериозна задача в града. А аз ще дежуря в министерството. Нали все някой трябва да остане за свръзка. И, разбира се, това ще съм пак аз — старата кримка...

Минава десет часът.

В горичката над Княжево е съвсем тъмно. Сиянието на столичния град не прониква през дърветата. Не се чуват гласове на хора. Само далечна, едва доловима мелодия от някой пуснат силно радиоапарат в последните къщи нарушава тишината.

Самотна черна фигура върви по алеята. Тихо, без да шуми. В тъмнина, без да си служи с фенерче. Движи се бавно. Спира се. Ослушва се. Оглежда се. Убеждава се, че е сам. И напуска равния път. Навлиза сред дърветата.

По тревата стъпките му не се чуват.

Прилепя се плътно до стъблото на един бор и замира неподвижен.

Така остава почти половин час.

Очите свикват напълно с тъмнината. Слухът се изостря, но не се чуват никакви подозрителни шумове. Не се вижда нищо, което да породя съмнение.

И тогава сянката продължава с плавни, внимателни стъпки на нощен хищник навътре в гората. Изминава стотина крачки и спира. Навежда се над купчина камъни. Повдига безшумно тежката плоча. Поставя нещо в празнината и отново наглася камъка.

Замира в очакване. Оглежда се. Ослушва се. Всичко е спокойно.

И сянката се плъзва между дърветата, спуска се към светлините на Княжево...

Три души в полукръг следяха движението на тайнствената сянка в гората. Полковник Петров и двама оперативни работници.

Ако сянката би могла да ги види, сигурно щеше да замръзне от ужас.

На главите им бяха наложени големи черни кутии. Вместо очи зееше широкият отвор на чувствителния към инфрачервени лъчи телеобектив. Над челото като някакъв страшен рог стърчеше

инфрагенераторът на невидимата светлина. На гърдите висеше автоматично синхронизираната кинокамера.

Да, гледката беше такава, че би уплашила безсърдечния Попканджев, би изненадала специалиста Фогел, би накарала да се разтрепера хладнокръвният Тонев.

Но сянката не видя нищо. И затова очакваше на спирката спокойно трамвая. Тя не видя и колата, която префуча край линията, докато трамваят правеше завоя. А в колата бе полковник Петров и държеше в ръцете си малка сива кутия с две блестящи стоманени рогчета.

Щом групите за наблюдение съобщиха, че Тонев се е прибрал в стаята си, а Пухлев влязъл в дома си, от министерството излезе зелената волга. В нея беше подполковник Ковачев, придружаван от двама сътрудници на техническия отдел.

Нощният пазач на управление „РМ“ им отключи главния вход и остана навън заедно с един оперативен работник. Не беше нужно той да разбере какво е заинтересувало органите на контраразузнаването в този късен час.

Отключиха вратата, на която бе закована табелка „Входяща кореспонденция и експедиция“. Затъмниха прозореца с донесената специално за целта плътна черна мушама. И едва тогава запалиха лампата. Бързо произведоха обиск на помещението. И тримата бяха опитни, задачите бяха разпределени предварително.

В стаята не намериха нищо интересно, освен един специален уред, включен към скрития зад шкафа електрически контакт. Още при първия оглед експертът електроинженер определи, че в кутията има бавнозаписващ магнетофон, токоизправител и усилвателна инсталация със специално предназначение. От уреда, умело прикрит край стената в страничните рамки на паркета, излизаше съвсем тънък двужичен кабел. Проследиха го. Зад водосточната тръба той се изкачваше на втория етаж и там влизаше в кабинета на началника на управлението. Под формата на заземление бе свързан с телевизионния приемник. А вътре в приемника, ловко маскиран сред другите детайли, откриха малък свръхчувствителен микрофон.

Ето по какъв начин се събираха шпионските сведения! Естествено, в кабинета на началника цял ден се водеха служебни разговори и те съдържаха много данни, които интересуваха врага.

Сигурно Тонев минава всяка вечер, изважда лентата със записите, поставя нова за следващия ден и отива в квартирата си, където прослушва „плячката“. Всичко, което му се стори интересно, шифрира и предава по радиото.

Ковачев се поблазни от мисълта да демонтира подслушвателната инсталация. Но не го направи. Какъв смисъл има сега да го стори, след като кой знае колко дни тя е работила и колко ли сведения са преминали по този път извън границата!

Направи няколко снимки на апаратурата в стаята на Пухлев и на телевизора в кабинета на началника. Огледаха още веднъж дали не са оставили някъде следи от работата си и излязоха.

В три часа след полунощ Ковачев завърши доклада си полковника.

— За днес стига — отсече Марков. — Отивай си!

— А вие?

— Аз ще поостана. Имам още работа. И не се опитвай да ми възразяваш. Виждам по очите ти, че си се наежил да спориш.

— Не може така, бай Кръстьо...

Ковачев много рядко се обръщаше така към своя началник, дори когато биваха сами. Не защото чинопочитанието го спираше, а защото бе свикнал да го назовава винаги „другарю полковник“.

— Хайде, не спори.

— Тогава ще остана и аз — каза решително Ковачев.

— За какво ми си? Само ще се мотаеш тук. Ти нямаш вече работа. А утре си нужен бодър и свеж, а не с помътнена глава.

— Същото се отнася и до вашата глава.

— Отнася се, разбира се. Но аз съм зает. И макар че не е прието началниците да дават отчет пред подчинените си за своята работа, ще ти кажа какво ме задържа. Ще ти кажа само защото виждам, че иначе няма да ме оставиш на мира. Петров донесе втория предавател. Преснехме и след това изтрихме записа. Той веднага отиде да върне за всеки случай предавателя в горичката. Там, където го е намерил. А аз съставих телеграма за нашия общ приятел Роберт. Нова, по мой вкус. Сега я шифрират. Обещавам ти, че щом му я изпратим, ще се прибера и аз. Доволен ли си? Хайде сега, да те няма.

Полковникът почти насила избута Ковачев от кабинета си и заключи демонстративно вратата след него.

Ковачев се прибра безшумно, за да не събуди семейството си, и си легна. Затвори очи. Но главата му бучеше. Хиляди мисли, картини, спомени си бяха дали среща в съзнанието му и прогонваха съня.

Цялото следствие, сега, когато беше в края си, се извъртя като на филмова лента пред очите му. И много неща, които не бе могъл да разбере навреме, сега неочаквано и за самия него се изясняваха толкова естествено, без никакви усилия на мисълта.

Очите го заболяха от стискане. Погледна през широко отворения срещу леглото му прозорец.

Звездите бяха оредели, поизбледнели. Небето светлееше. Зазоряваше.

Така, загледан в гълъбовия квадрат на прозореца, най-последно заспа.

Събуди го гласът на жена му. Караше се на сина, че не иска да изяде закуската.

Беше вече седем часът.

И той скочи бодър, сякаш бе спал цялата нощ, забравил умората и напрежението на изминалото денонощие. Не мислеше и за предстоящия ден. Беше само доволен, весел и щастлив.

— Е, свършихте ли най-последно? — запита го жена му.

— Не, но днес ще приключим.

— Тогава...

Тя се поколеба. Много пъти бяха осуетявали намеренията им. Дали и този път няма да се случи „нещо непредвидено“.

— Тогава... Искам да поканя гости за довечера.

— Кани. На твое разположение ще бъда.

Преди осем беше вече в министерството.

От пропуска узна, че полковник Марков още не е дошъл. Това го изненада. Той очакваше бай Кръстьо пак да е прекарал нощта в кабинета си.

Но не успя да допуши първата цигара, и телефонът иззвъня. Марков бе пристигнал и вече го викаше.

Беше с нов костюм, с бяла риза и дори с връзка. Гладко избръснат, грижливо сресан. Косата му лъщеше. И целият миришеше на бръснарски одеколон.

Виж го ти бай Кръстьо какво се е изконтлил като никога. Дори се е подмладил. Да беше и поотслабнал с десетина килограма, можеше да

мине за „елегантен мъж на средна възраст“.

— Забавих се в бръснарницата — с тон на извинение каза той. — Нали днес имаме празник! Трябваше да се докарам за пред гостите, които ще приема. А ти поседни! Какво стърчиш! Да поприказваме. Ще почакаме да дойде председателят на комитета. И ще пристъпим към акцията.

И двамата запушиха. Помълчаха. Сякаш нямаше за какво да си приказват.

— Знаеш ли за какво мисля, Асене?

— За предстоящото арестуване.

— А, не. Плана му съставих нощес. Мисля за друго. Сега ще се явя пред началството. Ще ме запитат за някои подробности. Нали знаеш — началствата обичат да задават въпроси. А не всичко ми е ясно. Или, по-точно, уж ми е ясно, ама искам да чуя и твоето мнение.

— Питайте — усмихна се Ковачев. — Нали затова сте началство.

— Прав си. Така излиза. Всеки пита, когото може... — полковникът замълча за миг. — Щом си ми подчинен, кажи какво мислиш за трамвайните билети, намерени в чантата на Якимова.

Да, той бе мислил неведнъж над този въпрос. И прояснението дойде едва тази нощ. Добре че бай Кръстьо го запита.

— Убеден съм, че те са една брънка от серията диверсии, които ни разигра Попканджев в това следствие. Провокационни действия, насочени специално да подведат разследването на случая, да създадат фалшиви улики.

— Така, така... Дотук съм съгласен. И кога, според теб, е била убита Якимова?

Кога е била убита? Въпросът на полковника показваше, че и той мисли по същия начин, че свързва билетите с момента на удушването. Точно тук се крие разгадката. Точно в това се заключава ролята на трамвайните билети.

— Нейната съдба е била решена, когато е познала Попканджев в управлението. В момента той сигурно се е смутил от тази неочаквана среща. Но бързо се е опомнил. Целта му е била да я залъже нещо, докато организира ликвидирането ѝ. Тогава или по-късно са се уговорили да я посети в дома ѝ. Тя го е очаквала към деветнайсет часа в неделя. Затова е отпратила тъй бързо Чергарски. А не е излязла.

— Тя въобще не е излизала повече от стаята си — добави Марков. — Чергарски е очаквал да види нея или Каменов. Вуйчото той не познава.

— Именно. Чергарски е стоял на пост. Той е пазел долу на улицата, когато Якимова е била убита. Попканджев веднага е разбрал колко е благоприятна обстановката за неговите цели. Хазяите ги няма, никой не подозира съществуването му. И след като узнава всичко за живота на Якимова, за връзките ѝ с Каменов, вуйчото удушва племенницата си.

— И с това съм съгласен — кимна Марков. — Но необяснимото започва сега. Защо му е била нужна тази рискована диверсия с билетите?

— За да даде „насока“ на следствието. От разговора с Якимова той е разбрал, че Каменов има алиби. За Чергарски не е знаел нищо. Разбира се, не е подозирал, че Стефка е казала на своя приятел нещо за срещата им. Иначе не би го вкарал в аферата. В никакъв случай. Тогава решава, че за да не се рови прекалено тази история, трябва да „сервира“ на следствието „убиец“. И, разбира се, спира се на Каменов. Мотиви — ревност. Взема портрета на Каменов, за да може да го познае, заключва стаята и телефонира. Вероятно от някой автомат близо до дома на Каменов. И чака. Проследява го до Бояна. На връщане купува два билета. Вероятно е бил с ръкавици. Той познава и уважава възможностите на дактилоскопията и не обича да оставя пръстови отпечатащи... Макар че не е запознат с Павловското учение за динамичния стереотип. Иначе би навил билетите на масурчета. След като се уверява, че е успял да лиши Каменов от алиби за времето от десет до дванайсет, пристъпва към втората част от плана си. Знае, че Доневи ще се приберат уморени. Веднага ще си легнат и ще заспят. Изчаква и към дванайсет или малко по-късно влиза за втори път в квартирата на Якимова. Това е било много рисковано.

Ковачев замълча за миг.

Този пункт го смущаваше. Струваше му се слаб момент в иначе стройната версия. Странно беше, че Попканджев се е решил да влезе втори път в апартамента на Доневи, след като хазяите са се прибрали вече.

— Имал е щастие, че Доневи не са се събудили.

— Щастие са имали Доневи — забеляза навъсен Марков. —
Иначе щеше да има още три трупа.

— С ключовете, които е взел, влиза в стаята. Поставя билетите в чантата. Те са „пълно“ доказателство, че Якимова е била в Бояна, че се е върнала след единайсет часа и съответно, че е била убита по-късно. Връща и портрета на Каменов. Не ми е съвсем ясно защо го скрива в гардероба. Може би пак някакво негово хрумване. За да се „чудят баламите“. Или за да представи, че Якимова го е криела от някого, от съперника на Каменов. Ще имаме възможност, ще го питаме. Тогава вероятно е изтрил следите с одеколон. Защо е изхвърлил обаче угарките от „Бузлуджа“, не мога да разбера. Дали и това е било част от намислената диверсия? Създава непонятни улики, за да усложнява разследването на случая.

— Тогава трябва да е откъснал и листа от тефтерчето — каза Марков.

— По-вероятно — още при първото посещение, на светло. Когато е търсел телефонния номер на Каменов.

Марков се замисли. Погледът му се закова в отсрещната стена. Сигурно си представяте как всичко се е развило в онази неделна нощ, в стаята на Якимова.

Замисли се и Ковачев.

Да, той описа правдиво случая. Престъплението е било извършено така или почти така.

И ако Якимова не бе споменала на своя приятел за „възкръсването“ на чичо й Пецо, те едва ли щяха да разкрият тъй бързо не само убиеца, но и шпионина.

Но защо Каменов не е отишъл в милицията да разкаже всичко това? Защо се е заловил сам с тази опасна задача?

Какво всъщност е знаел той за Попканджев? — Че е бил полицай. Че го считат за отдавна умрял. Че работи в управление „РМ“. И нищо повече. Боял се е, че като се яви в милицията, ще го арестуват, няма да му повярват. И затова е решил, че е по-сигурно да се снабди първо с портрета му, да го познае и едва тогава да съобщи на милицията. Може би е бил прав. И той го е познал. В сряда. Казал е на Лютичев, че „утре ще си ходи“. Но и Попканджев е разбрал. И това е струвало живота на Каменов.

Телефонният звънец сепна и двамата.

Председателят на Комитета за държавна сигурност викаше полковник Марков.

След петнадесет минути в кабинета на полковника се бяха събрали всички сътрудници на отдела. Марков им даваше последни инструкции преди акцията.

— Операцията по арестуването на Тонев ще ръководи подполковник Ковачев. Непосредственото задържане ще извършат лейтенант Петев и младши лейтенант Радков. Ще действувате внезапно, с изненада. Може да се очаква не само съпротива, но и опит за самоубийство. Трябва да сте си съставили достатъчно ясна представа с кого имаме работа. Това е враг озверен, опитен, който знае, че милост не може да очаква и сам не ще я прояви нито към себе си, още по-малко към вас. Ако му се удаде възможност, разбира се. Операцията по задържането на съучастника му Георги Пухлев ще проведе лейтенант Дейнов. Същото, макар и в по-малка степен, се отнася и до него. Обискът на квартирите им съм възложил на други групи. Ясно ли е всичко?

— Тъй верно, другарю полковник — отговориха стройно, в хор, събраните разузнавачи.

— Тогава, действувайте!

След няколко минути от двора на министерството излязоха на две групи пет леки коли.

В първата до шофьора седеше подполковник Ковачев.

Колите спряха недалеч от работилницата, която се намиреше в зданието непосредствено до централното управление. Ковачев даде на хората си последни указания и те се разпръснаха по предварително уточнения план на действие.

Тонев беше в работилницата, наведен над масата си. Запояваше някакви детайли към един апарат.

Пръв влезе Радков. Той носеше в ръце малък радиоприемник. Приблужи се до съседа на Тонев, друг радиотехник, и го попита могат ли да прегледат радиоапарата му.

Докато монтьорът му обясняваше, че те не извършват ремонти на частни граждани, в работилницата влезе Петев, придружен от началника на базата. Те разговаряха усилено и сякаш не обръщаха внимание на останалите.

Тонев продължаваше да човърка нещо в апарата, като току сверяваше връзките с разположената до него изцапана схема.

Ето, още две крачки, и Петев ще се изравни с мястото на Тонев.

Тонев сякаш почувствува някаква опасност. Помръдна неспокойно, остави поялника и се извърна към началника на базата. Погледите им се срещнаха.

Време беше.

Радков махна недоволен с ръка. Посегна уж да си прибере оставения на масата радиоприемник. Но вместо това с мълниеносно движение се хвърли върху Тонев. Хвана и двете му ръце и ги изви с все сила зад гърба му. В този миг, въпреки напрежението, той мярна край тялото на устремилия се Петев силуета на подполковник Ковачев да се появява заедно с двама униформени милиционери на вратата.

Тонев инстинктивно или съзнателно се опита да се освободи. Но не можа да изтръгне ръцете си от желязната хватка на Радков. Той не успя и да извика. Петев бе вече извил главата му и бе напъхал в устата дебело парче мек каучуков лист — най-сигурното средство срещу евентуален опит за прегризване на някоя корона с бързодействаща отрова.

— Всички да останат на местата си! — викаше подполковник Ковачев с изваден пистолет в ръка. — Никой да не мърда от мястото си.

След миг белезниците щракнаха на ръцете на Тонев. Двамата здравеняци Петев и Радков, грабнали под мишници арестувания, го изнесоха пред очите на смаяните работници и неколцината случайни минувачи на улицата и бързо го напъхаха в застаналия пред входа на работилницата автомобил. Шофьорът държеше колата със запален мотор и веднага полетя към министерството.

— Другари, извинявайте за неочакваното произшествие — каза Ковачев на замръзналите от изненада техници, — но обстоятелствата наложиха да действуваме именно по този начин. А сега моля за известно време всички да напуснат помещението.

Ковачев даде знак на началника на прибороремонтната база и той каза с пресипнал от вълнение глас:

— За днес сте свободни. Опразнете веднага работилницата.

Когато Ковачев се прибра в министерството, полковник Марков бе започнал вече разпита на арестувания. В следствения отдел се

занимаваха с Пухлев.

Бяха прегледали най-внимателно тялото и дрехите на Тонев. Никъде по тях нямаше нищо скрито, което можеше да го уличи. Изглежда той е бил твърде уверен в успеха си, та не бе взел дори традиционните за такива като него агенти мерки да се самоубие в случай на внезапно арестуване.

А може би твърде много държеше на живота си.

Ковачев влезе в кабинета на полковника.

Тонев беше все още с белезници, прав срещу бюрото. Петев и Радков бяха застанали от двете му страни като стражи.

Никой не говореше.

Марков посочи на Ковачев креслото и каза с леден глас:

— Пак те питам. Разкажи всичко за престъпната си дейност. Преди и след Девети септември. Без да криеш нищо.

Лицето на Тонев беше спокойно, дори дръзко. Той се владееше отлично. Макар че извънредният начин, по който бе извършено арестуването му, сигурно му подсказваше, че го смятат за много опасен враг.

„Този няма да проговори лесно. Ще имаме мъчнотии с него — помисли си Ковачев. — Но както и да е, дори да укрие някои подробности, знаем вече достатъчно за него. И най-важното — жилото му е изтръгнато. Случаят е ликвидиран.“

Марков и Тонев дълго се гледаха, без да мигнат, без да трепне нито мускул по лицата им — и двамата мълчаливи, изпълнени с омраза един към друг.

— Е, набра ли вече кураж? — каза спокойно Марков.

— Ще ми обясните ли най-последните причините за това насилие над мен?

Гласът на Тонев беше малко дрезгав, но никакви признаци на вълнение не издаваха състоянието му.

— За това сме се събрали. Отгдето искаш да започнем? Може би ти пръв ще разкажеш...

— Аз моля да ми говорите на вие. И да махнете веднага тези железа от ръцете ми. Дължите ми обяснение за поведението на вашите хора.

— На вие! С кого да говоря на вие? С Тонев ли? Марин Илиев Тонев се намира в съседната стая. С него вече говорих. И то на вие.

Или може би желаяш да ти говорим на немски? Но Дитмар Фогел го няма вече. Остана само паспортът му. Или пък с „Кардам“? Но той няма как да ме чуе. Радиоприемника му го няма вече. Той е в нашата лаборатория. Ако пък искаш да говоря на вие с Попканджев — имаш много здраве. С полицейски садисти и убийци разговарям само с куршуми. Така че — избирай!

Тонев беше навел глава и мълчеше.

— Слушай, Попканджев—Фогел—Тонев—Кардам — продължи Марков. — Тук си, за да ни разкажеш престъпленията си. Но както си навел глава, струва ми се, че си решил да упорствуваш. Ти сигурно си мислиш — няма нищо да им кажа. От мене няма да чуят нито дума. На това аз ще ти отговоря: плюя на твоите думи, на твоите показания. Слабо ни познаваш, ако мислиш, че ние сега треперим от вълнение дали ще благоволиш да проговориш. Лоша би била нашата служба, ако разчиташе на благоволенieto на враговете. На гадове като теб! И за да не остане у теб и най-малкото съмнение, че блъфирам, че се хваля, ей този другар сега ще ти разкаже, той на теб, вместо ти на нас, историята на отвратителния ти живот. Ако някъде сбърка в подробностите — нека му бъде простено. Достатъчно знаем, за да получиш поне пет смъртни присъди: една за дейността ти в пазарджишката полиция, втора за „смъртта ти“ на осми септември, трета за племенницата ти, четвърта за Каменов и пета за шпионажа. Хабен зи ферщанден?

Тонев продължаваше да мълчи, без да вдига глава, без да трепне, забил поглед в килима.

Той всъщност вече бе чул смъртната си присъда. Само леко побледня. С нищо друго не издаде вълнението си. Той или се бе вече примирил със съдбата си, или така бе навикнал да се среща със смъртта, че тя сега не го плашеше дори когато протягаше ръце към него.

— Карай, Асене, господинът е склонен повече да слуша. Изглежда онемя.

— Биографията на Петър Василев Попканджев до осми септември е добре позната: от личното му полицейско досие, от показанията на инквизираните другари и на близките на избиваните от него комунисти.

Ковачев започна спокойно, сякаш изнасяше академичен доклад, а не разказваше живота на един изключителен дори за тяхната практика

изверг.

— За него сигурно ще представлява интерес да узнае, макар и с голямо закъснение, името на заловения нелегален, с който той си е послужил, за да симулира собствената си смърт. Той се казва Вельо Петров Симеонов, тютюнорботник от Пловдив. Нека това да му послужи като дребен пример, че нашата служба работи по-добре от тяхната: установява факти отпреди деветнайсет години, до които те на времето — не са могли да се доберат. Попканджев решава да „изчезне“. Взема полумъртвия от инквизициите нелегален (и поради това не водещ се никъде „на отчет“) другар през нощта на осми септември 1944 година, изнася пребитото му тяло с мотоциклета. По пътя за Чепеларе облича нелегалния, който донякъде му прилича по телосложение в своите дрехи, надява му пръстена си, влага в джоба документите си и го поставя в мотоциклета. Разбива лицето му с камък и го бутва в пропастта. След това успява да избяга в Турция. Там, както се полага, го посреща ароматът на турските концлагери. Може да е вкусил и от бита на цариградските пристанищни хамали. Но едва ли го е харесал. Пътят на такива като него е един: в услуга на турската тайна полиция, докато някой от бившите му софийски шефове го е препоръчал на новите си западни господари. Започва „нов живот“ — в Австрия, в Западна Германия. Лагери, школи, обучение. Успешно изпълнява възлаганите му задачи. Това го издига в очите на господарите му. И ето те решават да го използват за по-отговорна работа. Още една специална подготовка и... австрийският търговец Дитмар Фогел заминава за Турция. Този път „легално“. Влизането му е отлично подготвено. Няма гранична полоса, кучетата не лаят, граничарите не стрелят...

Ковачев усети погледа на Попканджев.

Да, той го гледаше. Втренчено, с немигащи, искрящи от омраза очи.

Загледа го и Ковачев.

Очите на Попканджев не криеха чувствата, които го вълнуваха. — Яд и животинска злоба. Но не и съжаление. Никакво разкаяние.

Двамата се гледаха дълго, мълчително дълго. Погледите им се бяха счепкали в смъртоносна схватка. В този двубой те бяха равни. И в него Ковачев трябваше да победи.

Марков мълчеше и ги наблюдаваше. Мълчаха Петев и Радков. Сякаш и четиримата бяха престанали да дишат. Сякаш сърцата им бяха престанали да туптят. Те разбираха, че в този неочаквано възникнал двубой трябва, на всяка цена трябва да победи Ковачев. Да победят те.

Очите на врага. Те бяха станали огромни, изпълваха цялото пространство. Нищо друго сега не съществуваше, освен тези две втренчени очи, от които струи ненавист. През тях гледаше смъртта. Смъртта на Каменов, на Якимова, на нелегалния, на хиляди, хиляди жертви...

И Ковачев усети нови сили. Силите на загиналите. Срещу очите на смъртта се впериха очите на разстрелваните, на всички, които са гледали черните очи на дулата без страх.

И Попканджев сведе глава.

Тиха, тежка и мъчителна въздишка премина сред хората. Двубоят бе спечелен. Разбра го и Попканджев. Той до края не вдигна повече поглед от килима.

Ковачев напълни гърдите си с въздух, безшумно, за да не го усети оня, и продължи забързано:

— Фогел спира в София. Нали транзитната му виза важи за четирийсет и осем часа? И отсяда в хотел „Славянска беседа.“ Следват телефонният разговор с Валентин Христов Богоев. Мълчаливата среща за опознаване в тринадесет часа в сладкарница „Прага“. Смяната на снимката на паспорта. Пътуването във влака за Свиленград. На гара Пловдив взема шлифера и шапката на Богоев, чантата и куфара с „техниката“, парите и оръжието. И слиза в последната секунда от влака. Оттам — в София. Среща с Пухлев. Заявлението в управление „РМ“. Фалшифицираните документи. Пътуванията до Враца и Галиче. Назначаването.

Ковачев спря за миг да поеме дъх. Запали цигара, смукна няколко пъти дълбоко. В кабинета цареше пълно мълчание. Той продължи:

— И ето, започва дейността на радиотехника Марин Илиев Тонев в прибороремонтната работилница. Куриерът Пухлев поврежда незабелязано телевизора в стаята на началника на управлението. Техникът Тонев си предлага услугите да го поправи след работно време, от „благодарност“, че е назначен. И монтира микрофон с отвод по заземлението до куриерската стая. В кабинета на началника се водят много интересни разговори. Записите се прослушват. Ценните

сведения заминават на вълна осемдесет и девет и половина сантиметра за легацията. Всичко се развива блестящо.

Но ето че един не съвсем прекрасен ден в управлението се появява жена. Тя вижда Тонев. Това „чичо Пецо“ ли е? Нали той умря преди деветнайсет години! И самият „чичо Пецо“ не знае как да се държи. Не е лесно да си възкръснал покойник. Ако избяга — лошо. Тя ще тръгне да го търси, да разпитва. Ще се вдигне опасен шум. По-добре е да си признае тихомълком. Съпровожда я. Племенницата, това е Стефка Андонова Якимова, дори не посещава този, към когото се е запътила. А той е заместник-началникът на управлението. Бившият ѝ съпруг. Лошо. Много лошо! Тя в смущението си забравя да върне пропуска си.

— По-накратко, Асене — намеси се Марков. — Не забравяй, че разказваш все за неща, които и на нас, и на този господин са много добре известни. Подробности са излишни.

— Така нареченият Тонев се „изповядва“ на племенницата си, че се е легализирал като Иван Костов. Споменава първото попаднало му име. Това няма значение — съдбата на Стефка е вече решена. Уговарят се да се срещнат отново в неделя. Заклева я като вуйчо да не казва никому нищо. На двацет и пети август привечер я посещава. И я удушва. Изиграва провокацията на Каменов с ресторанта в Бояна. След това се връща. Остава билетите, изтрива с одеколон следите, скрива портрета. Листчето от бележника вече е откъснато. Изхвърля и угарките от „Бузлуджа“...

Ковачев погледна за миг Попканджев. Очите му бяха неимоверно разширени, сякаш виждаха не шарките на килима, а страшно привидение.

„Добре гледа“ — помисли си доволен той и продължи:

— Сякаш всичко е наред. Тонев е доволен...

— Не го наричай Тонев — прекъсна го полковникът. — Ако те чуе бай Марин, имам пред вид истинския, цял живот не ще ти прости обидата. Той си има звучно име — Поп-кан-джев.

— Попканджев — „Кардам“ изпраца съобщения на немски до Роберт за разни настурани и улрихити...

— Асене, не издавай държавни тайни — подвикна престорено строго Марков.

— Няма, няма повече. Но ето че един следобед съвсем неочаквано Попканджев вижда зад себе си Каменов. И то не случайно. Опитният полицаи проверява и бързо разбира, че Каменов го следи. Той познава Каменов по снимката, която бе взел от стаята на Стефка в неделя. А отгде Каменов може да го познава? Това той не може да си обясни. Но не е и много важно. Щом го познава, значи... трябва да умре. И то — още тази нощ. Малък стар номер от школите и преследвачът се превръща, без сам да разбере, в преследван. Щом Попканджев узнава къде се крие сега Каменов, отива до квартирата си. Снабдява се с необходимите пособия: взема бутилката с наркотика циклопропан, сложена от предвидливите му господари в куфара „за всеки случай“, купува бръснач и отново се озовава в Лозенец. Следва третата поред симулация със смъртта.

— И последна — каза сякаш между впрочем Марков. — Следващата ще бъде истинска.

— Лютичев и Каменов са упоени. Вените са прерязани. Претърсва джобовете на убития. Там намира своята стара снимка. Но не намира нещо друго, още по-важно. Той не знае, как предавателят е изчезнал. Не разбира, че Каменов го е следял от управлението, видял е как отнася сивата кутия, как я скрива. Загубата не го разтревожва особено. Нали има резерви! И то още две. Казус четири. Смяна на вълната — деветдесет и седем сантиметра.

— Стига ли ти толкова? — Марков спря с жест своя заместник.

— Как узнахте всичко това?

Думите на Попканджев, глухи, едва разбираеми, с мъка се откъртиха от гърлото му.

— Е, господин Попканджев, това вече са служебни тайни — и като се обърна към Радков и Петев, полковникът каза: — Изведете го. Дайте му да пие една студена вода. И после отново го доведете. Ще видите, че след като пие от студената софийска вода, и ще дойде на себе си, и ще стане по-словоохотлив.

Двамата разузнавачи изведоха арестувания.

Марков отвори нова кутия цигари. Запали, пусна гъсто кълбо дим към Ковачев и каза:

— Господинът е вече узрял. Аз ще си поприказвам още малко с него и ще го предам на следствения отдел. А за теб съм приготвил една по-специална задача...

Нова задача! А обеща на жена си. Защо му трябваше да избързва?

— Вземи колата — продължи невъзмутимо полковник Марков — и веднага... У вас. Довечера ще имате гости. Трябва да помогнеш на жена си в покупките.

— Ама... — понечи да възрази Ковачев.

— Няма ама. Заповед!

— Ама отгде знаете вие?

— Контраразузнаването трябва всичко да знае!

Издание:

Димитър Пеев. Алиби

Редактор: Милан Асадуров

Оформление: Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев

Илюстрация на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректор: Паунка Камбурова

Българска, II издание

Дадена за набор на 26.III.1979

Подписана за печат на 25.VII.1979

Излязла от печат на 15.VIII.1979

Формат 32/70×100

Изд. номер 1261

Тираж 60 120

Печ. коли 15

Изд. коли 9,71

Цена 1,00 лв.

Код 08 95361–21331 5506-26-79

Книгоиздателство „Г. Бакалов“ — Варна

Държавна печатница „Балкан“, София

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.